

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Katedra mediálních studií

Bc. Markéta Ševčíková

Mezinárodní organizace novinářů (1946-1991)

Diplomová práce

Praha 2008

Autor práce: Bc. Markéta Ševčíková

Vedoucí práce: doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

Datum obhajoby: 2008

Bibliografický záznam

ŠEVČÍKOVÁ, Markéta. *Mezinárodní organizace novinářů (1946-1991)*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra mediálních studií, 2008. 161 s. Vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

Anotace

Diplomová práce: „Mezinárodní organizace novinářů (1946-1991)“ pojednává o historii, vývoji, cílech, činnosti a působení Mezinárodní organizace novinářů v období 1946 - 1991, přičemž úvodní část textu je věnována stručné rekapitulaci nejvýznamnějších mezinárodních novinářských organizací, které byly založeny do roku 1946.

Annotation

The diploma thesis: „International Organization of Journalists (1946-1991)“ deals with the history, development, aims and activities of the International Organization of Journalists in the period of 1946 – 1991. The introductory part of the text is focused on a resumption of the three most important international journalistic organizations established before 1946.

Klíčová slova

Mezinárodní organizace, tisk, novináři, Mezinárodní organizace novinářů, Československo, studená válka, Mezinárodní federace novinářů.

Keywords

International organization, press, journalists, International Organization of Journalists, Czechoslovakia, cold war, International Federation of Journalists.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen níže uvedené prameny a literaturu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato práce byla zpřístupněna v příslušné knihovně UK a prostřednictvím elektronické databáze vysokoškolských kvalifikačních prací v depozitáři Univerzity Karlovy a používána ke studijním účelům v souladu s autorským právem.

.....
Bc. Markéta Ševčíková

V Praze dne 21. května 2008

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala své vedoucí práce, paní doc. PhDr. B. Köpplové, CSc., která mne ve zpracovávaném tématu řadou podnětných poznámek nejen významně podporovala, ale také trpělivě usměřňovala. Dále pak děkuji panu prof. U. J. Bjorkovi z Univerzity v Indianopolis, který mi zprostředkoval velmi důležité informace a materiály k tématu historie mezinárodních novinářských organizací. Velmi si vážím otevřenosti pana Ing. R. Převrátily, CSc., který se mnou na téma MON komunikoval. Prof. K. Nordenstrengovi děkuji za navázání společného kontaktu a za doporučení oslovit pana Ing. Václava Slavíka, který mi poskytl další nezbytný vhled do problematiky MON. A v neposlední řadě pak děkuji své rodině, která pro mne po celou dobu studia byla neocenitelnou oporou.

OBSAH

ÚVOD.....	11
(a) Stanovení hypotézy a vymezení rámce předmětu studia.....	11
(b) Literární a datová rešerše.....	11
(c) Seznámení s jednotlivými kapitolami.....	19
1 STRUČNÝ NÁSTIN HISTORIE MEZINÁRODNÍCH NOVINÁŘSKÝCH ORGANIZACÍ	21
1.1 Mezinárodní kongres novinářů (1896-1914)	21
1.2 Mezinárodní federace novinářů (1926-1940; 1952-).....	24
1.3 Mezinárodní federace novinářů ze spojeneckých a svobodných zemí (1941-1946) ..	26
2 MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE NOVINÁŘŮ	28
2.1 Historie vzniku	28
2.2 Hlavní etapy vývoje (kongresy MON).....	31
2.3 Cíle, činnosti, působení	53
2.3.1 Cíle	53
2.3.2 Činnosti.....	54
2.3.3 Působení	68
2.4 Významné osoby, čelní představitelé.....	70
2.4.1 Vedení MON v letech 1946-1991	71
2.4.2 Jean-Maurice Hermann (1905-1988).....	75

2.4.3	Jiří Hronek (1905-1987)	77
2.4.4	Kaarle Nordenstreng (1941)	78
3	MON NA ÚZEMÍ ČSSR/ČSFR/ČR	81
3.1	Právní postavení	81
3.2	Finanční vztahy	82
3.3	Sídlo, sekretariát a novináři	83
3.4	Hospodářské činnosti	84
3.5	Personálie	95
3.5.1	Sekretariát a mezinárodní redakce	96
3.5.2	Hospodářská sféra	97
3.6	Situace od listopadu 1989 do prosince 1991	98
3.6.1	Vnitřní klima	99
3.6.2	Postoj Syndikátu novinářů ČR	104
3.6.3	MON v tisku a na Internetu	106
3.6.4	Postavení politiků	118
3.6.5	Právní aspekty	120
	ZÁVĚR	123
	RESUMÉ	126
	SUMMARY	127

POUŽITÉ ZDROJE.....	128
PŘÍLOHY.....	137
Příloha č. 1: Pozvánka na Mezinárodní kongres novinářů - březen, 1946 (text)	138
Příloha č. 2: Stanovy (text).....	140
Příloha č. 3: Ukázka rezoluce přijaté na kongresu MON v r. 1947 (text).....	143
Příloha č. 4: Ukázky titulků článků z dobového tisku - II. kongres MON, Praha (obrázky) .	145
Příloha č. 5: Přehled zasedání výkonného výboru MON (text).....	146
Příloha č. 6: Přehled zasedání předsednictva MON (text).....	147
Příloha č. 7: Výběr osob, které obdržely Mezinárodní novinářskou cenu MON (text)	148
Příloha č. 8: Ukázka osob, které získaly Čestnou medaili Julia Fučíka MON (text).....	149
Příloha č. 9: Osoby, které byly vyznamenány oceněními Zlatý odznak MON a Zlatý odznak se safírovou hvězdou MON (text)	150
Příloha č. 10: Ukázka obálek časopisu Demokratický novinář (obrázky)	151
Příloha č. 11: Ukázky titulních stran časopisu Interpressgrafik (obrázky).....	152
Příloha č. 12: Ukázky obálek neperiodických publikací MON (obrázky)	154
Příloha č. 13: Organizační struktura vedení MON (obrázek+text)	155
Příloha č. 14: Ukázka plnění inkasního zisku v Kčs (text).....	156
Příloha č. 15: Kopie rozhodnutí Vrchního soudu v Praze č. j. 6 A 91/95-35 (text)	157
Příloha č. 16: Příklady vývoje loga MON (obrázky).....	160
Příloha č. 17: Seznam použitých zkratk (text).....	161

doc. PhDr. Jan Jirák
Katedra mediálních studií
IKSŽ FSV UK

SCHVÁLENO

Teze diplomové práce

Univerzita Karlova v Praze Fakulta sociálních věd		
Došlo dne:	13 -06- 2005	-l-
CJ 4397	Priloh 1	Starosta hájil
Prilohy:	MK	

Předpokládaný název práce: Mezinárodní organizace novinářů (1947 – 1995)

Základní hypotéza: Cílem práce je zmapovat/postihnout vznik, hlavní etapy vývoje, cíle a náplň činnosti Mezinárodní organizace novinářů, včetně jejího sledování až po současnost.

Charakteristika metody práce: Hlavními prameny budou publikace vydané MON/IOJ. V případě monitoringu MON v médiích bude k práci využit vybraný dobový denní tisk. Jako doplňkové prameny pak poslouží diplomové práce zpracované k tématu na FSV UK a fakultách jí předcházejících.

Předpokládaná osnova:

1. Historie/rekapitulace mezinárodních novinářských organizací
2. MON – historie vzniku, hlavní etapy vývoje, charakteristika cílů, působení, činnosti a způsobu organizace; monitoring MON ve vybraných médiích zvolených období
3. Hlavní osoby, čelní představitelé (periodizace dle předsedů)

Základní literatura:

Sedláček, Jan: Sešity novináře, Roč. 3, 1968. č. 1.
Skaličková, Zuzana: Sešity novináře. Roč. 20, 1986. č. 1.
Europe: security, understanding, cooperation (Volume I). IOJ, Prague, 1976.
Facts about the IOJ. IOJ, Prague, 1973.
Facts and figures. IOJ, Prague 1984.
IOJ videocpress introduction. IOJ, Prague, 1984.
What is the International organisation of journalists. IOJ, Budapest, 1962.
30 years of the International organization of journalist in action: 1946-1976. IOJ, Prague, 1976.

Seriálová publikace: Demokratický novinář.

Diplomové práce k tématu:

Čmolík, Martin: Analýza časopisu Demokratický novinář a jeho společenské postavení v rámci Mezinárodní organizace novinářů, 1990.

Holoubek, Jaroslav: Mezinárodní organizace novinářů: (pokus o stručný nástin dějin organizace), 1974.

Táborská, Marie: Úloha Mezinárodní organizace novinářů a Demokratického novináře v boji proti informačnímu imperialismu do vzniku požadavku za nastolení nového informačního řádu, 1987.

V Praze dne 13. června 2005

Jméno a podpis žadatele:

M. Ševčíková
Bc. Markéta Ševčíková

Jméno a podpis konzultanta (stvrzující, že je ochoten na daném tématu spolupracovat):

Doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

Barbara Köpplová

ÚVOD

(a) Stanovení hypotézy a vymezení rámce předmětu studia

Ústředním tématem diplomové práce je Mezinárodní organizace novinářů (dále jen MON), a to od doby jejího vzniku v r. 1946 až do r. 1991, kdy se poprvé objevilo rozhodnutí o odejmutí práva MONu mít sídlo na území ČSFR, jakož i vyvíjet související činnost.

Primárním cílem práce je zmapovat historii, vývoj, cíle, činnosti a působení MON v letech 1946 - 1991. Sekundárním cílem práce je pak snaha zdokumentovat, zda za aktivitami MON stála myšlenka mezinárodní novinářské organizace, anebo se jednalo o širší seskupení osob figurující v bipolárním světě.

Zvolenému tématu nejprve předchází kapitola věnovaná stručné rekapitulaci nejvýznamnějších mezinárodních novinářských organizací, které byly založeny do vzniku MON. Poté se věnuji vlastní historii, vývoji, cílům, činnosti a působení MON. V závěru se snažím odpovědět na otázky stanovené v primárním a sekundárním cíli práce a předkládám některé další otázky, jež vzešly z mého studia související problematiky. S ohledem na kontext a rámec předmětu studia se pohybuji na poli světových dějin médií.

Pro zpracování tématu jsem si vybrala metodu kvalitativní, přičemž jsem postupovala směrem od otevřených k uzavřeným zdrojům. Oba cíle práce se pak snažím dokumentovat mnoha materiály, které jsou obsaženy v Příloze.

Téma MON nebylo v českém jazykovém prostředí od r. 1991 zpracováno.

(b) Literární a datová rešerše

Informace pro svou diplomovou práci jsem čerpala z širokého spektra podkladů. Primárně jsem vycházela z otevřených zdrojů (tj. dostupných v knihovnách či na Internetu), počínaje monografickými publikacemi (sborníky, brožurami či studii přímo vydanými MON), přes seriálové publikace (vybraná čísla časopisů MON - The Democratic Journalis, Interpressgraphic, nebo běžný tisk vydávaný v ČSSR/ČSFR/ČR) až k elektronickým zdrojům. Poté jsem přistoupila k vyhledávání informací ze zdrojů uzavřených – navštěvovala jsem archivy, e-mailem či osobně jsem komunikovala s rozmanitými úřady, institucemi a osobami.

V níže uvedeném textu předkládám soupis dílčích otevřených a uzavřených zdrojů, včetně záznamu geneze komunikace či získávání a sběru dat. Podrobný seznam všech použitých zdrojů uvádím v závěru své diplomové práce - v kapitole: „Použité zdroje“.

Otevřené zdroje

Ohledně otevřených zdrojů jsem navštívila či komunikovala buď s knihovnami, anebo informačními či mediálními agenturami (NEWTON Media, a. s., PIS). V knihovnách jsem měla možnost získat jak sborníky, brožury či studie přímo vydané MON, tak informace o článcích (včetně článků samotných) publikovaných v médiích o MON po r. 1989.

• *Informační a mediální agentury*

Ve třetí kapitole diplomové práce se zabývám postavením tisku vůči MON po listopadu r. 1989. Vzhledem k tomu, že by byl podrobný monitoring médií v časovém rámci diplomové práce velmi náročný i obsahově přesahující, rozhodla jsem se obrátit na informační či mediální agentury, které by podobné informace již mohly mít zpracované. Nejprve jsem kontaktovala *Pražskou informační službu, útvar výstřižkové služby* (dále jen PIS). Z PIS mi odpověděli, že Útvar výstřižkové služby PIS byl k 31. 1. 2007 zrušen, a že výstřižková služba fungovala v minulosti tak, že data byla vždy předána zadavateli, a to bez pořízení kopie. Na otázku, zda někdy podobnou službu poskytovali také MON, mi neodpověděli. Poté jsem se obrátila na *NEWTON Media, a. s.*, s tím, že jsem byla případnou analýzu ochotna i financovat. V odpovědi mi však bylo sděleno, že se agenturní archiv pohybuje až od r. 1995, tudíž případnou analýzu zpracovat nemohou. Posledním subjektem, u kterého jsem se na články dotazovala, byla *Národní knihovna České republiky* (dále jen NK ČR), konkrétně rešeršní služby, jež jsou rovněž za poplatek. Pracovnice referenčního centra mi odpověděla, že záznamy rešerší na mnou požadované téma lze zadat buď jako placenou službu, ale také nalézt v online katalogu NK ČR svépomocí. Využila jsem tedy druhé varianty a pracovala

jsem s katalogy NKC (On-line katalog Národní knihovny ČR)¹ a ANL (Články v českých novinách, časopisech a sbornících)². Celkem jsem našla 7 článků a jejich seznam se nachází v kapitole 3.6.3. - MON v tisku a na Internetu.

- ***Internet***

Prostředí Internetu jsem procházela v období r. 2006 – 2008. K MON jsem našla celkem 14 článků či odkazů, přičemž ve výčtu uvádím buď texty plně věnované MON, anebo příspěvky, v nichž je MON pouze zmíněna. Odkazy, v nichž MON figuruje jako vydavatel, neuvádím. Všechny související odkazy pak popisuji a hodnotím v kapitole 3.6.3 - MON v tisku a na Internetu.

- ***Městská knihovna v Praze***

V Městské knihovně v Praze jsem přečetla část novinových článků, jež byly o MON vydány po listopadu r. 1989 (vycházejí z výsledků databáze NK ČR). Konkrétně se jednalo o Rudé právo³ a Studentské listy⁴.

- ***Národní archiv***

V Národním archivu jsem se zabývala texty, které souvisely s historií mezinárodních novinářských organizací (Národní listy⁵), s válečným kongresem novinářů Mezinárodní

---

¹ Katalogy a databáze Národní knihovny ČR. NKC – Online katalog Národní knihovny [online], 2008, únor, [citace 25. 2. 2008]. Dostupné na Internetu http://sigma.nkp.cz/F/77BKDYPIAH9KQNF1MBMPTGLNTEL78JUSUC3YLNTXUVTFX6LKY-01034?func=file&file_name=find-a&local_base=NKC.

² Katalogy a databáze Národní knihovny ČR. ANL – Články v českých novinách, časopisech a sbornících [online], 2008, únor, [citace 25. 2. 2008]. Dostupné na Internetu http://sigma.nkp.cz/F/1E1R3AMG34AS9625ISK2U4CSTUR1TDMC97U92R3VYUVEY9VS63-01201?func=file&file_name=find-a&local_base=ANL.

³ In: Použité zdroje, část 2: Seriálové publikace.

⁴ Tamtéž.

federace novinářů ze spojeneckých a svobodných zemí, jež se konal 13. 12. 1941 v Londýně (České Slovo⁶ a Lidové noviny⁷), s II. kongresem MON, který proběhl ve dnech 3. - 7. 6. 1947 v Praze (Lidová demokracie⁸ a Rudé právo⁹), a s dalšími články publikovanými v československém a českém tisku k MON po r. 1989 (Mladá fronta Dnes¹⁰ a Haló noviny¹¹).

K historii mezinárodních novinářských organizací, konkrétně pak k založení Mezinárodního kongresu novinářů, jsem pročetla všechna čísla Národních listů, která vyšla ve dnech 1. – 20. 7. 1894, přičemž jsem našla 3 články informující o zahájení, průběhu a ukončení „Novinářského sjezdu mezinárodního“¹².

- ***SVI FSV UK***

V knihovně SVI FSV UK jsem našla základní texty týkající se MON, tj. sborníky, brožury, studie či seriálové publikace (The Democratic Journalis, Interpressgraphic). Všechny materiály byly na mou žádost dováženy z archivu z Prahy-Vršovic či Lešetic a byly v anglickém nebo francouzském jazyce. V knihovně SVI FSV UK jsem se rovněž seznámila s diplomovými pracemi, které byly k tématu MON v rámci UK napsány v minulosti. Jednalo se o práce M. Čmolíka (Analýza časopisu Demokratický novinář a jeho společenské

---

⁵ Tamtéž.

⁶ Tamtéž.

⁷ Tamtéž.

⁸ Tamtéž.

⁹ Tamtéž.

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ Tamtéž.

¹² In: Telegramy korespondentů kanceláře. *Z Antverp*. Národní listy XXXIV., 13. 7. 1894, č. 191, s. 4.

postavení v rámci Mezinárodní organizace novinářů)¹³, J. Holoubka (Mezinárodní organizace novinářů: pokus o stručný nástin dějin organizace)¹⁴ a M. Táborské (Úloha Mezinárodní organizace novinářů a Demokratického novináře v boji proti informačnímu imperialismu do vzniku požadavku za nastolení nového informačního řádu)¹⁵.

Uzavřené zdroje

Uzavřené zdroje rozdělují jednak podle charakteru instituce (archiv, soud), anebo konkrétního předmětu zájmu (např. vzdělávací pořady MON), a to na: archivy, audiovizuální tvorba, osoby, soudy, univerzity a vědecké pracoviště.

• *Archivy*

Ohledně archivních pramenů týkající se činnosti MON jsem kontaktovala: Syndikát novinářů ČR, Národní archiv (dále jen NA) a ministerstvo vnitra (dále jen MV), konkrétně pak: Odbor archiv bezpečnostních složek MV (dále jen OABS MV), Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu a Ústav pro studium totalitních režimů (dále jen ÚSTR).

V **Syndikátu novinářů ČR** mi byla k dispozici drobná korespondence (zejména mezi A. S. Rollembergem a R. Zemanem), dále texty zahrnující: výsledek z jednání mezi A. Vondrou a B. A. Sharifem, záznam uspořádaných kurzů Školou solidarity J. Fučíka v letech 1988-1989, prohlášení československých pracovníků k aktuální situaci v MON (z 26. 2. 1990), zprávu o hospodářských činnostech vykonávaných MON v ČSR, plnění plánu inkasního zisku v Kčs aparátu GŘ, zařízení a podniků MON za leden – prosinec 1989 ad. Všechny osobní dopisy, až

---

¹³ ČMOLÍK, M. *Analýza časopisu Demokratický novinář a jeho společenské postavení v rámci Mezinárodní organizace novinářů*. Praha: Univerzita Karlova. Filosofická fakulta, 1990. 85 s. Vedoucí diplomové práce PhDr. Karel Štorkán.

¹⁴ HOLOUBEK, J. *Mezinárodní organizace novinářů: pokus o stručný nástin dějin organizace*. Praha: Univerzita Karlova. Filosofická fakulta, 1974. 206 s. Vedoucí diplomové práce prof. Dr. Vladimír Klimeš.

¹⁵ TÁBORSKÁ, M. *Mezinárodní organizace novinářů a Demokratického novináře v boji proti informačnímu imperialismu do vzniku požadavku za nastolení nového informačního řádu*. Praha: Univerzita Karlova. Filosofická fakulta, 1984. 97 s. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jitka Kňourková.

na jeden případ, obsahovaly jak adresáta, tak odesílatele. Původ zpráv o hospodaření, směrnice či organizační řád MON atp. byl zřejmý (tj. vyhotoven pracovníky MON), avšak bez uvedení konkrétního jména zpracovatele. Asi u jedné třetiny textů nebylo možné zjistit jejich původce, jelikož tyto údaje se v textu neobjevily a z kontextu je nebylo možné odvodit. Ohledně bližšího časového určení lze pak u posledně jmenovaných dokumentů předpokládat, že pocházejí z let 1990-1991.

V **NA** jsem nenalezla žádné prameny, které by se přímo týkaly MON, nicméně **NA** byl pro mne zdrojem archivních periodik, jež se vztahovala k první a třetí kapitole práce. Více viz výše uvedený text: „Otevřené zdroje – Národní archiv“.

V **OABS MV** jsem dokumenty související s MON vyhledávala nejprve s pomocí pracovnice archivu **OABS MV**, a to: (a) v *1. oddělení* (odd. vyšetřovacích a operativních spisů), konkrétně pak v následujících skupinách: skupina fondů objektových svazků (zde mne zajímalo, zda se MON neobjevil jako objekt zájmu), dále skupina fondů agenturních (případné spojení MON a kontrarozvědky) a tzv. taktický fond (dokumenty rovněž s ohledem na objektové svazky ve vztahu k MON); a (b) ve *2. oddělení* (odd. federálního MV), konkrétně pak v níže uvedených sekcích: hlavní správa tiskového dohledu (zdali nebyla sledována periodika, jež MON vydával, tj. časopis *The Democratic Journalis*, *Zpravodaj MON* či vydavatelství MON) a mapy zpráv zpracované studijním ústavem MV (nebyl-li MON předmětem zájmu StB). S ohledem na bližší určení *objektů* působících v rámci MON, mne zajímaly: Škola solidarity J. Fučíka v Praze, Mezinárodní novinářský ústav, *VIDEOPRESS MON* (všechny sekce, včetně objektu na Bílé hoře - Praha 6). V rámci *osob* jsem pátrala po: Archibaldu Kenyonovi (bez znalosti data narození), Jean-Maurice Hermannovi, Jiřím Hronkovi, Jiřím Kubkovi a Kaarle Nodrenstrengovi. K výše uvedeným požadavkům nebyl dohledán žádný archivní materiál, který by se vztahoval k činnosti MON.

Na základě reforem probíhajících na MV v průběhu roku 2007 byl archiv Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu přesunut do **OABS**, přičemž od ledna 2008 byl archiv **OABS** částečně přestěhován do Ústavu pro studium totalitních režimů, jež byl veřejnosti zpřístupněn v březnu 2008.

V ÚSTR se podobně jako v OABS žádné informace k MON neobjevují. Pracovnice ÚSTR mi ještě doporučily prohledat „Objektové svazky I. správy ZNB ČSSR¹⁶“, jež se nacházejí na internetových stránkách Ústavu paměti národa¹⁷, ovšem ani v tomto zdroji jsem nenalezla žádné informace¹⁸.

Mohu tedy konstatovat, že jsem kontaktovala všechny státní instituce, v nichž by případné informace k MON mohly být uchovány. V žádné z nich jsem však ať již složky, či dílčí dokumenty, nenalezla. Pokud by se materiály k MON v minulosti kdy objevily v archivech MV¹⁹ a byly-li by skartovány, taková informace by byla v archivu uvedena. Vzhledem k tomu, že se nenalezly ani svazky, ani informace o skartaci, lze usoudit, že složky k MON buď vedeny nikdy nebyly, anebo byly v tichosti zničeny. Kompletní přehled všech použitých archiválií uvádím v kapitole Použité zdroje, oddíl 4. Archivní materiály.

- ***Audiovizuální tvorba***

Ve výčtu jednotlivých aktivit MON je uvedena také tvorba audiovizuálních pořadů, jež byly využívány např. pro vzdělávací účely²⁰. V tomto směru jsem se obrátila nejprve na *Národní*

---

¹⁶ Jedná se o první část přehledu objektových svazků Hlavní správy rozvědky SNB (I. správa), evidovaných od roku 1953 do 31. prosince 1989 a uložených v archivu Ústavu paměti národa. V objektových svazcích I. správy Státní bezpečnost shromažďovala informace o zahraničních institucích (politické strany, státní úřady, armádní centra, vědecké instituce, firmy, různé emigrantské a církevní organizace atd.), anebo o osobách, které byly zdrojem hledaných informací. Smyslem byl operativní průnik agenturní sítě komunistické rozvědky do těchto objektů s cílem získat materiál a informace v rámci stanovených úkolů. In: Ústav paměti národa. *Objektové svazky I. správy ZNB ČSSR* [online], 2008, březen, [citace 12. 3. 2008]. Dostupné na Internetu <http://www.upn.gov.sk/objektove-zvazky>.

¹⁷ In: Ústav paměti národa. *Objektové svazky I. správy ZNB ČSSR* [online], 2008, březen, [citace 12. 3. 2008]. Dostupné na Internetu <http://www.upn.gov.sk/objektove-zvazky>.

¹⁸ V této souvislosti pak poznamenávám, že se v přehledu objektových svazků neobjevují ani Mezinárodní svaz studentstva nebo Mezinárodní odborový svaz, tedy organizace, které byly v tisku společně s MON po r. 1989 často citovány a v rámci ČSSR měly obdobný charakter, tj. mezinárodní nevládní organizace působící na území ČSSR.

¹⁹ Informace ohledně údajné provázanosti MON s StB, Vojenskou kontrarozvědkou či Zpravodajskou službou – a tedy i existenci souvisejících složek na FMV, jsou uvedeny např. v článku Jiřího Pilouse. In: PILOUS, J. *Hra na legalizaci podvodů: proč MON zůstává stále tady?* Studentské listy 2, červen 1991, č. 13, s. 6.

²⁰ Viz kapitola 3.4., bod 4.

filmový archiv. Odpověď mi přišla ze sekce filmových historiků, kteří o pořadech nic nevěděli, nicméně mne odkázali na *Krátký film, a. s.* Bohužel ani z druhé uvedené společnosti nebyla odpověď pozitivní.

- **Osoby**

V rámci první kapitoly, tj. k historii mezinárodních novinářských organizací, jsem kontaktovala prof. U. J. Bjorka z Univerzity v Indianopolis. O prof. Bjorkovi a jeho práci (nejen) na téma první mezinárodní novinářské organizace (International Congress of the Press) jsem se dočetla na Internetu. Profesor Bjork se mnou komunikoval velice otevřeně, ve zpracovávaném tématu mne významně podporoval a v několika e-mailech mi zaslal mnoho cenných materiálů, jež jsem do textu zapracovala. K druhé a třetí kapitole jsem kontaktovala: prof. J. Bartáka, Ing. M. Jelínka, prof. K. Nordenstrenga, Ing. R. Převrátila, CSc. a Ing. Václava Slavíka. Prof. Bartáka a Ing. Převrátila mi doporučila kontaktovat moje vedoucí práce - doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc. Oba pány jsem nejprve oslovila e-mailem a v něm přiloženým seznamem mnou vytvořených otázek, v nichž jsem se snažila zmapovat situaci kolem MON z vnitřního i vnějšího pohledu. V další komunikaci jsem pak pokračovala již jen s Ing. R. Převrátilem, CSc., s nímž jsem se setkala i osobně. Kontakt na Ing. M. Jelínka mi dala paní Hana Junová ze sekretariátu Syndikátu novinářů ČR, avšak Ing. Jelínek k MON neznal žádné podrobnosti. Prof. Kaarle Nordenstrenga, bývalého prezidenta MON, jsem oslovila rovněž e-mailem. Společný kontakt jsme sice navázali, avšak z důvodů časové zaneprázdněnosti prof. Nordenstrenga a konečného termínu odevzdání mé diplomové práce, mne prof. Nordenstreng odkázal na svého bývalého kolegu Ing. Václava Slavíka. Pana Ing. Václava Slavíka jsem oslovila nejprve telefonicky, a poté e-mailem, v němž jsem zaslala otázky původně adresované i prof. Nordenstrengovi. Odpovědi na otázky jsme částečně prodiskutovali telefonicky, avšak z časových důvodů jsem do práce bohužel nemohla zaznamenat všechny informace a materiály, které měl pan Ing. Slavík k dispozici.

- **Soudy**

S ohledem na právní aspekty činnosti MON, tj. související jak s právem MON na sídlo, tak vyvíjení činnosti na území ČSFR/ČR, jsem kontaktovala: Nejvyšší správní soud, Ústavní soud ČR a Vrchní soud v Praze. Druhá zmíněná instituce mi poskytla velmi cenné informace

týkající se vývoje celé kauzy MON v letech 1991 – 1997. Z třetího uvedeného soudu jsem získala kopii jednoho z klíčových rozhodnutí (č. j. 6 A 91/95-35), jež bylo v roce 1995 v médiích diskutováno²¹. Práci úředníků příslušných soudů hodnotím velmi kladně, jelikož se mnou komunikovali vstřícně a tak dlouho, dokud jsem příslušnou informaci nezískala.

- ***Slovenská technická univerzita v Bratislavě, Centrum vědecko-technických informací SR***

V souvislosti s informační databankou MON, jež měla být připravována Slovenskou technickou univerzitou ve spolupráci s FÚTI, jsem kontaktovala prof. Máriu Bielikovou ze Slovenské technické univerzity v Bratislavě (dále jen STU). Kontakt na prof. Bielikovou jsem zvolila podle příslušné fakulty a pozice, tj. oslovila jsem proděkanku Fakulty informatiky a informačních technologií STU. Prof. Bieliková mi odpověděla, že v 80. letech byla sama studentkou STU a o databázi nemá žádné povědomí, nicméně mi slíbila, že se s mým dotazem obrátí na své kolegy. Poté mi napsal Ing. Pavol Horváth, ředitel Centra výpočetní techniky STU, s podobně zamítavou odpovědí, avšak s odkazem na Centrum vědecko-technických informací SR. V této instituci jsem komunikovala s Mgr. Katarínou Lalahovou, z Odboru vztahů s veřejností, která mi sdělila, že se dotazovala mnoha kolegů, ale nikdo o podobném projektu neslyšel.

(c) Seznámení s jednotlivými kapitolami

V *první kapitole* uvádím nejvýznamnější mezinárodní novinářské organizace, které byly založeny do doby vzniku MON, tj. do roku 1946. Jedná se o: Mezinárodní kongres novinářů (1896-1914), Mezinárodní federaci novinářů (1926-1940; 1952-) a Mezinárodní federaci novinářů ze spojeneckých a svobodných zemí (1941-1946).

---

²¹ In: SLONKOVÁ, S. *MON nesmí sídlit v republice, může zde však působit*. Mladá fronta Dnes 6, 15. 3. 1995, č. 63, s. 2.

Ve *druhé kapitole* nejprve shrnuji historii vzniku MON a za pomoci informačních okének popisuji hlavní etapy vývoje, které periodizuji podle kongresů MON. Poté uvádím cíle, činnosti a působení MON. Nakonec se věnuji hlavním osobám MON a zmiňuji životopisy třech čelních představitelů.

Ve *třetí kapitole* se zabývám působením MON na území ČSSR/ČSFR/ČR, a to v době od r. 1947 až do r. 1991, přičemž v textu se věnuji jak právním a finančním vztahům MON vůči ČSSR, tak sídlu a profesionálnímu zázemí MON (sekretariát, redakce), včetně hospodářských činností a personálií. V závěru textu se pak snažím zmapovat situaci v MON po listopadu roku 1989 až do roku 1991, přičemž konkrétně sleduji vnitřní klima v MON, postoj Syndikátu novinářů ČR k MON, tisk a Internet, postavení politiků a právní aspekty.

1 STRUČNÝ NÁSTIN HISTORIE MEZINÁRODNÍCH NOVINÁŘSKÝCH ORGANIZACÍ

Historie mezinárodních novinářských organizací je úzce spjatá s rozsáhlými celospolečenskými změnami souvisejícími se vznikem moderních společností. S rozvojem technologie tisku se v raně novověké Evropě pozvolna formovaly profese tiskařů, vydavatelů, nakladatelů i prvních novinářů, přičemž potřeba vzájemnosti - ať již v odborné diskusi, nebo v boji proti „nepříteli“ (církvi, panovníkovi, konkurenci, zaměstnavateli...) - byla jen otázkou času a bezesporu souvisela s možnostmi autonomie a profesionalizace v konkrétním oboru. Založení prvního Syndikátu vydavatelů můžeme zaznamenat již v roce 1563 (Plantin z Antverp) a přestože byl plán ohledně stálého zasedání mezinárodních novinářských organizací diskutován o více než 300 let později, pak jistě není náhodou, že se tomu stalo opět v Antverpách²².

V níže uvedeném textu předkládám výčet nejvýznamnějších mezinárodních novinářských organizací, které byly založeny do doby vzniku MON, tj. do roku 1946. Jedná se o: *Mezinárodní kongres novinářů* (1896-1914), *Mezinárodní federaci novinářů* (1926-1940; 1952-) a *Mezinárodní federaci novinářů ze spojeneckých a svobodných zemí* (1941-1946).

1.1 Mezinárodní kongres novinářů (1896-1914)

Myšlenka sdružit novinářské organizace z různých zemí v oborovou platformu na mezinárodní úrovni, jakož i pořádat její pravidelná setkání, byla poprvé vyslovena v roce 1893 na schůzce britských, francouzských a belgických novinářů v Londýně. Podrobný plán týkající se vzniku organizace a příprav souvisejícího kongresu, byl vytvořen o rok později - v průběhu konání mezinárodní výstavy v Antverpách. K samotnému založení organizace s názvem: „*Mezinárodní kongres novinářů*“ (International Congress of the Press – dále jen

---

²² In: BJORK, J. U. The First International Journalism Organization Debates News Copyright, 1894-1898. *Journalism History*. 1996, vol. 22, nr. 2, s. 59.

ICP) pak došlo v roce 1896 na kongresu v Budapešti²³. Členy ICP i IUPA se mohly stát jak novinářské asociace, tak individuální novináři, kteří však členství získali pouze díky členství v některé z novinářských asociací, které působily v jednotlivých zemích. V roce 1897 bylo na kongresu ICP zastoupeno 49 asociací a více než 9 000 novinářů z 12 zemí. V roce 1900, kdy proběhlo největší setkání ICP vůbec, bylo v této organizaci sdruženo již 69 asociací z 24 zemí²⁴. Přezence účastníků, jež se dochovaly z kongresů z let 1894-1900, ukázaly, že ICP byl zejména evropskou organizací. Mezi mimoevropské země, které se setkání účastnily pravidelně, patřily pouze USA. Jejich delegace byla ovšem nepočetná a zastupovala spíše lokální novinářské kluby, než národní organizace, jakou byla např. *Americká asociace vydavatelů novin* nebo *Národní vydavatelská asociace*. Profesor Ulf Jonas Bjork z Univerzity v Indianopolis soudí, že: „..., důvodem nízké účasti amerických novinářů byl nejspíš fakt, že Spojené státy měly klíčové otázky diskusí (svoboda tisku, výrobní proces či samotná role novin) probíhající na půdě ICP vyřešené. Vycházejí z amerických komerčních novin, byla svoboda tisku považována za absolutní a výroba novin hodnocena na nejvyšší úrovni.“²⁵... Mezi méně početné národní delegace se zařadili také zástupci z Ruska, balkánských zemí, ale i Velké Británie. Britští novináři sdružení v *Britském institutu novinářů*, byli zpočátku nadšenými příznivci ICP, ovšem brzy po jeho založení kongres opustili a zastupování země se ujala minoritní organizace – *Britská mezinárodní asociace novinářů*. Na svém prvním jednání se plénum ICP zabývalo čtyřmi hlavními tématy: 1. autorskými právy²⁶, 2. vzděláváním

---

²³ Na tomto kongresu byla rovněž založena *Mezinárodní unie tiskových sdružení (International Union of the Press Associations – dále jen IUPA)* – první mezinárodní organizace pracovníků tisku, jejíž hlavní funkcí bylo organizování mezinárodních kongresů.

²⁴ Počet individuálních členů se bohužel nedochoval, nicméně se předpokládá, že byl i jejich počet oproti předchozím létům také významně vyšší.

²⁵ In: BJORK, J. U. The First International Journalism Organization Debates News Copyright, 1894-1898. *Journalism History*. 1996, vol. 22, nr. 2, s. 57.

²⁶ Problematika autorských práv byla na mezinárodním poli diskutována již od 2. pol. 19. stol. a její řešení vyústilo v roce 1886 v multilaterální *Bernskou úmluvu o ochraně literárních a uměleckých děl* (dále jen Bernská úmluva), na níž ICP často reagoval.

novinářů²⁷, 3. snížením poštovních a telegrafních poplatků pro noviny a 4. profesionálním statutem novinářů²⁸. Téma *ochrany autorských práv* dominovalo na všech jednáních ICP, přičemž v souvztažných diskusích aktivně vystupovali zejména: Gaston Bernardi²⁹ (1894, Antverpy); Albert Bataille³⁰ (1895, Bordeaux a 1897, Stockholm) a Albert Osterrieth³¹ (1897, Stockholm). Otázka autorských práv byla v převážné většině přijímána rozporuplně, negativní odezva panovala zejména v řadách zástupců katolického a Monarchistického tisku, kteří noviny stále vnímali jako „obhájce cílů (země či strany) a šířitele myšlenek“³². V tomto ohledu debata týkající se autorských práv neodmyslitelně souvisela s tehdejšími vnímáním role novin vůbec, jenž vyžadoval redefinici. Uznání potřeby legislativního zakotvení autorských práv tak bylo přímo podmíněno přijetím skutečnosti, že se noviny staly průmyslovým podnikem. Původní myšlenkou ICP bylo umožnit setkávání jak zaměstnavatelů (majitelů novin), tak zaměstnanců (pracujících novinářů). Členské asociace však na většinu kongresů delegovali zástupce, jež se v podnicích pohybovali na nejvyšších pozicích. Tito účastníci pak vzájemné pracovní vztahy úmyslně zlehčovali, což společným zájmům nijak neprospívalo. Poslední kongres ICP, jenž se uskutečnil v Kodani roku 1914, se pak nesl

---

²⁷ Více k tématu vzdělávání novinářů v pojetí ICP viz: BJORK, J. U. The European Debate in 1894 on Journalism Education. *Journalism & Mass Communication Educator (USA)*, Spring 1996, s. 68-76.

²⁸ Více k problematice profesionálního statutu novináře viz: BJORK, J. U. *Scrupulous Integrity and Moderation: The First International Organization for Journalists and the Promotion of the Professional Behaviour, 1894-1914. American Journalism*. 2005, vol. 22, nr. 1, s. 95-112.

²⁹ Belgický novinář prosazující názory, že noviny musí přizpůsobovat svůj obsah měnícímu se vkusu čtenářů, tzn. přeorientovat se od literárního stylu na styl „rychlosti, přesnosti a aktuálnosti“. Propagandistickou roli novin podle něj nahradila role komerční, přičemž z tohoto důvodu noviny potřebují ochranu před konkurencí.

³⁰ Právník a editor pařížského listu *Le Figaro*, který nejprve prosazoval stejný pohled na věc jako kolega Bernardi. Od roku 1897 spolupracoval s kolegou Osterriethem (více viz poznámka pod čarou č. 31).

³¹ Německý soudce specializující se na autorské právo. Společně s Bataillem vytvořil rozsáhlou studii zahrnující srovnání legislativy v hlavních členských zemích ICP, sběr relevantních zákonů v těchto zemích, názory k tématu od jednotlivých národních novinářských asociací i souvztažná mezinárodní jednání. Zjistili, že svoboda tisku byla ve všech legislativách přizpůsobena takové funkci tisku, která již ve své době nebyla platná – a tudíž byla nedostačující.

³² In: BJORK, J. U. *The First International Journalism Organization Debates News Copyright, 1894-1898. Journalism History*. 1996, vol. 22, nr. 2, s. 60.

v duchu požadavku na založení zaměstnanecké (či odborové) organizace. Na mezinárodní úrovni se tato potřeba projevila v roce 1926, a to ustanovením *Mezinárodní federace novinářů* (více viz kap. 1.2.). Přestože ICP nebyl příliš úspěšný v prosazování svých připomínek (např. nevalné zásahy do Bernské úmluvy), ani nebyl názorově konzistentní a neměl dlouhého trvání, pak ...,jeho aktivity ukázaly, že novináři pozdních 90. let 19. století přesáhli díky výše uvedeným tématům národní hranice a bylo pro ně běžné hovořit o rozvoji novinářství a tisku jako mezinárodním fenoménu³³...

1.2 Mezinárodní federace novinářů (1926-1940; 1952-)

Mezinárodní federace novinářů (Fédération internationale des journalistes/International Federation of Journalists - dále jen IFJ) byla založena dne 13. června 1926 v Paříži s cílem sdružovat profesionální novináře. V době svého vzniku měla IFJ 19 členů, mezi nimiž figurovali i zástupci z ČSR³⁴. Novináři z Československa byli aktivními diskutéry (se svými příspěvky např. vystoupili na zasedáních výkonného výboru IFJ - Paříž, 1927; Kolín nad Rýnem, 1928), reprezentanty (v roce 1928 byl představitel ČSR zvolen do předsednictva federace) a organizátory (Českoslovenští novináři hostili 4. zasedání výkonného výboru IFJ – Praha, 4. -7. 4. 1929³⁵). Na rozdíl od ICP se jednalo o zaměstnaneckou (odborovou) asociaci, jejímiž členy byli - až na výjimku Austrálie - pouze novináři z Evropy. V roce 1931 měla federace 21 národních členských svazů, avšak v průběhu 2. sv. války aktivity organizace pozvolna „utichaly“ a k jejímu definitivnímu zániku došlo v r. 1940. Na činnost IFJ během války ovšem navázala organizace s názvem: *Mezinárodní federace novinářů ze spojeneckých*

---

³³ Tamtéž, s. 62.

³⁴ Delegáti ze Syndikátu československých novinářů.

³⁵ Výše zmíněného zasedání se zúčastnilo 40 delegátů ze 14 členských organizací IFJ. Mezi jednotlivými body programu se objevily např. otázky monopolistické koncentrace tisku, radiofonického novinářství, mezinárodního novinářského průkazu, výchovy mladých novinářů, nezaměstnanosti a ochrany novinářů při vykonávání práce v zahraničí. Na jednání bylo přijato několik rezolucí, např. o spolupráci se Společností národů, Mezinárodním úřadem práce či o zřízení mezinárodního čestného tribunálu (k faktickému založení Mezinárodního novinářského tribunálu došlo 12. 10. 1931 v Haagu). In: HUDEC, V. a kol. autorů. *Z historie naší novinářské organizace (1877-1987)*. Praha: Novinář, 1987, s. 154.

a svobodných zemí (International Federation of Journalists of Allied or Free Countries – dále jen IFJ AFC; více viz kap. 1. 3.). Ke znovuobnovení působení IFJ došlo v Bruselu v roce 1952, přičemž zakládajícími členy byly organizace, které v letech 1946-1952 vystoupily z MON. Za důvod svého vystoupení označili nemožnost plnit rezoluce³⁶, které byly schváleny na jednáních MON v r. 1946 v Kodani a v r. 1947 v Praze³⁷. Velká většina zakládajících organizací pocházela ze zemí, které byly členy NATO, a lze tedy předpokládat, že (opětovný) vznik IFJ byl „západní“ odpovědí na založení a formování MON v době začínající studené války. Ve sborníku MON z V. kongresu v Budapešti, který se uskutečnil v roce 1962, je tato událost popsána slovy: „...„A tak se světová jednota novinářů definitivně rozpadla“³⁸ ...

Obr. 1: Logo IFJ (r. 2007)

V současné době IFJ sdružuje nejméně 500 tisíc členů z více než 100 zemí. Činnosti IFJ probíhají na mezinárodní úrovni, jejich hlavním cílem je obrana svobody tisku a sociální spravedlnosti, a to prostřednictvím silných, svobodných a nezávislých odborových organizací novinářů. IFJ není příznivě nakloněna žádnému konkrétnímu politickému názoru, ovšem podporuje lidská práva, demokracii a pluralismus. IFJ je proti jakékoliv diskriminaci a odsuzuje využití médií pro propagandistické či jiné intolerantní a konflikty podněcující cíle. IFJ je zastáncem politické svobody a kulturního projevu, hájí odborové organizace a další základní lidská práva. IFJ je organizace, která za novináře vyjednává jak ve Spojených

---

³⁶ Viz Příloha č. 3: Rezoluce přijatá na kongresu MON v r. 1947.

³⁷ Ohlasy v českém tisku ke kongresu v Praze r. 1947 – viz kap. 2.2 – Hlavní etapy vývoje (kongresy MON).

³⁸ In: International Organization of Journalists. *What is the International Organisation of Journalist (The I. O. J. Fifth Congress in Budapest)*. Prague: International Organization of Journalists, 1962, s. 7.

národech, tak v mezinárodních odborových hnutích. IFJ podporuje novináře a jejich svazy, kdykoli bojují za svá pracovní a profesionální práva, a založila „Mezinárodní fond bezpečí“, aby mohla poskytnout humanitární pomoc pro novináře v tísni. Politika IFJ je řízena Kongresem, který se schází jednou za tři roky, přičemž poslední Kongres se uskutečnil 28. 5. – 1. 6. 2007 v Moskvě. Vlastní činnost IFJ vykonává sekretariát, který řídí volený výkonný výbor. Sídlo sekretariátu je v Bruselu.³⁹

1.3 Mezinárodní federace novinářů ze spojeneckých a svobodných zemí (1941-1946)

Mezinárodní federace novinářů ze spojeneckých a svobodných zemí (International Federation of Journalists of Allied or Free Countries, dále jen IFJ AFC) byla založena na válečném kongresu novinářů dne 13. prosince 1941 v Londýně. Obsahově a programově měla činnost navazovat na IFJ, nicméně jak aktivity, tak trvání organizace byly ohraničeny válečnými událostmi. Jedním ze zakládajících členů federace byl i československý novinář Jiří Hronek, který ve stejné době pobýval v Londýně⁴⁰.

Obr. 2: Logo IFJ AFC (r. 1946)

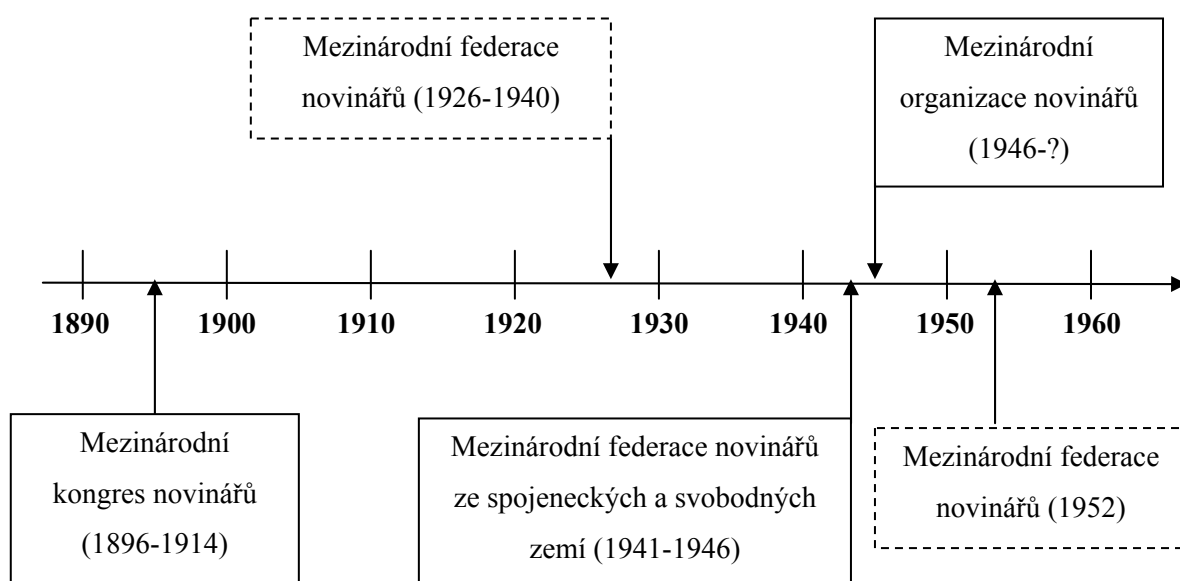
---

³⁹ In: International Federation of Journalists. *About IFJ* [online], 2007, říjen, [citace 12. 10. 2007]. Dostupné na Internetu: <http://www.ifj.org/default.asp?Issue=IFJ&Language=EN>.

⁴⁰ Více viz kapitola 2.4.3.

IFJ AFC iniciovala svolání Mezinárodního kongresu novinářů⁴¹. Kongres proběhl ve dnech 3. - 9. 6. 1946 v Kodani, zúčastnilo se jej 21 delegací – včetně tříčlenné skupiny novinářů z Československa – a došlo na něm k založení *Mezinárodní organizace novinářů* (International Organization of Journalists; více viz kap. 2).

Rekapitulace nejvýznamnějších mezinárodních novinářských organizací do vzniku MON⁴²

Obr. 3: Časová osa

⁴¹ Více viz Příloha č. 1: Pozvánka na Mezinárodní kongres novinářů - březen, 1946.

⁴² Vzhledem k tomu, že nemám žádné informace o aktuální činnosti MON, případně jejím ukončení, označuji tuto skutečnost v okénku k MON otazníkem. Stejně znaménko pak používám i v kapitole 2.2. u okénka popisujícího 11. etapu.

2 MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE NOVINÁŘŮ

V následující části práce nejprve shrnuji historii vzniku MON. Poté přistupuji k popisu hlavních etap vývoje, které periodizuju podle kongresů MON. Mezi jednotlivé texty vkládám informační okénka, do nichž se snažím zaznamenat stručnou charakteristiku dané etapy. Poté uvádím cíle, činnosti a působení MON, přičemž u posledně uvedeného tématu navrhuji vlastní diferenci problematiky. Nakonec se věnuji hlavním osobám MON a v samotném závěru kapitoly uvádím životopisy třech čelních představitelů, jejichž výběr jsem volila podle jejich postavení v rámci organizace a dostupnosti informací.

2.1 Historie vzniku

Mezinárodní organizace novinářů byla založena na „Mezinárodním kongresu novinářů“, který uspořádala organizace IFJ AFC, ve dnech 3. – 9. 6. 1946 v Kodani. Schůzka byla iniciována dopisem vedení IFJ AFC ze dne 26. 3. 1946, v němž bylo zmíněno, že: (1) k účasti byly vyzvány všechny národní novinářské organizace svobodných zemí; (2) hlavním cílem setkání bude projednání založení Mezinárodní federace novinářů s celosvětovou působností, přičemž bude-li se založením federace panovat souhlas, pak bude na jednání rovněž zvolena právní forma federace, vedení, sídlo, členské příspěvky ad., a (3) za výchozí body pro jednání posloužilo ujednání přijaté na Výroční konferenci IFJ AFC, která proběhla v březnu 1945. Závěr dopisu byl věnován připomenutí historie a náplně činnosti IFJ AFC, i sumarizaci příložených dokumentů. Za přípravný výbor kongresu a výkonný výbor IFJ AFC byl pod textem podepsán A. Kanyon (prezident IFJ AFC). Hlavním cílem setkání tak mělo být navázání na předválečnou činnost IFJ.⁴³

Na kongresu bylo přítomno 165 delegátů z 21 zemí světa (nejen delegáti národních novinářských organizací, ale i např. pozorovatelé z OSN apod.) a o jejich ubytování se postaral dánský parlament. Na jednání došlo k: založení nové organizace – MON s cílem prosazovat nejen práva novinářů (profesní zájmy), ale také vyžadovat povinnosti (např.

---

⁴³ Plné znění dopisu se nachází v Příloze č. 1.

požadavek závazného etického kodexu); přijetí provizorních stanov⁴⁴; ustavení provizorního sídla v Londýně (tj. ve stejném městě, jako měla sídlo předválečná IFJ AFC) a zvolení prozatímního vedení, ve složení: Eugene Morel (viceprezident, Francie), Milton Murray (viceprezident, USA), A. Kenyon (prezident, VB), Keith F. Bean (tajemník a pokladník, Austrálie), Tor Gjesdal (viceprezident, Norsko) a Alexander Sverlov (viceprezident, SSSR)⁴⁵.

Obr. 4: První vedení MON (r. 1946)

*Zleva: Eugene Morel (viceprezident, Francie), Milton Murray (viceprezident, USA), **A. Kenyon (prezident, VB)**, Keith F. Bean (tajemník a pokladník, Austrálie), Tor Gjesdal (viceprezident, Norsko), Alexander Sverlov (viceprezident, SSSR)⁴⁶*

Změna provizorií pak byla stanovena pro nadcházející, tj. II. kongres MON. Na kongresu probíhalo několik tematických diskusních setkání, přičemž největší ohlas měla sekce věnovaná svobodě tisku. Výstupy z poslední zmíněné sekce byly shrnuty v textu s názvem

---

⁴⁴ Na přípravě provizorních stanov pracoval jeden z kongresových výborů, který byl složen z delegátů z: Belgie, Československa, Dánska, Finska, Francie, Velké Británie, JAR, USA a SSSR.

⁴⁵ A. Kenyon a A. Sverlov zastávali stejnou pozici, jako v předválečné IFJ AFC.

⁴⁶ In: KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. Useful Recollection, Part II. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1988, s. 102.

„Stanovisko k principům svobody“⁴⁷ a v prohlášení „Tisk a mír“. Na kongresu se také objevily drobné roztržky týkající se volby členů představenstva (procedurální kompromis), distribuce brožury o nesvobodě tisku v Polsku (konflikt mezi J. Szapirem a M. E. Rojkiem, resp. novináři z Polska a polskými novináři z exilu) nebo podoby organizace (zda individualismus, nebo odborářství).

Obr. 5: Fotografie ze zahájení jednání o založení MON (r. 1946, Kodaň)⁴⁸

K. Nordenstreng a J. Kubka v této souvislosti ve své knize *Useful Recollection, Part II* zmiňují autentické záznamy z kongresu, které sice průběh setkání popisují jako přátelské, veselé a s optimistickými závěry, nicméně ..., „za jasnou a idylickou fasádou poválečných dní, bylo cítit veliké napětí, které se později ukázalo“...⁴⁹

---

⁴⁷ K. Nordenstreng a J. Kubka tento text ve své knize *Useful Recollection, Part II* přirovnávají – z filosofického a politického hlediska – k rezoluci „Mass Media Declaration“, jež byla přijata UNESCO v r. 1978. In: KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. *Useful Recollection, Part II. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists)*. Prague: IOJ, 1988, s. 14.

⁴⁸ Tamtéž, s. 11.

⁴⁹ Tamtéž, s. 12.

2.2 Hlavní etapy vývoje (kongresy MON)

V následujícím textu předkládám soupis kongresů MON, které se uskutečnily v letech 1947 – 1991. První dva kongresy MON popisují podrobně – a to jak z důvodu zachycení atmosféry v době vzniku MON, tak s ohledem na dostupné množství studijních materiálů. Od r. 1971, tj. od VII. kongresu MON, jsem měla k dispozici velmi málo pramenů, tudíž i související informace jsou stručné. Mezi jednotlivými kongresy pak vyznačuji formou „informačního okénka“ hlavní etapy vývoje MON, přičemž z opětovného důvodu nedostatku informací k 6. – 10. etapě ponechávám tato okénka prázdná.

1. etapa: 1946 - 1947

→ převaha poválečného optimismu; přes drobné procedurální roztržky „pozitivní duch kodaňského kongresu“ trvá

• II. kongres MON | červen 1947, Praha (Československo)

II. kongres MON proběhl ve dnech 3. – 7. června 1947 v Praze a zúčastnilo se jej 208 delegátů a hostů (např. pozorovatelé z UN či UNESCO) z 28 zemí. Na zahájení setkání promluvil Jan Masaryk (ministr zahraničních věcí), který ve své řeči kladně zhodnotil rozmanité spektrum účastníků, jelikož „...zastoupení různých politických názorů, legislativ či pohledů na svobodu tisku učiní diskuse nejen zajímavé, ale také velmi živé“...⁵⁰ V úvodu jednání se svými projevy dále vystoupili: K. Gottwald (předseda vlády), Jiří Hronek (předseda organizačního výboru II. kongresu MON, později na tomto jednání zvolen generálním tajemníkem a pokladníkem MON), O. Wüch (prezident Čs. svazu novinářů) a A. Kenyon (prezident MON). Společenská část kongresu se nesla ve stylu předchozího kodaňského setkání – prezident ČSR (a patron kongresu), Dr. Edvard Beneš, uspořádal na Pražském hradě recepci; v Národním divadle bylo uvedeno představení B. Smetany a ženy mohly v Pražském

---

⁵⁰ In: KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. Useful Recollection, Part II. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1988, s. 18.

anglickém klubu navštívit módní přehlídku. Všechna jednání se odehrávala ve Slovanském domě v Praze, přičemž v sále byly umístěny vlajky všech 28 přítomných zemí i speciální logo⁵¹ kongresu.

Obr. 6: Jan Masaryk - výřez fotografie z dobového tisku

...,ministr zahraničí Jan Masaryk při svém projevu“ ...⁵²

Na kongresu pak byly projednávány tyto body:

(1) *přihlášky ke členství* v MON - kromě Egypta a Íránu - jejichž členské svazy sdružovaly jak novináře (zaměstnance), tak vlastníky (zaměstnavatele), což bylo v rozporu s ujednanými pravidly – byly všechny vyřízeny kladně. Rozjitřená debata panovala pouze kolem projednávání přihlášky španělské delegace.⁵³ Všechna jednání byla téměř doslovně

---

⁵¹ Ukázka speciálně vytvořeného loga se nachází v Příloze č. 16.

⁵² In: Fotografie: Mezinárodní sjezd novinářů zasedá právě v Praze. Lidová demokracie III., 5. 6. 1947, č. 130, s. 1.

⁵³ Španělská skupina působící v exilu nereprezentovala („pravou“) národní organizaci, a tudíž podle stanov neměla být přijata. Zástupci britské delegace trvali na tom, aby španělská exilová skupina přijata nebyla, a to z výše uvedených procedurálních důvodů, sovětští delegáti naopak prosazovali, aby Španělé přijati byli, protože („pravý“) národní svaz je ve Francově Španělsku fašistický a Američané odmítli na toto téma diskutovat, jelikož „...na kongres nepřijeli řešit politiku, ale problémy novinářů“.... K. Nordenstreng a J. Kubka ve své knize Useful Recollection, Part II. pak uvádějí, že americký odmítavý postoj byl zajímavý tím, že ve stejné době

zaznamenávána, protože pražský organizační výbor vydával každý den speciální kongresový deník, a to ve 3 jazycích (angličtina, francouzština, ruština);

(2) *sídlo organizace* - v této souvislosti proběhla údajně velice ostrá diskuse. Na I. kongresu MON v Kodani byl totiž - byť - za provizorní sídlo určen Londýn a zástupci Čs. svazu novinářů navrhli, aby sídlo organizace bylo do budoucna v Praze. Američané s tímto návrhem nesouhlasili, protože změny uvnitř organizace by mohly u okolního světa o organizaci utvářet špatný dojem, Norové navrhovali rotační systém, Maďaři souhlasili s Prahou, Holanďané a Britové byli pro Londýn a sovětská delegace pro Prahu. Na základě hlasování pak byla sídlem zvolena Praha a do stanov byla zanesena věta, že o sídle bude rozhodovat Kongres⁵⁴;

(3) *stanovy* - ještě před jejich samotným jednomyslným přijetím byl upraven čl. I. týkající se cílů a úlohy MON⁵⁵, a proběhla diskuse k hlasovací a volební proceduře, avšak samotné rozhodnutí bylo nakonec ponecháno raději až na další kongres.⁵⁶

(4) *svoboda tisku*, přičemž diskuse vyústila ve formulaci a následné přijetí: „Prohlášení o svobodě tisku“. Text byl téměř identický s rezolucí přijatou na kodaňském kongresu, až na poslední odstavec, v němž se hovoří o tom, že: „...“, Národy světa jsou unaveny válkou a touží

---

kolovaly v americkém tisku zprávy o hospodářské pomoci vlády USA právě Francově Španělsku... In: KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. Useful Recollection, Part II. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1988, s. 19.

⁵⁴ Výsledek hlasování byl následující - pro Prahu: 13, proti: 8, nepřítomni: 3. Hlasování PRO: Rakousko, Bulharsko, Československo, Finsko, Maďarsko, Island, Norsko, Polsko, Rumunsko, Španělsko, Švédsko, SSSR a Jugoslávie. PROTI (a pro Londýn) hlasovali: Austrálie, Belgie, Řecko, Francie, Holandsko, Velká Británie a USA. Hlasování se nezúčastnili zástupci z: Palestiny, Filipín a Venezuely. Tamtéž, s. 22.

⁵⁵ P. Yudin - vedoucí sovětské delegace - v této souvislosti navrhl, aby byla do stanov zanesena odpovědnost novinářů za své profesní činy svým národním organizacím, jelikož se obával změny MON v „beztvarý orgán“. Proti tomuto návrhu vystoupil M. Murray, který upozornil, aby taková ustanovení nevedla k totalitářským pravidlům, jež by novinářům diktovala, co mají psát. Diskuse k tématu nakonec zůstala otevřená a přesunuta na jednání dalšího kongresu. K. Nordenstreng a J. Kubka tuto konfliktní část označují jako „sovětský pozměňovací návrh“. Tamtéž, s. 22.

⁵⁶ Proti sobě se střetly dva názory: první, prosazující, aby každá delegace měla 1 hlas na 1 000 členů v organizaci (max. však 10 hlasů), a druhý, prosazující, aby každý stát měl 1 hlas (tj. princí shodný s UN). K. Nordenstreng a J. Kubka tuto konfliktní část označují jako „americký pozměňovací návrh“. Tamtéž, s. 23.

po míru. Pokud si budou muži a ženy dobré vůle rozumět, nevyvstanou mezi nimi žádné konflikty. Být informován svobodně, čestně, přesně a úplně je základním právem všech lidí na světě. Se svobodou národů se zrodila i svoboda tisku a MON ve jménu svých členů a lidí, které zastupuje, prohlašuje, že: (a) pro všechny novináře musí existovat svobodný přístup ke zprávám a informacím; (b) musí existovat naprostá svoboda v publikování zpráv, informací a názorů, bez ohledu na poptávku“...⁵⁷ Během diskuse bylo kromě jiného otevřeno i tzv. „řecké téma“, spočívající ve vyjádření zklamání jugoslávského delegáta Sarajčiče nad proslovem řeckého delegáta Daskalaskise, který ...,hovořil o svobodě tisku, zatímco v jeho zemi bylo v jednom roce zakázáno vydávání 12 listů a nejméně 45 novinářů bylo za svou činnost odsouzeno na doživotí“...⁵⁸ Kromě výše uvedených rezolucí byly na jednání dále přijaty ještě dva dokumenty týkající se novinářů. V prvním z nich byl kladen důraz na to, aby měli novináři dostatek novinového papíru („newsprint supply“), a ve druhém z nich se hovořilo o právech novináře věnovat se vlastním politickým aktivitám. Na setkání byli také přítomni pozorovatelé z UN (T. Gjesdal a Ch. A. Hogan) a UNESCO (R. Mahen). R. Mahen vyjádřil přesvědčení o budoucí spolupráci mezi UNESCO a MON. T. Gjesdal sdělil, že UN udělil MON konzultativní statut Kategorie A a plénum pozval na plánovanou konferenci UN o svobodném přístupu k informacím. V této souvislosti byl na kongresu vytvořen speciální výbor, který pro konferenci UN zhotovil speciální rezoluci: „Návrh MON pro ekonomický a sociální výbor UN (ECOSOC)“⁵⁹. V závěru kongresu bylo zvoleno nové vedení, ve složení: A. Kenyon (prezident, VB), viceprezidenti: E. Morel (Francie), M. M. Murray (USA), P. Yudin (SSSR), G. Nielsen (Dánsko), a J. Hronek (generální tajemník a pokladník; ČSSR). Rovněž došlo ke schválení nového místa pro III. kongres MON – a tím se stal Brusel.

K. Nordenstreng a J. Kubka ve své knize *Useful Recollection, Part II.* hovoří o tom, že i přes rozdíly, které se vyskytly např. v souvislosti s projednáváním přihlášky španělské delegace,

---

⁵⁷ Tamtéž, s. 26.

⁵⁸ Tamtéž, s. 25.

⁵⁹ Ukázka textu rezoluce se nachází v Příloze č. 3.

volbou sídla, „americkým a sovětským pozměňovacím návrhem“ či řeckým tématem, se ...„pražský kongres vždy vrátil ke konsensuálním náladám a duchu kodaňského kongresu, i když ve vzduchu poletovalo mnoho politického napětí“...⁶⁰. Z historické perspektivy však bylo zřejmé, že apolitický přístup, jež se snažil prezident Kenyon v MON uplatňovat, byl dlouhodobě neudržitelný.

Ohlasy v československém tisku⁶¹:

V souvislosti s konáním II. kongresu MON v Praze jsem provedla monitoring dvou vybraných periodik – a to (a) Lidové demokracie⁶² a (b) Rudého práva⁶³ za období 1. – 20. 6. 1947.

(a) V *Lidové demokracii* vyšlo ve sledovaném období celkem 7 článků a jedna fotografie. První dva články uveřejněné k zahájení..., až dosud největšího mezinárodního novinářského sjezdu“...⁶⁴ se objevily již 1. 6. 1947.

• 1. 6. 1947

- „*Mezinárodní novinářský sjezd v Praze*“⁶⁵. Článek informuje nejen o dni zahájení, místu a pořadateli setkání (3. 6. 1947 ve Slovanském domě, Svaz českých novinářů), pozvaných hostech (Jan Masaryk; zástupci UN, UNESCO, Mezinárodního úřadu práce), plánovaném počtu účastníků a programu jednání (svoboda tisku, účast novinářů na světové konferenci o svobodě tisku a informací,

---

⁶⁰ In: KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. Useful Recollection, Part II. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1988, s. 26.

⁶¹ Ukázka titulků článků se nachází v Příloze č. 4.

⁶² In: Použité zdroje – 2. Seriálové publikace.

⁶³ Tamtéž.

⁶⁴ In: *Mezinárodní novinářský sjezd v Praze*. Lidová demokracie III., 1. 6. 1947, č. 127, s. 1.

⁶⁵ Tamtéž.

definitivní schválení stanov apod.), ale také o mimořádném deníku, který měl ve třech jazycích vycházet každý sjezdový den či programu delegátů po skončení kongresu (návštěva lázní nebo zámku Roztěž – rekreačního sídla českých novinářů). Na konci článku jsou pak zmíněni delegáti, kteří na pražský kongres přijeli již 31. 5. 1947 – jednalo se o dánského delegáta Madsena a oficiálního delegáta Iránu, Khosra Eghbala, který měl přinést osobní poselství iránského šacha prezidentu republiky Dr. E. Benešovi.

- „*Norský novinář srovnává svou zemi s naší*“⁶⁶. Článek seznamuje s jedním z delegátů Mezinárodního novinářského sjezdu – norským novinářem Oddvarem Aasem – a jeho pohledem na poválečné Norsko a Československo.

- **3. 6. 1947**

- „*Mezinárodní kongres novinářů v Praze zahájen – Úkol světového tisku: práce pro mír*“⁶⁷. V článku se stručně píše o hlavních cílech Mezinárodní organizace novinářů (obrana svobody tisku a novinářství, hájení práv občanů na přesné a poctivé informace, podpora přátelství mezi národy svobodnou výměnou zpráv) a zahájení sjezdu (popis jednací místnosti, výčet významných delegátů a čestných hostů). Poté se v článku objevují klíčové informace z projevů přednesených na zahajovacím shromáždění. Je zde ocitována část projevu ministra zahraničí Jana Masaryka, který jako hlavní úlohu tisku vyzdvihl práci pro mír; dále jsou uvedeny příspěvky O. Wünsche (předsedy ÚSČN), jenž delegáty kromě uvítání stručně seznámil o plánovaném obsahu jednání, A. Kenyona (prezidenta MON), který ocenil práci Dr. E. Beneše a rovněž se zmínil o zamýšlených cílech jednání či T. Gjesdala. Po ukončení zahajovacího shromáždění bylo přikročeno k pracovním poradám v jednotlivých komisích.

---

⁶⁶ In: ESO. *Norský novinář srovnává svou zemi s naší*. Lidová demokracie III., 1. 6. 1947, č. 127, s. 2.

⁶⁷ In: fSt. *Mezinárodní kongres novinářů v Praze zahájen – Úkol světového tisku: práce pro mír*. Lidová demokracie III., 4. 6. 1947, č. 129, s. 1, 2.

- **4. 6. 1947**

- *Fotografie*: Na fotografii je zachycena zasedací síň ve Slovanském domě a ministr zahraničí Jan Masaryk při svém projevu⁶⁸.
- „*Druhý den sjezdu novinářů: Dnes již na programu svoboda tisku*“⁶⁹. V článku je stručně shrnuto dění druhého dne sjezdu, v jehož průběhu byly řešeny zejména organizační otázky. Konkrétně se pak v článku hovoří o přijetí nových členů (Bulharsko, Venezuela, Maďarsko, Rumunsko, Filipíny a Jugoslávie), o postoupení rozhodnutí o členství iránských novinářů výkonnému výboru, o „...neobyčejně zdouhavé debatě o formálních překážkách proti přijetí organizace španělských novinářů v emigraci“...⁷⁰ či o ustavení tří komisí – verifikační, finanční a resoluční – včetně volby jejich výborů. Třetí zmíněná komise měla na starost práci na změně stanov, do výboru komise byl zvolen československý delegát Zieris. V závěru článku se hovoří o plánovaném programu dalšího dne jednání, který by se měl věnovat ideové části, přičemž své vystoupení na téma svobody tisku již ohlásil sovětský delegát Dr. Yudin.

- **7. 6. 1947**

- „*Jak se jeví svoboda tisku, rušná debata na Mezinárodním sjezdu novinářů*“⁷¹. Článek pojednával o průběhu čtvrtého dne jednání, na němž byla diskutována svoboda tisku. Řadu projevů zahájili Ch. Hogan (generální sekretář subkomise pro svobodu informací při OSN) a R. Mahen (zástupce za UNESCO), kteří upozornili na hlavní demokratické zásady tisku a zdůraznili morální stránku informační činnosti. Poté proti sobě vystoupili Dr. Yudin a M. Murray, přičemž první z nich

---

⁶⁸ In: Fotografie: Mezinárodní sjezd novinářů zasedá právě v Praze. Lidová demokracie III., 5. 6. 1947, č. 130, s. 1.

⁶⁹ In: st. *Druhý den sjezdu novinářů: Dnes již na programu svoboda tisku*. Lidová demokracie III., 5. 6. 1947, č. 130, s. 2.

⁷⁰ Tamtéž.

⁷¹ In: fSt. *Jak se jeví svoboda tisku, rušná debata na Mezinárodním sjezdu novinářů*. Lidová demokracie III., 7. 6. 1947, č. 131, s. 2.

kladl důraz na protifašistickou bdělost novináře a výchovu mas, zatímco druhý zmíněný spíše než výchovu vyzdvihoval úplné a pravdivé informování. Francouzský delegát Knittel ve svém výkladu svobody tisku zdůraznil zejména právo kritiky a opozice, coby podstatné složky demokracie a navrhl vypracovat všeobecnou doktrínu svobody tisku. O velký rozruch se postaral řecký delegát Drosos⁷², který ve svém vystoupení představil Řecko jako demokratickou zemi, o níž v zahraničí vycházejí protichůdné zprávy. Proti tomuto stanovisku chtěl vystoupit řecký emigrant Vasos, jemuž ovšem nebylo z procedurálních důvodů uděleno slovo. V závěru článku je pak zhodnoceno, že se debata oproti očekávání i programu odvíjela v polemikách spíše politických, než stavovských (tj. svobodě tisku či novinářských existenčních podmínkách). Jednání bylo k večeru z důvodu pořádání recepce u prezidenta republiky přerušeno a dále pokračovala od 21. hod.

- „*Zahraniční novináři u prezidenta republiky*“⁷³. Článek informoval o recepci, kterou na Hradě pro všechny účastníky, hosty a další reprezentanty pražského sjezdu novinářů uspořádal prezident Dr. E. Beneš. Pozvání na Hrad přijalo asi 300 osob, prezident byl na setkání přítomen přes dvě a půl hodiny, přijímal skupiny jednotlivých národností, s nimiž pohovořil např. o možnostech světového míru a popřál jim, aby se jim v Československu líbilo.

- **8. 6. 1947**

- „*Světový kongres tisku ukončen. Praha sídlem mezinárodní organizace novinářů*“⁷⁴. V článku se píše o průběhu závěrečného dne setkání. V úvodu je zmíněna volba nového vedení (A. Kenyon prezidentem, J. Hronek generálním tajemníkem a pokladníkem), ustavení Prahy na další dva roky sídlem organizace a

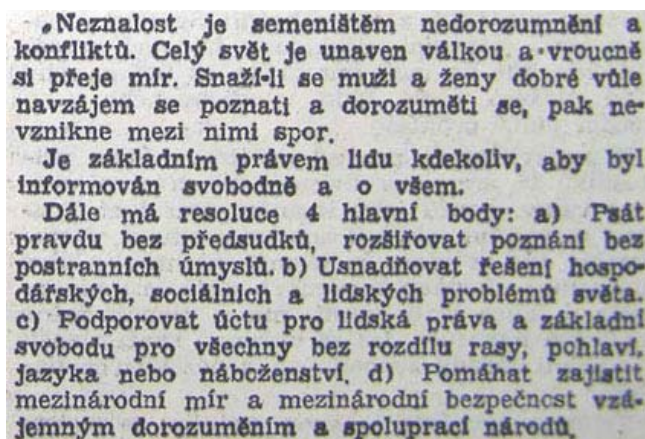
---

⁷² J. Kubka a K. Nordenstreng hovoří o řeckém delegátu Daskalakisovi. In: KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. Useful Recollection, Part II. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1988, s. 25.

⁷³ In: *Zahraniční novináři u prezidenta republiky*. Lidová demokracie III., 7. 6. 1947, č. 131, s. 2.

⁷⁴ In: fSt. *Světový kongres tisku ukončen. Praha sídlem mezinárodní organizace novinářů*. Lidová demokracie III., 8. 6. 1947, č. 132, s. 2.

rozhodnutí o konání dalšího kongresu v r. 1949 v Kodani⁷⁵. Poté jsou zaznamenány hlavní mezníky debaty o návrhu stanov, jež proběhly mezi sovětským a americkým delegátem. V časných ranních hodinách pak byly přijaty závěrečné rezoluce týkající se např. vyslovení díky zastupitelům organizátorů i hostitelské země; bezcelního dovozu papíru a součástí tiskařských strojů; práva novináře zastávat ve volném čase veřejné a politické funkce bez zasahování zaměstnavatele ad. Průběh celého mezinárodního sjezdu byl hodnocen jako: „...,velmi živý, skutečně demokratický a většina delegací plně použila své možnosti předestřít své názory. Bohužel se při tom ukázalo, že i ve stavovských nebo odborných záležitostech převládají někde zřetele ideologicko-politické, které skoro působí dojmem, že i v tomto novém světě po druhé hrozné světové válce se člověk s člověkem těžko dohoví. Nicméně nakonec byla odhlasována rezoluce, která je přeci jen optimistickým pohledem do budoucnosti“...⁷⁶

Neznalost je semeníštěm nedorozumění a konfliktů. Celý svět je unaven válkou a vroucně si přeje mír. Snažili se muži a ženy dobré vůle navzájem se poznati a dorozuměti se, pak nevznikne mezi nimi spor.
Je základním právem lidu kdekoliv, aby byl informován svobodně a o všem.
Dále má rezoluce 4 hlavní body: a) Psát pravdu bez předsudků, rozšiřovat poznání bez postranních úmyslů. b) Usnadňovat řešení hospodářských, sociálních a lidských problémů světa. c) Podporovat úctu pro lidská práva a základní svobodu pro všechny bez rozdílu rasy, pohlaví, jazyka nebo náboženství. d) Pomáhat zajistit mezinárodní mír a mezinárodní bezpečnost vzájemným dorozuměním a spoluprací národů.

Obr. 7: Ukázka konce textu článku, v němž jsou zmíněny některé body rezoluce⁷⁷

⁷⁵ V tomto ohledu se informace v tisku rozcházejí s informací uvedenou v knize J. Kubky a K. Nordenstrenga, kde je uveden Brusel. In: KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. Useful Recollection, Part II. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1988, s. 28.

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ Tamtéž.

(b) V *Rudém právu* vyšlo za sledované období celkem 11 článků, jež byly v různých vydáních novin publikovány i vícekrát, a 2 fotografie.

- **1. 6. 1947**

- „*O čem bude jednat mezinárodní novinářský sjezd v Praze*“⁷⁸. Článek informuje o plánovaném průběhu jednání (svoboda tisku, nejen ve vztahu k vydávání novin ad.), předpokládaném počtu účastníků i významných delegacích. Stejný článek byl pak vytištěn i 3. 6. 1947.

- **3. 6. 1947**

- „*Sjezd Mezinárodní organizace novinářů – Světové odbory již rokují, delegáti z celého světa se sjíždějí do Prahy*“⁷⁹. V článku se hovoří o tom, že se Praha stala jedním z největších a nejvýznamnějších kulturních a politických středisek, neboť ve stejné době se zde konají světový sjezd Mezinárodní organizace novinářů, kongres Světové federace odborů a Mezinárodní kongres mládeže. V části věnované Mezinárodní organizaci novinářů jsou nejprve zmíněny účastnické země a dále jsou vyjmenováni členové sovětské delegace. Stejný článek byl pak vydán ještě 4. 6. 1947 v I. - III. vydání.
- „*Svoboda tisku a informací*“⁸⁰. Autor textu V. Dolejší ve svém komentáři vysvětluje nové tiskové poměry v Československu, a to z perspektivy válečných a poválečných událostí a vymezuje se vůči vyjádřením stavícím Československo za železnou oponu. Tisk by podle jeho názoru měl být majetkem národa, a nikoliv předmětem výdělečného podnikání kapitalistických skupin nebo jednotlivců,

---

⁷⁸ In: *O čem bude jednat mezinárodní novinářský sjezd v Praze*. Rudé právo 47, 1. 6. 1947, č. 127, V. vydání, s. 4 a In: *O čem bude jednat mezinárodní novinářský sjezd v Praze*. Rudé právo 47, 3. 6. 1947, č. 128, I. – IV. vydání, s. 3 a In: *O čem bude jednat mezinárodní novinářský sjezd v Praze*. Rudé právo 47, 3. 6. 1947, č. 128, V. vydání, s. 1.

⁷⁹ In: *Sjezd Mezinárodní organizace novinářů – Světové odbory již rokují, delegáti z celého světa se sjíždějí do Prahy*. Rudé právo 47, 3. 6. 1947, č. 128, V. vydání, s. 1 a In: *Sjezd Mezinárodní organizace novinářů – Světové odbory již rokují, delegáti z celého světa se sjíždějí do Prahy*. Rudé právo 47, 4. 6. 1947, č. 129, I. – III. vydání, s. 1.

⁸⁰ In: DOLEJŠÍ, V. *Svoboda tisku a informací*. Rudé právo 47, 3. 6. 1947, č. 128, V. vydání, s. 2.

přičemž opravdová svoboda tisku může být zaručena pouze tehdy, vycházejí-li tiskoviny ku prospěchu celého národa, a nikoliv jednotlivců. Důležité pak z jeho pohledu není jen to, kdo tisk vydává, ale kdo do něj píše – a tedy jím vychová. V tomto ohledu vyzdvihuje zákon o postavení redaktorů a svazech novinářů, který Československo po válce přijalo.

- **4. 6. 1947**

- „*Novináři přispějí k zajištění světového míru*“⁸¹. V článku se píše o průběhu zahájení setkání a o přítomných zástupcích čs. vlády. V článku jsou zmíněny úvodní projevy J. Masaryka, v němž je zmíněna jak část věnovaná míru, tak vyzdvižen moment, v němž naráží na železnou oponu („...„Masaryk vyzval cizí novináře, aby mu zatelefonovali, kdyby některý z nich na cestách po republice narazil na železnou oponu. Pravil, že okamžitě přijede, aby se na ní poprvé v životě podíval“...“⁸²) a O. Wünsche. V závěru článku je řečeno, že kongres bude jednat nejen o odborových otázkách, ale také o vztazích se Světovou odborovou federací.
- „*O. Wunsch o mezinárodním sjezdu novinářů*“⁸³. V textu je stručně shrnut proslov O. Wünsche v rozhlase. Konkrétně se zde píše o programu setkání, na němž se mají stanovit zásady mezinárodní spolupráce novinářů, má se prodiskutovat poměr novinářské organizace ke světové odborové organizaci či svoboda tisku a jeho úloha v budování a zajištění míru. Závěrem je zmíněno, že jednání pražského kongresu se účastní zástupci z OSN a záštitu nad kongresem převzal prezident republiky - Dr. E. Beneš.

---

⁸¹ In: PRAHA. *Novináři přispějí k zajištění světového míru*. Rudé právo 47, 4. 6. 1947, č. 129, I. – III. vydání, s. 1.

⁸² Tamtéž.

⁸³ In: *O. Wunsch o mezinárodním sjezdu novinářů*. Rudé právo 47, 4. 6. 1947, č. 129, I. – III. vydání, s. 1.

- „*Sjezd novinářů zkoumá členství Bulharska, Řecka a Jugoslávie*“⁸⁴. V článku je opětovně zmíněn průběh druhého dne jednání, tj. projevy J. Masaryka a O. Wünsche, nově jsou zmíněna vystoupení A. Kenyona, T. Gjesdala, T. Liea či K. F. Beana. K živé diskusi podle listu došlo v souvislosti s projednáváním přihlášky Bulharska. V posledním odstavci článku je pak zmíněno, že sovětský delegát Yudin, který dostal slovo až po hlasování (které bylo bez výsledku), se bulharské delegace zastal a vyslovil se pro její přijetí. Poté následoval drobný spor mezi řeckým a bulharským delegátem, který skončil po ...,vtipné a pádné odpovědi sovětského delegáta Zaslavského“...⁸⁵
- **5. 6. 1947**
  - *Fotografie*: na první z nich je zachycen pohled na zasedání Mezinárodní organizace novinářů ve Slovanském domě v Praze⁸⁶, a na druhé z nich ministři J. Masaryk, H. Ripka, V. Kopecký a státní tajemník dr. V. Clementis⁸⁷.
- **6. 6. 1947**
  - „*Bude sedmá velmoc třetí velmocí?*“⁸⁸. Autor v obsáhlém komentáři srovnává sovětský (pravdivý, objektivní) a americký (lživý, kapitalistický) tisk. Sjezd Mezinárodní organizace novinářů je v několika málo větách zmíněn v samém konci komentáře a hovoří se v něm, že by tato organizace neměla jen pořádat sjezdy a vydávat rezoluce, ale předně odsoudit všechny, kdo škodí novinářské cti, podkopává důvěru lidí v tisk a škodí tím míru.

---

⁸⁴ In: PRAHA. *Sjezd novinářů zkoumá členství Bulharska, Řecka a Jugoslávie*. Rudé právo 47, 4. 6. 1947, č. 129, IV. – V. vydání, s. 3.

⁸⁵ Tamtéž.

⁸⁶ In: *Fotografie: Pohled na zasedání Mezinárodní organizace novinářů ve Slovanském domě v Praze*. Rudé právo 47, 5. 6. 1947, č. 130, I. vydání, s. 3.

⁸⁷ In: *Fotografie: Ministři Masaryk, Ripka, V. Kopecký a státní tajemník dr. Clementis na zasedání Mezinárodní organizace novinářů*. Rudé právo 47, 5. 6. 1947, č. 130, II. – III. vydání, s. 3.

⁸⁸ In: GALUŠKA, M. *Bude sedmá velmoc třetí velmocí?* Rudé právo 47, 6. 6. 1947, č. 131, I. - III. vydání, s. 2.

- „*Různé názory o svobodě tisku na novinářském sjezdu. Předseda odmítl dát slovo řeckému demokratickému delegátu*“⁸⁹. První čtvrtina článku informuje o jednání, na němž byla diskutována svoboda tisku. V diskusi měl zájem vystoupit také řecký delegát Vasos, ovšem prezident Kenyon mu neudělil slovo, jelikož řecký novinářský svaz nebyl členem MON - a akt neudělení slova tedy omluvil procedurálními důvody. Ve zbylé části textu je vyzdviženo vystoupení sovětského delegáta Yudina, který kladl důraz na svobodu tisku a informací, upozorňoval na nebezpečí útoků proti vítězům nad fašismem, zdůrazňoval základní požadavky na novináře – čestnost a objektivnost, a nakonec Mezinárodní organizaci novinářů vyzval, aby vyhlásila boj proti nepravdivým a nečestným novinářům, jakož i za svobodu novináře na monopolech a za svá práva. V závěru článku je zmíněno vystoupení rumunského delegáta Moraru, který ve svém vystoupení žádal slovo pro odmítnutého řeckého delegáta a zároveň zpochybnil svobodu slova v USA.
- **8. 6. 1947**
  - „*Praha sídlem generálního sekretariátu Mezinárodní organizace novinářů*“⁹⁰. V článku se píše o ukončení sjezdu a jeho závěrech. Je zde zmínka o „tuhém boji“, který byl sveden v souvislosti se sídlem organizace či o složení nového vedení – vyzdvižena je pozice generálního tajemníka J. Hronka. Závěr textu je věnován „nejzajímavější z předchozích debat“ – a to sporu mezi sovětským a americkým delegátem. Sovětský delegát navrhoval, aby byl každý člen organizace šířící lži a píšící nezodpovědně odpovědný své národní novinářské organizaci, která by pak jeho případ zkoumala. Naopak americký delegát, který hájil právo novináře „vidět věci jinak, než jsou“ a vyslovil se proti trestání nečestných novinářů. Sovětský delegát svůj návrh nakonec odvolal.

---

⁸⁹ In: *Různé názory o svobodě tisku na novinářském sjezdu. Předseda odmítl dát slovo řeckému demokratickému delegátu*. Rudé právo 47, 6. 6. 1947, č. 131, II. - V. vydání, s. 3.

⁹⁰ In: *Praha sídlem generálního sekretariátu Mezinárodní organizace novinářů*. Rudé právo 47, 8. 6. 1947, č. 133, I. - IV. vydání, s. 1.

- „*Úspěšný průběh pražského kongresu*“⁹¹. Článek informuje o ukončení kongresu a shrnuje, že i přes dva hlasy nespokojenosti objevení se v závěru setkání („sjezd byl prý více politický, než odborný“), je nutno sjezd hodnotit „vysoko pozitivně“. Dále se v článku píše o americko-sovětském sporu ohledně svobody tisku (viz výše uvedený článek: „Praha sídlem generálního sekretariátu Mezinárodní organizace novinářů“) či je zmíněna menšinová hlasovací základna Američanů, Angličanů, Řeků a Dánů. V závěru je s pýchou vyzdviženo, že Praha - místo za „železnou oponou“ - byla zvolena sídlem organizace, která má za členy i 17 000 amerických novinářů, a poznamenáno, že vyslovená důvěra ze strany mezinárodní organizace je pro československé novináře závazkem.
- **11. 6. 1947**
  - „*Svoboda tisku aneb spiknutí v Praze*“⁹². V poslední zprávě reflektující sjezd Mezinárodní organizace novinářů v Praze je uvedeno, kterák správně bylo Rusy řečeno, že svoboda tisku náleží jen čestným a pravdomluvným novinářům, zatímco Američané obhajovali novinářovo právo na lež a pomluvy pod rouškou demokracie. Tohoto demokratického myšlení pak podle Rudého práva dokázal umně využít pražský dopisovatel londýnského listu Daily Mail, který o sjezdu MON napsal jako o „Spiknutí nyní v Praze“. Ve zbylém textu článku je pak stručně popsáno, o čem pojednával související úvodník v Daily Mail a je položena řečnická otázka, co by na čin pražského dopisovatele řekli jeho britští kolegové, kteří se jednání v Praze účastnili.

V závěru mohu říci, že články *Lidové demokracie* o dění kongresu informovaly věcně, objektivně a bez ideologické příměsi. *Rudé právo* informovalo, stejně jako *Lidová demokracie*, o všech podstatných událostech kongresu, avšak některé titulky byly mírně

---

⁹¹ In: *Úspěch novinářského sjezdu*. Rudé právo 47, 8. 6. 1947, č. 133, V. vydání, s. 2. a In: *Úspěšný průběh pražského kongresu*. Rudé právo 47, 8. 6. 1947, č. 133, V. vydání, s. 1. a In: *Úspěch novinářského sjezdu*. Rudé právo 47, 10. 6. 1947, č. 134, I. vydání, s. 2.

⁹² In: *Svoboda tisku aneb spiknutí v Praze*. Rudé právo 47, 11. 6. 1947, č. 135, I. vydání, s. 2.

zavádějící (např. Sjezd zkoumá členství Bulharska.), ve sděleních byl kladen větší důraz na příspěvky sovětských delegátů a tyto byly hodnoceny vždy pozitivně. V komentáři V. Dolejšího je samoučelně použit výňatek z projevu Dr. E. Beneše týkající se svobody tisku atd. Mohu tedy konstatovat, že články v Lidové demokracii byly objektivní a informativní, zatímco články v Rudém právu byly spíše politicky komparativní.

2. etapa: 1947 - 1950

→ kodaňský konsensuální duch byl nejprve zachován, ale apolitický přístup se jevil neudržitelný; začíná krize, z MON vystupují první organizace, stupňují se vnitřní konflikty ideologického rázu

• III. kongres MON | září 1950, Helsinky (Finsko)

III. kongres MON se uskutečnil ve dnech 15. – 17. září v Helsinkách⁹³, zúčastnilo se jej 62 novinářů i mezinárodní pozorovatelé (WFTU, WIDF, EDDY, IUS či WPC) z 30 zemí. Na kongresu byly diskutovány aktivity, které probíhaly v době mezi II. a III. kongresem – v této souvislosti byl nejen vyjádřen souhlas s dosavadními aktivitami výkonného výboru a generálního tajemníka (tj. s posilováním jednoty pokrokových novinářů), ale také provedena kritika novinářských organizací z USA, VB a jiných západních zemí, které z MON vystoupily. Kongres schválil několik rezolucí, které se týkaly např. úkolů demokratických novinářů v boji za mír⁹⁴, pomoci perzekuovaným novinářům⁹⁵ či odvolání konzultativního

⁹³ III. kongres se měl původně konat v Bruselu, avšak 10. 10. 1949 přišla od belgických novinářů zpráva, že kongres neuspořádají. V reakci na tuto situaci se ozval Francouzský syndikát novinářů s návrhem na konání kongresu v Paříži. Ujednán byl březen 1950, avšak vzhledem k tomu, že Francie mnoha delegátům neudělila víza, kongres neproběhl. III. kongres nakonec připravil finský svaz novinářů – ovšem jednalo se o YLL (tedy nikoliv nejrepresentativnější SSL, kteří z MON vystoupili) a kongres proběhl v září v Helsinkách.

⁹⁴ V této rezoluci bylo mimo jiné řečeno, aby demokratičtí novináři „...posilovali své úsilí v boji proti iniciátorům nové války či v boji proti válečné propagandě v médiích“.... In: KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. Useful Recollection, Part II. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1988, s. 46.

⁹⁵ V textu ujednání byly ostře odmítnuty perzekuce, uvěznění, mučení a zabíjení novinářů, přičemž Kongres v této souvislosti výkonnému výboru navrhl, aby prozkoumal možnosti založení mezinárodního fondu právě na pomoc perzekuovaným novinářům.

statutu Kategorie A MON v UN⁹⁶. Zatímco některé další členské organizace ze západních zemí ohlásily svůj odchod, Kongres schválil přijetí dalších 5 novinářských svazů (z Albánie, Číny, KLTR, Mongolska a NDR). Mezi dalšími body programu pak byla i změna stanov a volba nového vedení. Změny ve stanovách se týkaly jednak upřesnění formulací úkolů a cílů, a dále pak členství, jež nově umožňovalo do MON vstoupit jako (a) národní svaz novinářů, (b) národní skupina MON a (c) individuální člen.⁹⁷ Nové vedení bylo zvoleno ve složení: Jean-Maurice Hermann (prezident, Francie); viceprezidenti: Doudou Gyaé (Západní Afrika), Jozef Kowalczyk (Polsko), K. M. Rydberg (Finsko), Konstantin Simonov (SSSR), Hu Tsucmo (Čína) a Jiří Hronek (generální tajemník). Československo bylo opět schváleno místem sídla MON.

3. etapa: 1950 - 1958

→ situace v MON koresponduje s ↑ mezinárodního napětí; z MON vystupují organizace mající domovskou zemi v NATO; MON se začíná orientovat na země třetího světa; počátek tichého boje s IFJ

- **IV. kongres MON | květen 1958, Bukurešť (Rumunsko)**

IV. kongres MON se konal mezi 16. – 18. květnem 1958 v Bukurešti a bylo na něm přítomno 61 delegátů a 21 pozorovatelů a hostů z 27 zemí. Kongres nejprve podpořil všechny aktivity výkonného výboru a sekretariátu, které proběhly v době mezi III. a IV. kongresem. Následná diskuse se týkala zejména mezinárodní spolupráce a solidarity mezi novináři – Kongres v tomto směru: (1) navrhl, aby se 8. září stalo Mezinárodním dnem solidarity s pokrokovými novináři, kteří byli za své myšlenky perzekuováni⁹⁸, (2) založil Mezinárodní novinářskou

---

⁹⁶ MON byl konzultativního statutu zbaven na základě rozhodnutí ECOSOC UN ze dne 20. 7. 1950.

⁹⁷ Zavedení individuální členství reagovalo na aktuální situaci v MON, kdy MON opouštěly národní novinářské svazy, avšak celá členská základna s tímto krokem nemusela nutně souhlasit. Individuální členství se pak týkalo takových případů, kdy národní novinářský svaz buď již byl, nebo ještě nebyl členem MON.

⁹⁸ Výběr data byl vázán na den popravení J. Fučíka (8. 9. 1943).

cenu a vyznamenal jí první tři novináře⁹⁹ a (3) pověřil sekretariát, aby mezi členskými svazy i individuálními členy MON zorganizoval finanční sbírku na výstavbu rekreačních zařízení na břehu Černého moře¹⁰⁰. Poté byly přijaty dvě hlavní rezoluce, které se vztahovaly k otázkám míru a jednotě všech novinářů světa¹⁰¹. Závěrem byl odsouhlasen dodatek ke stanovám – a to že se Kongres bude scházet jednou za čtyři roky, a zvoleno nové vedení s obsazením: Jean-Maurice Hermann (prezident, Francie); viceprezidenti: Michal Hoffman (Polsko), Daniel Kraminov (SSSR), Renato Leduc (Mexico), Mauri Riömä (Finsko), Den To (Čína); a Jaroslav Knobloch (generální tajemník, ČSSR).

4. etapa: 1958 - 1962

→ posílení organizace přijetím nových členů; růst vzdělávacích aktivit v zemích třetího světa; konflikt s IFJ, i reakce na destabilizovanou mezinárodní politickou situaci, trvá

- **V. kongres MON | srpen 1962, Budapešť (Maďarsko)**

V. kongres MON proběhl ve dnech 6. - 10. srpna 1962 a zúčastnilo se jej 166 osob (89 delegátů členských svazů a skupin, 35 pozorovatelů z různých novinářských organizací, 8 pozorovatelů z mezinárodních organizací a 34 hostů) z 59 zemí světa. V předvečer kongresu se uskutečnila 2. výstava Interpressphoto, jež následně vyústila k založení Mezinárodní fotografické sekce MON. Na kongresu byly přijaty přihlášky nových žadatelů do MON, přičemž se jednalo o organizace a novinářské skupiny z Argentiny, Bolívie, Kolumbie, Kuby,

⁹⁹ Více viz kap. 2.3.

2. Činnosti – Mezinárodní novinářská cena MON. Informace o vyznamenaných osobách je obsažena v Příloze č. 7.

¹⁰⁰ Více viz kap. 2.3.2. Činnosti – Rekreační zařízení MON.

¹⁰¹ „...,Kongres si je vědom, že jednota všech novinářů – bez ohledu na jejich názory, rasu či sociální zřízení, v němž žijí – jež se nese v duchu míru a vzájemného porozumění, bude významnou silou v jejich dalších profesionálních, sociálních a materiálních zájmech i pro zdokonalování mezinárodních vztahů a spolupráce“... In: KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. Useful Recollection, Part II. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1988, s. 68.

Ekvádoru, Indonésie, Iráku, Mali, Mexika, Peru a Jižního Vietnamu. Aktuální počet členských svazů byl 28 a zhruba polovina z nich pocházela ze zemí třetího světa. Na jednání byla dále přednesena zpráva o dění v MON mezi IV. a V. kongresem; bylo přijato několik rezolucí, které se týkaly např. etického rozměru profese novináře, perzekucí novinářů, socioekonomických problémů novinářů či podpory novinářů ze zemí třetího světa¹⁰². Pro další funkční období byli zvoleni: Jean-Maurice Hermann (prezident, Francie); viceprezidenti: Hussein Fahmy (Spojené arabské emiráty), Ching Chung-hua (Čína), Honorio Muñoz García (Kuba), Mamadou Gologo (Mali), Michal Hoffman (Polsko), Joesoef (Indonésie), Olavi Laine (Finsko), Renato Leduc (Mexico), Pavel Satyukov (SSSR) a Jiří Meissner (generální tajemník, ČSSR).

Na kongresu mělo dojít k posunu od studeno-válečné rétoriky k řešení konkrétních otázek přímo souvisejících s profesí novináře.¹⁰³

5. etapa: 1962 - 1966

→ další posun v orientaci na země třetího světa (Afrika, Asie, Jižní Amerika) – vzdělávací aktivity, účast delegátů MON na seminářích či jejich přípravě; otevření rekreačního zařízení na Balatonu

• VI. kongres MON | říjen 1966, Berlín (NDR)

VI. kongres MON se konal ve dnech 10. – 15. října 1966 v Berlíně za účasti 268 novinářů a 14 zástupců mezinárodních novinářských organizací z 68 zemí světa. Na kongresu bylo přijato dalších 22 národních asociací a skupin, takže členská základna MON aktuálně čítala 140 tis. novinářů ze 108 zemí. Na kongresu byly diskutovány zejména profesní a sociální otázky novinářů - v této souvislosti byly přijaty rezoluce, které doporučovaly založit stálé

---

¹⁰² „Výzva k jednotě“ byla určena Mezinárodnímu výboru pro spolupráci novinářů, Výboru pro informování a spolupráci novinářů Latinské Ameriky a Pan-africkému svazu novinářů.

¹⁰³ In: KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. Useful Recollection, Part II. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1988, s. 81.

výbory MON zabývající se profesními a sociálními otázkami.¹⁰⁴ Vzhledem k rostoucí spolupráci MON s rozvojovými zeměmi měly debaty i politický rozměr (např. přijetí rezoluce vyjadřující solidaritu lidem ve Vietnamu). Nové vedení bylo zvoleno ve složení: Jean-Maurice Hermann (prezident, Francie); viceprezidenti: Ahmed Bahaa El-Dine (Egypt), Harri Czepuck (NDR), Djeung Djoun Ki (Severní Korea), J. E. Figueroa Váscones (Peru), Stanislaw Mojkowski (Polsko), Tsend Namsrai (Mongolsko), A. O. Román (Chile), Paavo Ruonaniemi (Finsko), Tân Dúc (Jižní Vietnam), Ernesto Vera (Kuba), Michail Zimianin (SSSR) a Jiří Kubka (generální tajemník, ČSSR).

Pro berlínský kongres mělo být charakteristické: „utužení“ MON a jeho profilace jako mezinárodní organizace složené z národních svazů socialistických zemí a zemí třetího světa, pokrokových skupin a individuálních členů z tzv. Západu. Kongres by vnímán jako historický mezník, zejména ve vztahu ke kontinuitě a expanzi organizace, přičemž jako jedno z mála negativ byl vnímán konflikt s Čínou.¹⁰⁵

6. etapa: 1966 - 1971

→ etapu nemohu pro nedostatek informací charakterizovat

• VII. kongres MON | leden 1971, Havana (Kuba)

VII. kongres MON se uskutečnil ve dnech 4. - 11. ledna v Havaně a jednalo se o první kongres MON, který byl pořádán na latinsko-americkém kontinentě. Setkání se zúčastnilo celkem 326 novinářů z 84 zemí, byla na něm vyjádřena podpora lidí ve Vietnamu, Laosu a Kambodži i přijata ujednání týkající se jak odborné činnosti MON, tak působení sociálního výboru.

---

¹⁰⁴ Ke stálým výborům MON více viz kap. 2.3.2.

¹⁰⁵ Čínská novinářská asociace přestala participovat na všech aktivitách MON, aniž by se jakkoliv vyjádřila ke svému formálnímu členství v MON. In: KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. Useful Recollection, Part II. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1988, s. 92.

7. etapa: 1971 - 1976

→ etapu nemohu pro nedostatek informací charakterizovat

• VIII. kongres MON | září 1976, Helsinky (Finsko)

VIII. kongres MON proběhl ve dnech 21. – 23. září 1976 v Helsinkách, přítomno bylo 132 delegátů a 111 pozorovatelů a hostů ze 70 zemí. Na jednání byli přijati noví členové a tzv. Orientační dokument, který nejen mapoval činnost MON v uplynulých 30 letech, ale zabýval se též situací aktuální, včetně budoucích úkolů organizace. Dále kongres poprvé udělil Čestnou medaili J. Fučíka¹⁰⁶; zvolil nové vedení, ve složení: K. Nordenstreng (prezident), J. Kubka (generální tajemník) a všechny přítomné informoval, že MON byl vyznamenán zlatou medailí F. Joliot-Curie (World Peace Council). Jean-Maurice Hermann byl zvolen čestným prezidentem MON.

8. etapa: 1976 - 1981

→ etapu nemohu pro nedostatek informací charakterizovat

• IX. kongres MON | říjen 1981, Moskva (SSSR)

IX. kongres MON se sešel ve dnech 19. – 22. října 1981 v Moskvě a byl veden v duchu 35. výročí založení organizace. Jednání se zúčastnilo celkem 193 delegátů a 113 pozorovatelů z 89 zemí. V jednotlivých diskusních sekcích se hovořilo o přispění MON k: odzbrojení a posílení míru; mezinárodnímu porozumění, solidaritě a spolupráce mezi novináři; boji za národní svobodu a odstranění kolonialismu a ustavení nového informačního řádu, a podpoře perzekuovaných pokrokových novinářů. Kongres ustavil další dva nové stálé výbory MON – výbor pro odborné vzdělávání a výbor pro studia a dokumentaci, a přijal tyto hlavní dokumenty: „Appeal“ (výzva novinářům celého světa k jednotě v úsilí za zachování míru a

---

¹⁰⁶ Seznam všech osob oceněných Čestnou medailí J. Fučíka se nachází v Příloze č. 8.

mezinárodní bezpečnosti) a „Orientační dokument“ (ustavující priority pro činnosti organizace jako celku).

9. etapa: 1981 - 1986

→ etapu nemohu pro nedostatek informací charakterizovat

- **X. kongres MON | září 1986, Sofie (Bulharsko)**

X. kongres MON proběhl ve dnech 20. – 23. září 1986 v Sofii. Na setkání byly diskutovány aktivity, které se uskutečnily v uplynulých 5 letech i plány do budoucna. Dále se projednávala témata, která se týkala novinářské profese a jejího přispění v boji za mír, proti fašismu, apartheidu, kolonialismu a neokolonialismu. Rovněž se jednalo o podpoře nového informačního řádu a jeho implementaci do rozvojových zemí prostřednictvím vzdělávání novinářů v mezinárodních školách MON, nebo o nebezpečí rostoucí tendenci monopolistické koncentrace informačních médií v západních zemích. Na kongresu bylo opět voleno nové vedení, přičemž prezidentem byl znovu zvolen K. Nordenstreng. Další personální obsazení vedení uvádím v kapitole 2.4.1.

10. etapa: 1986 - 1991

→ etapu nemohu pro nedostatek informací charakterizovat

- **XI. kongres MON | leden 1991, Harare (Afrika)**

XI. kongres MON se uskutečnil v lednu 1991 v Harare, byly na něm schváleny nové stanovy MON a došlo ke zvolení nového vedení. Na kongresu byla učiněna významná reflexe dosavadní činnosti MON a proběhlo redefinování základních principů, jakož i strategické orientace organizace do budoucna. Kongres byl podle slov tehdejšího prezidenta MON A. S. Rollemberga ...,veden demokraticky, nic nebylo zakrýváno, žádný návrh nebyl záměrně přednesen a vše se diskutovalo otevřeně. Zvláště omyly, k nimž došlo následkem svazků

bývalého sekretariátu MON s politikou totalitních režimů zemí Východní Evropy“...¹⁰⁷ Na kongresu pak byly stanoveny tyto nové závazky:

- a. nekompromisně bránit svobodu projevu národů, a to i menšin, ať už jsou etnického, náboženského či ideologického charakteru;
- b. bojovat proti všem formám útlaku, proti rasismu, kolonialismu a za lidská práva;
- c. podílet se na boji novinářů jak na poli profesionálním, tak i odborářském, s prioritním zvýrazněním otázky ochrany novinářů

Úkolem výše uvedených závazků pak mělo být .....,determinovat nový cíl, inspirovat činnost a definovat nový profil MON“...¹⁰⁸ Kongres v Harare měl tedy představovat historický mezník v dějinách MON, jelikož nové vedení projevilo nejen snahu vyrovnat se s minulostí, ale představilo i vize ohledně dalšího směřování organizace¹⁰⁹, včetně navržení spolupráce s IFJ.¹¹⁰

11. etapa: 1991 – ?

→ pokus o vyrovnání se s minulostí, nastavení nového směru působení organizace; informace o dalším dění v organizaci se mi bohužel nepodařilo zjistit

---

¹⁰⁷ Informace je čerpána z přílohy dopisu A. S. Rollemberga adresovaného R. Zemanovi ze dne 19. 6. 1992. Příloha obsahovala kopii textu projevu, jež A. S. Rollemberg přednesl na kongresu IFJ (z 8. -12. 6. 1992, Montrealu). In: Archiv Syndikátu novinářů ČR.

¹⁰⁸ Tamtéž.

¹⁰⁹ Nedílnou součástí nových představ o směřování MON byl i zájem o postavení ženy-novinářky v rámci profesionální sféry. V tomto ohledu A. S. Rollemberg napsal dne 20. 8. 1992 R. Zemanovi dopis týkající se podpory žen-novinářek. V dopise je uvedeno, že se MON rozhodl podporovat ženy-novinářky, a to zaměřením se na ty aktivity, jež se jich v každodennosti dotýkají. V příloze zprávy pak přiložil dotazník, který připravily kolegyně Adriana Núñez a psycholožka Mirta Gonzáles z University v Costa Rice, právě na téma stávající postavení ženy-novinářky. Hlavním cílem dotazníkového šetření pak bylo získat data, na jejichž základě by byl vytvořen akční plán zamýšlející se nad konkrétními výzkumy, semináři, profesním vzděláváním, jakož i založením vlastní oborové platformy pro ženy-novinářky. Tamtéž.

¹¹⁰ Tamtéž.

2.3 Cíle, činnosti, působení

2.3.1 Cíle

Hlavní cíle a úloha MON se nacházely ve Stanovách, čl. II. a byly shrnuty do čtyř hlavních bodů, jež uvádím níže¹¹¹:

- 1) Udržení míru a upevňování přátelství mezi národy, jakož i mezinárodního pochopení, a to prostřednictvím svobodného, přesného a otevřeného informování veřejnosti. Boj (a) proti rozšiřující se válečné psychóze a propagandě, (b) proti jakékoliv fašistické propagandě, (c) proti národní či rasové nesnášenlivosti, a (d) proti tvorbě mezinárodního napětí prostřednictvím falešných lží a pomluv.
- 2) Ochrana svobody tisku a novinářů proti vlivu monopolistických a finančních skupin. Obrana práva každého novináře psát dle vlastního svědomí a přesvědčení. Ochrana práva obyvatel koloniálních států a národnostních menšin vydávat noviny ve svém národním jazyce. Podpora těch novinářů, kteří byli perzekuováni za to, že ve svých zemích svými pery vstoupili v boj za mír, pokrok, spravedlnost, svobodu a nezávislost.
- 3) Ochrana všech novinářských práv. Boj za lepší materiální podmínky novinářské existence. Shromažďování a rozšiřování všech informací týkajících se životních podmínek novinářů ve všech zemích světa /kolektivní smlouvy, platy, právo na shromažďování/. Podpora odborových hnutí v boji za požadavky novinářů.
- 4) Obrana lidských práv na získávání svobodných a otevřených informací. Boj proti lžím, podvodům a systematickému dezinformování veřejnosti ze strany tisku, jakož i proti každé podobě novinářské činnosti ve službách jedinců či konkrétních společenských skupin, jejichž zájmy jsou v rozporu s pracující většinou.

---

¹¹¹ Doslovný překlad Stanov, čl. II: Cíle a úloha MON. Plné znění Stanov se nachází v Příloze č. 2. In: International Organization of Journalists. *Facts about the IOJ*. 1973, Appendix A, s. 63-69.

2.3.2 Činnosti

- **Kongresy MON¹¹²**

Kongresy MON byla setkání, na nichž se pravidelně setkávala široká členská základna organizace, včetně výkonného výboru a předsednictva MON. Četnost setkání kongresu MON byla určena na IV. kongresu MON v r. 1958, a to jednou za čtyři roky. Skutečná doba mezi kongresy se pak pohybovala mezi jedním až osmi léty. Na setkáních byly diskutovány jak organizační, tak profesní otázky. Pro místa jednání byla volena města z celého světa, jak tehdejšího západního (Kodaň, Helsinky) a východního bloku (Praha, Bukurešť, Berlín, Moskva), tak Latinské Ameriky (Havana) či Afriky (Harare).

- **Zasedání výkonného výboru MON¹¹³ a Zasedání předsednictva MON¹¹⁴**

Zasedání výkonného výboru a předsednictva probíhala nepravidelně (zhruba za období 1 – 5 let), v době mezi jednotlivými kongresy MON a byly na nich diskutovány všechny otázky organizačního, strategického a profesního rázu. Obsah programů jednání byl následně diskutován na příslušných kongresech MON.

- **Stálé výbory MON**

V rámci MON působily čtyři stálé výbory, přičemž jejich činnost probíhala v době mezi kongresy. Výčet výborů - včetně uvedení ustavení, hlavního cíle a sídla - je následující:

- 1) *Sociální výbor* („Social Comission“) – ustavení: VI. kongres MON (r. 1966); hlavní cíl: pomáhat řešit sociální a profesní problémy novinářů; sídlo: Sofie.

---

¹¹² Více ke kongresům MON viz kapitola 2.2.

¹¹³ Více viz Příloha č. 5.

¹¹⁴ Více viz Příloha č. 6.

- 2) *Profesní výbor* („Professional Commission“) – ustavení: VI. kongres MON (r. 1966); hlavní cíl: podporovat profesní vzdělávání novinářů; sídlo: Bukurešť.
- 3) *Výbor pro odborné vzdělávání* („Professional Training Commission“) – ustavení: IX. kongres MON (r. 1981); hlavní cíle: koordinovat studijní programy škol solidarity, shromažďovat požadavky z rozvojových zemí všech kontinentů; sídlo: Berlín (NDR).
- 4) *Výbor pro studia a dokumentaci* (Commission for Studies and Documentation) – ustavení: IX. kongres MON (r. 1981); hlavní cíle: (a) shromažďovat a zpracovávat informace týkající se masových médií, (b) spolupracovat s UNESCO a dalšími nevládními organizacemi, (c) pravidelně informovat členské organizace MON o aktualitách z oblasti žurnalistiky; sídlo: Moskva. Další informace (např. podíl českých novinářů na činnosti Výboru apod.) se mi nepodařilo dohledat.

• **Spolupráce s mezinárodními organizacemi**

MON označovala spolupráci s UN, UNESCO a dalšími nevládními organizacemi¹¹⁵ za jeden ze svých předních zájmů. Vzájemné vztahy probíhaly v rovinách: 1. účasti zástupců MON na setkáních předmětných organizací; 2. připomínkování dokumentů¹¹⁶ a 3. spolupráce na projektech (např. na „Mezinárodním programu pro rozvoj komunikace“). MON dále akcentoval rozvíjení kontaktů s regionálními novinářskými organizacemi, jako např. s Latinsko-americkou federací novinářů, Federací arabských novinářů nebo Svazem afrických novinářů.

• **Školy solidarity**

Školy solidarity MON - s celkovým počtem 6 škol - představovaly síť mezinárodních škol s působností od Sofie, přes Budapešť, Prahu, Berlín až po Havanu. Školy měly poskytovat

---

¹¹⁵ Např. s World Peace Council, World Federation of Trade Unions, International Union of Students, OIRT, Women's International Democratic Federation ad.

¹¹⁶ MON měla s UNESCO konzultativní statut B a s ekonomickým a sociálním výborem Spojených národů konzultační statut druhé kategorie.

odborné vzdělávání novinářů, kteří pocházeli z rozvojových zemí Asie, Afriky a Latinské Ameriky, přičemž v těchto zemích rovněž pomáhaly pořádat různé oborové semináře a kurzy. Financování škol bylo zajišťováno z Mezinárodního fondu solidarity MON. Po roce 1989 se objevily neoficiální informace, že školy, konkrétně pražská pobočka, mohly fungovat také jako místa pro školení teroristů¹¹⁷. K tomuto tvrzení se mi ovšem v průběhu studia všech souvisejících materiálů nepodařilo nalézt žádné další informace.

Výčet jednotlivých škol:

1) *Mezinárodní institut novinářství Wenera Lamberze* (Berlín)

Institut byl založen v roce 1963 a představoval vědecké centrum pro vzdělávání novinářů z Afriky, Asie a Latinské Ameriky. Studenti procházeli 6-7 měsíčním kurzem, v němž získávali znalosti z oblastí: teorie a historie žurnalistiky, managementu a plánování novinářské práce/novinářské organizace, novinářské práce s ohledem na vybrané informační médium, fotožurnalistiky, žurnalistických technik, hospodářství rozvojových zemí, světové historie, filosofie, psychologie či sociologie. Provoz institutu zajišťoval Svaz novinářů NDR. Více podrobností k aktivitě institutu se mi bohužel nepodařilo dohledat.

2) *Institut MON pro vzdělávání novinářů* (Budapešť)

Institut byl založen v roce 1964 a zabýval se rovněž odborným vzděláváním novinářů. Kurzy probíhaly 3 měsíce a byly zaměřeny na oblasti tištěných i elektronických (rádio, televize) médií. Studentům byly poskytovány informace z oblastí žurnalistiky, typografie či tiskařských technik. Podrobnější informace k činnostem institutu jsem nenalezla.

---

¹¹⁷ In: Český a slovenský svět. *Česko vyškolilo stovky teroristů. Máme se jich bát?* [online], 2006, listopad, [citace 5. 11. 2006]. Dostupné na Internetu <http://www.svet.czsk.net/clanky/cr/terorvycvik.html> nebo viz Poznámka pod čarou č. 19 apod.

3) *Mezinárodní institut žurnalistiky Georgi Dimitrova* (Sofie)

Institut byl založen v roce 1977 a vzdělával novináře, kteří se zaměřovali na oblast zemědělství a potravinářství. Kromě pedagogických aktivit se institut zabýval i výzkumnými aktivitami. Více informací jsem nedohledala.

4) *Škola solidarity Julia Fučíka* (Praha)

Škola byla založena v roce 1983 a specializovala se na kurzy pro novináře, kteří pracovali pro zpravodajské agentury. V letech 1983 – 1989 se uskutečnilo osmnáct, převážně dvouměsíčních kurzů a zúčastnilo se jich na 220 posluchačů. Účastníci kurzů získávali základní informace ze společenských věd, poznatky o historii a principech žurnalistiky, včetně činnosti agentur ve světě. Měli rovněž praktická cvičení, základní výcvik ve fotožurnalistice a exkurze do průmyslových a zemědělských podniků, kulturních a školských zařízení.¹¹⁸ Níže pak uvádím informace, které jsem našla v archivu Syndikátu novinářů ČR¹¹⁹ a v jednom článku publikovaném na Internetu¹²⁰. Další podrobnosti k aktivitám či zaměstnancům školy jsem nenalezla.

Přehled činnosti Školy solidarity J. Fučíka v letech 1988-1989

(I) Kurzy

Celkem bylo uspořádáno 7 kurzů, jimiž prošlo 76 novinářů z 20 zemí. Informace k jednotlivým kurzům uvádím níže (datum konání | název | počet účastníků | země původu | jazyk výuky):

---

¹¹⁸ In: České noviny. Aktuální zpravodajství s desetiletým zpožděním. *Nový školní rok ve škole solidarity J. Fučíka* [online], 2008, únor, [citace 20. 2. 2008]. Dostupné na Internetu http://www.ceskenoviny.cz/prilohy/1989/tydny/index_1989.php?soubor=1989-39.html.

¹¹⁹ In: Přehled činnosti Školy solidarity MON v letech 1988-1989. Syndikát novinářů.

¹²⁰ In: České noviny. Aktuální zpravodajství s desetiletým zpožděním. *Nový školní rok ve škole solidarity J. Fučíka* [online], 2008, únor, [citace 20. 2. 2008]. Dostupné na Internetu http://www.ceskenoviny.cz/prilohy/1989/tydny/index_1989.php?soubor=1989-39.html.

- 18. 1. – 10. 3. 1988: 13. kurz novinářského zpravodajství [počet účastníků: 12; země: Afghánistán (1), Angola (1), Etiopie (1), Ghana (1), Jemen (1), Kambodža (1), Indie (2), Nigérie (2), PLO (Palestine Liberation Organization - 1), Vietnam (1); jazyk výuky: angličtina];
- 14. 4. – 3. 6. 1988: 14. kurz novinářského zpravodajství [počet účastníků: 15; země: Vietnam; jazyk výuky: vietnamština];
- 5. 9. – 5. 11. 1988: 15. kurz rozhlasových pracovníků arabských zemí, pořádáno ve spolupráci s Československým rozhlasem Praha [počet účastníků: 6; země: Alžírsko (1), Libanon (1), Libye (1), Sýrie (3); jazyk výuky: arabština];
- 12. 1. – 12. 3. 1989: 16. kurz novinářského zpravodajství [počet účastníků: 14; země: Afghánistán; jazyk výuky: angličtina];
- 24. 4. – 22. 6. 1989: 17. kurz novinářského zpravodajství [počet účastníků: 9; země: Angola (2), Brazílie (1), Nigérie (2), Tunis (2), USA (1), Zimbabwe (2); jazyk výuky: angličtina];
- 3. 9. – 20. 9. 1989: 18. kurz sportovních novinářů arabských zemí, ve spolupráci s Federací arabských novinářů [počet účastníků: 9; země: Irák (8), Sýrie (1); jazyk výuky: arabština]; účastníci semináře se seznámili s historií i současností československé sportovní žurnalistiky, navštívili řadu sportovišť (např. strahovský stadión, středisko vrcholového sportu v Nymburku) a zúčastnili se některých sportovních akcí. Zakončení semináře se zúčastnil i generální tajemník MON - Dušan Ulčák.
- 9. 10. – 8. 12. 1989: 19. kurz novinářského zpravodajství [počet účastníků: 11; země: Etiopie (6), Kypr (3), Nigérie (2); jazyk výuky: angličtina].
- na 19. kurz novinářského zpravodajství měly navazovat další kurzy pro novináře z afrických zemí a z Vietnamu. Všechny tyto kurzy měly být zaměřeny na agenturní žurnalistiku a na využití a práci se zpravodajstvím v televizi, rozhlasu a tisku.

(II) Ediční činnost

(a) V letech 1988 – 1989 škola vydala celkem 4 bulletiny s názvem: „To our participants“. Tyto texty byly vydávány jednou za pololetí, byly zaměřeny na bývalé účastníky kurzů a informovaly nejen o aktuální činnosti MON, ale také představovaly nejlepší cvičné písemné a fotografické práce účastníků každého kurzu. (b) V roce 1989 škola - ve spolupráci

s Mezinárodní redakcí MON připravila a vydala sborník z druhého semináře o uplatnění počítačové techniky pro práci novinářů. Sborník obsahoval základní přednášky a vystoupení účastníků setkání. Seminář se uskutečnil na podzim r. 1987 a zúčastnilo se jej 17 novinářů ze 7 zemí. (c) Škola vypracovala informační bulletin o činnosti Škole solidarity MON, který byl určen národním svazům novinářů a zájemcům o kurzy školy, a (d) vydala učebnici (metodický úvod) do kurzu žurnalistické fotografie.

(III) Ostatní aktivity

Zdroj uvádí¹²¹, že v době mezi jednotlivými kurzy probíhaly ve škole práce související s údržbou interiéru objektu (opravy nábytku, malování, dezinfekce apod.). Školu průběžně navštěvovaly zahraniční novinářské delegace (hosté MON nebo Československého svazu novinářů). Budova školy byla rovněž využívána jako ubytovací zařízení pro hosty MON.

5) Mezinárodní institut žurnalistiky J. Martího (Havana)

Institut začal fungovat v roce 1983, přičemž ve svých kurzech se zaměřoval na teorii a aktuální problémy žurnalistiky, nový mezinárodní informační pořádek, teorii komunikace atp. – a to s ohledem na specifické podmínky latinsko-amerických zemí. Podrobnější náplň činnosti jsem nezjistila.

6) Informační centrum MON (Kairo)

Informační centrum v Kairu bylo založeno v dubnu 1969, a to na základě ujednání zástupců MON a Syndikátu egyptských novinářů. Centrum se nejprve věnovalo aktivitám v oblasti arabských zemí, později expandovalo i do zemí afrických. Centrum vydalo několik publikací MON v arabštině a pro arabské a africké novináře uspořádalo několik seminářů.¹²²

---

¹²¹ Tamtéž.

¹²² Více informací k centru se mi bohužel nepodařilo nalézt. In: International Organization of Journalists. *Facts about the IOJ*. 1973, s. 36.

- **Kluby a sekce**

- 1) *Mezinárodní fotografická sekce MON* – sekce byla založena v r. 1962, se sídlem v Berlíně (NDR). Ve spolupráci s vedoucím sekretariátem a členskými organizacemi MON sekce pravidelně organizovala výstavy s názvem: „Interpressphoto“. Výstavy probíhaly jednou za dva roky a byly doprovázeny fotografickými soutěžemi v různých kategoriích.¹²³
- 2) *Klub zemědělských novinářů* – klub byl založen v r. 1970, se sídlem v Sofii. Cílem klubu bylo organizovat vzájemné setkávání novinářů, kteří se zaměřovali na oblast zemědělství.
- 3) *Interpress Autoklub* a 4) *Klub vědecko-technických novinářů* – více informací k těmto klubům se mi nepodařilo zjistit.

- **Mezinárodní loterie solidarity MON a Mezinárodní fond solidarity MON**

Mezinárodní loterie solidarity MON byla založena v r. 1964 a jejími hlavními iniciátory byly členské svazy MON Bulharska, Mongolska, NDR a SSSR. Od tohoto roku byla loterie vyhlašována každým rokem, přičemž přípravy loterie byly zahajovány vždy v prosinci, kdy docházelo k vypracování grafických návrhů loterijních lístků, a to v různých jazykových verzích. Výtěžek z loterie byl rozdělován na dvě části. První část získaly členské svazy MON těch zemí, jež se loterie účastnily. Druhá část byla ukládána na *Mezinárodní fond solidarity MON*. Obě části výtěžku pak byly použity na: (1) podporu pokrokových novinářů ze zemí Asie, Afriky a Latinské Ameriky, kteří se ve své zemi stali z různých důvodů obětí diskriminace¹²⁴ a (2) pokrytí výdajů souvisejících s chodem škol solidarity. V roce 1984 - k příležitosti 20. výročí založení loterie – byla losována tzv. malá a velká cena. V rámci malé ceny bylo možné získat např. TV nebo auto, velká cena zahrnovala rodinný dům. Loterijní

---

¹²³ Místa a data konání výstav a soutěží „Interpressphoto“: Budapešť (1962), Varšava (1964), Moskva (1966), Praha (1970), Sofie (1972), Berlín (1975), Moskva (1977), Havana (1980), Ulánbátar (1981), Damašek (1983), Moskva (1985).

¹²⁴ V tomto směru publikace uvádí náboženské či politické důvody. In: International Organization of Journalists. *Facts and Figures*. Prague: IOJ Printing House, 1986, s. 16.

lístky byly ve výročním roce distribuovány v 8 zemích Evropy a Asie, přičemž celkem se jich prodalo 50 mil.¹²⁵ Částku, za jakou bylo možné loterijní lístky koupit, zdroje neuvádějí¹²⁶.

Obr. 8: Ukázka loterijních lístků

- **Rekreační zařízení MON**

Rekreační zařízení byla určena pro novináře národních svazů a skupin MON (a členy jejich rodin), a to zejména těm, kteří pocházeli z rozvojových zemí či byli v mateřských zemích za své (pokrokové) postoje perzekuováni.

Obr. 9: Rekreační zařízení MON ve Varnė¹²⁷

---

¹²⁵ Např. v roce 1965, kdy proběhl 1. tah loterie, se prodalo 1 mil. lístků, v roce 1975 to bylo již 18,5 mil.

¹²⁶ In: International Organization of Journalists. *Facts and Figures*. Prague: IOJ Printing House, 1986, s. 16.

Hlavní myšlenkou zařízení bylo: „...stmelovat přátelství, profesionální kontakty a načerpat novou energii“...¹²⁸ První zařízení tohoto typu bylo postaveno v r. 1959 na břehu Černého moře ve Varně (viz *Obr. 9*) a druhé pak v r. 1965 u Balatonu v Maďarsku. Rekreačních pobytů se zúčastnilo více než 100 tisíc novinářů s rodinami.

- **Mezinárodní novinářská cena MON, Čestná medaile Julia Fučíka MON, Zlatý odznak MON a Zlatý odznak se safírovou hvězdou MON**

Mezinárodní novinářská cena MON byla udílena od r. 1958, a to na základě usnesení IV. kongresu MON, jež proběhlo ve dnech 16. - 18. 5. 1958 v Bukurešti. Cena byla vyhlášována pravidelně každý rok, a to předsednictvem nebo výkonným výborem MON¹²⁹. O cenu se mohli ucházet kandidáti z řad národních svazů a skupin MON i individuální novináři, přičemž výběr oceněných byl posuzován dle tří hlavních kritérií: (1) odborné činnosti, která v duchu a ve shodě s Chartou Spojených národů přispívá k ochraně světového míru a k rozvoji přátelských vztahů mezi národy; (2) významné vědecké činnosti v oblasti novinářství; (3) příspěví k růstu novinářské jednoty a spolupráce. Rozhodnutí udělovat *Čestnou medaili Julia Fučíka MON* (viz *Obr. 10*) bylo učiněno na setkání předsednictva MON v Ulánbátaru, ve dnech 11. -14. 9. 1974, přičemž medailí byly každoročně odměňovány takové skupiny nebo jednotlivci, kteří se prostřednictvím svých aktivit zasloužili o „...světový mír, spolupráci a vzájemné porozumění mezi národy“...¹³⁰ *Zlatý odznak MON a Zlatý odznak se safírovou hvězdou*¹³¹ byl propůjčován od roku 1987, a to za zásluhy v oblasti pokrokového a demokratického novinářství.

---

¹²⁷ In: International Organization of Journalists. *What is the International Organisation of Journalist (The I. O. J. Fifth Congress in Budapest)*. Prague: International Organization of Journalists, 1962, s. 37.

¹²⁸ Tamtéž.

¹²⁹ Výběr osob, které obdržely Mezinárodní novinářskou cenu MON je obsažen v Příloze č. 7.

¹³⁰ Osoby, které získaly Čestnou medaili Julia Fučíka, jsou zahrnuty v Příloze č. 8.

¹³¹ Osoby, které byly vyznamenány oceněními Zlatý odznak MON a Zlatý odznak se safírovou hvězdou MON jsou vypsány v Příloze č. 9.

Obr. 10: Čestná medaile Julia Fučíka

- **Novinářská studia a dokumentační servis MON**

Chod novinářských studií a dokumentačního servisu MON koordinoval *Výbor pro studia a dokumentaci* (viz *Stálé výbory MON*). Vlastní realizaci aktivit pak zajišťoval *Mezinárodní novinářský ústav*, který spadal pod generální sekretariát MON. Ústav spravoval archiv všech dokumentů MON; shromažďoval materiály týkající se médií, novinářství a organizací působících v této oblasti; sledoval mezinárodní politiku s ohledem na nový mezinárodní informační a komunikační řád; věnoval pozornost perzekuovaným novinářům pocházejících z různých zemí světa a možnostem jejich ochrany; studoval dopady nových technologií na výkon novinářské profese i monopolistické koncentrace masmédií. Ústav dále pracoval na vytvoření specializované databanky, jež by obsahovala rozsáhlé informace z oblasti novinářství a komunikace; vydával bulletiny a publikace pro členské organizace MON; spolupracoval s jinými institucemi profesionálního či akademického rázu působících na poli masové komunikace. Sídlo ústavu bylo v Praze, počátek jeho činnosti a personální obsazení se mi bohužel nepodřilo nalézt.

- **Publikace MON**

MON vydával (a) periodické¹³² i (b) neperiodické publikace. Ve druhé zmíněné oblasti se vydavatelská činnost MON specializovala na: učebnice o žurnalistice; publikace o činnostech MON a velkých novinářských osobnostech, ale i plakáty či studie k různým aktuálním tématům¹³³.

V první zmíněné oblasti se pravidelně objevovala tato periodika:

(1) časopis „*The Democratic Journalist*“ – od r. 1953 byl vydáván měsíčně, ve čtyřech hlavních jazykových mutacích (angličtina, francouzština, ruština a španělština) a přinášel: reportáže, interview, dopisy čtenářů, kroniku ze života MON, aktuální výběr z novinářských žánrů, články k historii novinářství a sdělovací technice atp. V časopise se objevovaly fotografie, kresby, karikatury a nepravidelně také přílohy obsahující dokumenty UNESCO, UN či texty týkající se mezinárodní komunikace.¹³⁴

Personální obsazen redakce: V 70. a 80. letech působil na pozici šéfredaktora Oldřich Bureš, přičemž v tirážích časopisu žádní další redaktoři uvedeni nejsou¹³⁵. V červenci 1982 O. Bureš zemřel a od října 1982 na jeho místo nastoupil Jozef Belička. V této době společně s šéfredaktorem v redakci působil též Rudolf Převrátíl. V prosinci 1984 se hlavním redaktorem stal Rudolf Převrátíl a na pozici redaktora nastoupil Karel Hejč. V roce 1988 dvojici R. Převrátíla a K. Hejče doplnil Vladimír Trapeznikov, a od r. 1989 též Dana

---

¹³² Ukázka obálek časopisu *The Democratic Journalist* se nachází v Příloze č. 10. Ukázky titulních stran časopisu *Interpressgrafik* se nacházejí v Příloze č. 11.

¹³³ Ukázky obálek neperiodických publikací MON se nalézají v Příloze č. 12.

¹³⁴ Obsahové části časopisu v letech 1988-1989 se ve své diplomové práci věnuje M. Čmolík. In: ČMOLÍK, M. *Analýza časopisu Demokratický novinář a jeho společenské postavení v rámci Mezinárodní organizace novinářů*. Praha: Univerzita Karlova. Filosofická fakulta, 1990. 85 s. Vedoucí diplomové práce PhDr. Karel Štorkán.

¹³⁵ In: *The Democratic Journalist*. 1970-1990, vol. 17-37, no. 1-12.

Braunová. Ke změně v personálním obsazení pak došlo v březnu 1990, kdy se novým šéfredaktorem stal Marek Jurkowitz, nicméně dosavadní redaktorské obsazení zůstalo.

(2) „The IOJ Newsletter“ (*Zpravodaj MON*) – byl vydáván od r. 1981, 2 x měsíčně, a to v anglické, francouzské, německé, španělské a (od r. 1984 také) v arabské verzi. Zpravodaj poskytoval aktuální informace o činnostech MON a jeho členských organizací, otiskoval schválené deklarace a rezoluce MON i zprávy ze světa médií objevující se na všech kontinentech. Existovala i rozšířená vydání, jež byla věnována vždy konkrétním tématům (např. zasedáním předsednictva či výkonného výboru MON);

(3) časopis „*Interpressgrafik*“ – časopis vycházel od r. 1969 a věnoval se vizuální kultuře zemí Východního bloku, nicméně v jednotlivých číslech lze nalézt i informace (např. reklamy) pocházející i z bloku Západního. Časopis byl vydáván čtvrtletně, tištěn barevně a na křídovém papíře.

Pro studijní účely jsem si zvolila čísla z let 1969, 1973, 1976, 1979, 1982, 1985 a 1988. V číslech z let 1969 a 1973 byla v tiráži uvedena i redakční rada, přičemž Československo reprezentovali: A. Hoffmeister (1969), O. Hlavsa (1969, 1973) a J. Rathouský (1969, 1973). Níže uvádím stručné shrnutí obsahu vybraných čísel:

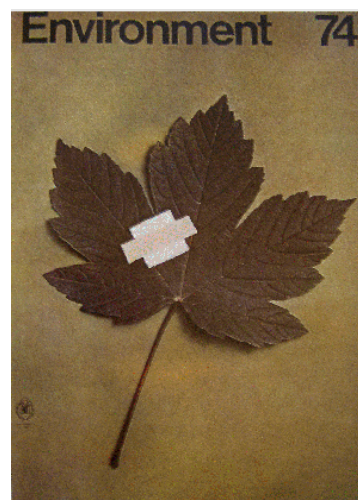
📖 1969/1: číslo věnované typografii, reklamě a mladým moskevským ilustrátorům.

📖 1973/1: speciální číslo vydané k 50. výročí založení SSSR.

📖 1976/4: hlavním tématem čísla bylo „přirozené prostředí“. Dále se v čísle objevily: informace z Mezinárodního bienále plakátů (dále jen MBP), které proběhlo ve Varšavě, s důrazem na moskevský plakát; diskuse o tištěné reklamě v socialistických zemích z pozice grafického umění (např. Nivea); příspěvek o české antifašistické karikatuře či seznámení s vítězem World Press Photo.

Obr. 11: Ukázka z MBP – ruský plakát

Obr. 12: Ukázka z MBP – životní prostředí

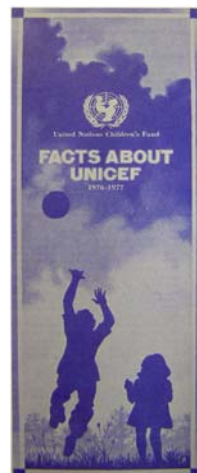

Obr. 13: Proroctví na rok 1939 (O. Sekora)

☰ 1979/4: celé číslo věnované dětem, konkrétně: ilustraci dětských knížek, dětskému plakátu, vztahu umění a dětí, vývoji designu publikací UNICEF, dětskému světu (rozsáhlá část se vztahovala k ilustracím z Japonska), kresleným filmům, průmyslovému designu dětských hraček či 450 výročí vydávání dětských knížek v Maďarsku.

Obr. 14: Příklad japonské ilustrace pro děti

Obr. 15: Ukázka vývoje designu publikací UNICEF

☰ 1982/2: motiv starého gramofonu na titulní straně napovídal zaměření čísla na typografii u rádií; dále se zde objevila tato témata: ukrajinská malba; sociální plakát; reklama na dopravních prostředcích; průmyslový design; portrét ad.

Obr. 16: Sociální plakát (*Nixon-Dr. Kissinger: Friendly Fires*)

☰ 1985/1: číslo bylo věnováno maďarské tiskové fotografii; zobrazení člověka v maďarské fotografii či propagandy antifašistické koalice a domácího odboje v Maďarsku.

☰ 1988/1: obsahem čísla byly fotografie z cyklu „Living past“ z r. 1917 editované sovětskou kanceláří Waap; dále se zde objevily informace o: grafických pracích Z. Joznika; etnologii tetování; barvách ve veřejném prostoru; kresleném filmu zpracovávající biblickou tematiku; využití počítačové grafiky v tisku či nových komunikačních technikách v socialistických zemích.

- **Vydavatelské a odborné služby MON**

MON poskytovala vydavatelské a odborné služby prostřednictvím svých dceřiných firem (obchodních společností), jež byly orientovány na zisk a organizaci tak přinášely značnou část finančních prostředků. Jednotlivé zakázky byly zpracovávány primárně pro potřeby MON, nicméně objednavatelé služeb pocházeli i mimo řady MON (univerzity, vědecké a výzkumné ústavy, státní správa atp.). MON poskytovala servis v oblastech: vydavatelství, konference, dokumentace, výzkumu, managementu a řízení či informačních technologií (více viz kap. 3.4.).

- **Hospodářská zařízení MON**

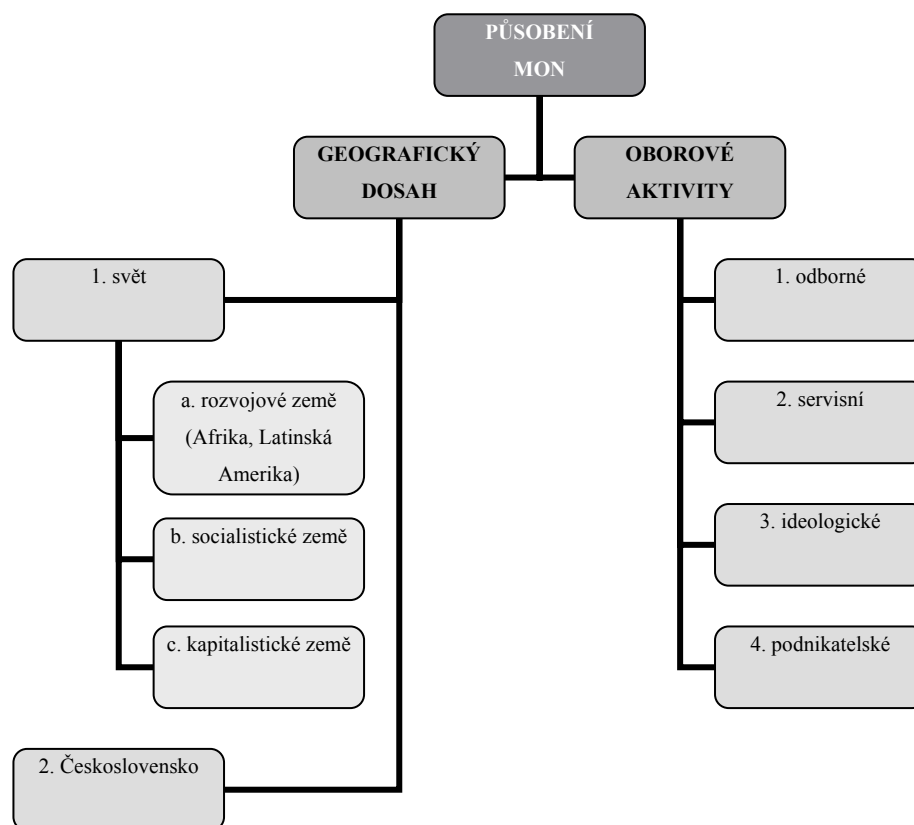
Všechny informace k hospodářským zařízením MON uvádím v kapitole 3.4.

2.3.3 Působení

Působení MON se podle mého názoru odehrávalo paralelně v mnoha oblastech a na různých úrovních. Pro lepší orientaci v tématu jsem se pak působení MON rozhodla rozdělit nejprve s ohledem na jeho geografický dosah (svět a Československo), a poté vzhledem k jeho jednotlivým oborovým aktivitám (odborné, servisní, ideologické a podnikatelské). Viz *Obr. 17: Grafická podoba působení MON – návrh autorky DP.*

V rámci **geografického dosahu** odděluji působení MON: (1.) ve světě (tj. v zemích Západní, Východní Evropy a třetího světa - Asie, Afriky, Latinské Ameriky – v tomto směru je ideologická konotace jednoznačná), jelikož ve světě: (a) byly organizovány kongresy, schůze předsednictva a výkonného výboru MON, (b) probíhaly vzdělávací kurzy pro novináře, (c) působily mezinárodní redakce (např. Interpressgrafik) a školy solidarity či (d) fungovaly rekreační centra; a (2.) v Československu, v němž: (a) bylo hlavní sídlo organizace a

sekretariátu, (b) byly pořádány kongresy, jednání výkonného výboru a předsednictva, (c) působila hlavní redakce *The Democratic Journalist*, (d) se konaly kurzy pro novináře v rámci Školy solidarity J. Fučíka a (e) fungovaly podniky zajišťující nejen servis organizace, ale i podnikatelské aktivity.

Obrázek 17: Grafická podoba působení MON - návrh autorky DP

Oborové aktivity rozdělují na: (1.) odborné, za které považuji: vzdělávání novinářů (školy solidarity); vydávání profesních periodik (*The Democratic Journalist*, *Interpressgrafik* či *The IOJ Newsletter*), novinářská studia a dokumentační servis; a odměňování novinářů za jejich profesní aktivity (rekreační zařízení, Mezinárodní novinářská cena MON, Čestná medaile

Julia Fučíka MON, Zlatý odznak MON a Zlatý odznak se saffírovou hvězdou MON)¹³⁶; (2) servisní, tj. takové, které zajišťovaly chod organizace, a to jak po administrativní, tak finanční stránce, přičemž v této souvislosti uvádím: sídlo a sekretariát; kongresy, jednání předsednictva a výkonného výboru MON; Mezinárodní loterii solidarity MON a Mezinárodní fond solidarity MON; nakladatelské, vydavatelské, tlumočnické a konferenční služby; (3.) ideologické se prolínají ve všech odborných (např. zaměření na pokrokové novináře ze zemí třetího světa apod.) a do jisté míry i servisních aktivitách a (4.) podnikatelské probíhající v rámci hospodářských zařízení MON, které se – až na Interpress Budapešť – nacházely výhradně na území Československa. Záběr služeb hospodářských podniků MON byl velice široký - nakladatelstvím či vydavatelstvím počínaje a servisem technických pomoci konče.¹³⁷

2.4 Významné osoby, čelní představitelé

V níže uvedeném textu nejprve předkládám tabulku, ve které zaznamenávám vedení MON, tj. prezidenty, viceprezidenty a generální tajemníky, kteří působili v MON v letech 1946 – 1991, přičemž období jsou ohraničena jednotlivými kongresy. Poté předkládám životopisy tří významných osob z MON, u nichž sleduji jak jejich osobní život a profesní kariéru, tak působení v MON. Původně jsem na tomto místě chtěla zaznamenat životopisy všech prezidentů a generálních tajemníků za sledované období, avšak vzhledem k tomu, že by byl takový výčet nejen velmi obsáhlý, ale hledání všech souvisejících informací bylo i tak velmi náročné, uvádím informace alespoň o třech z nich (tj. o těch, o nichž bylo informace možné dohledat), a to: Jean-Maurice Hermannovi, Jiřím Hronkovi a Kaarle Nordenstrengovi.

---

¹³⁶ V souvislosti s odbornými aktivitami záměrně neuvádím činnost stálých výborů MON, spolupráci s mezinárodními organizacemi, a kluby a sekce, jelikož k těmto dílčím aktivitám nemám podrobnější informace s ohledem na jejich kontinuitu, kterou lze sledovat např. v případě vydávání časopisu *The Democratic Journalist* či novinářských kurzech Školy solidarity J. Fučíka.

¹³⁷ Více informací k hospodářským činnostem MON uvádím v kap. 3.4.

2.4.1 Vedení MON v letech 1946-1991

Období	Prezident	Viceprezidenti	Generální tajemník
1946-1947	Archibald Kenyon (USA)	Tor Gjesdal (Norsko) Eugene Morel (Francie) Milton Murray (USA) Alexander Sverlov (SSSR)	Keith F. Bean ¹³⁸ (Austrálie)
1947-1950	Archibald Kenyon ¹³⁹ (USA)	Eugene Morel (Francie) Milton Murray ¹⁴⁰ (USA) Gunnard Nielsen (Dánsko) Pavel Yudin (SSSR)	Jiří Hronek ¹⁴¹ (ČSSR)
1950-1958	Jean-Maurice Hermann (Francie)	Doudou Gyae (Západní Afrika) Jozef Kowalczyk (Polsko) K. M. Rydberg (Finsko) Konstantin Simonov (SSSR) Hu Tsucmo (Čína)	Jiří Hronek, Jaroslav Knobloch (ČSSR)
1958-1962	Jean-Maurice Hermann (Francie)	Michal Hoffman (Polsko) Daniel Kraminov (SSSR) Renato Leduc (Mexico) Mauri Riömä (Finsko) Den To (Čína)	Jaroslav Knobloch, Jiří Meisner ¹⁴² (ČSSR)

¹³⁸ Generální tajemník a pokladník MON.

¹³⁹ Dne 5. 10. 1949 A. Kenyon rezignoval na funkci prezidenta MON. Nový prezident – Jean-Maurice Hermann - byl zvolen až na III. kongresu MON, tedy ve dnech 15. -17. 9. 1950.

¹⁴⁰ V listopadu 1947 M. Murray rezignoval na pozici prezidenta ANG a jeho místo – jakož i místo ve výkonném výboru MON – zaujal nově zvolený prezident ANG Harry Martin.

¹⁴¹ Generální tajemník a pokladník MON.

¹⁴² V roce 1959, na zasedání výkonného výboru MON, Jaroslav Knobloch rezignoval na pozici generálního tajemníka a namísto něj byl zvolen Jiří Meisner.

1962-1966	Jean-Maurice Hermann (Francie)	Hussein Fahmy (Spojené arabské emiráty) Ching Chung-hua (Čína) Honorio Muñoz García (Kuba) Mamadou Gologo (Mali) Michal Hoffman (Polsko) Joesoef (Indonésie) Olavi Laine (Finsko) Renato Leduc (Mexico) Pavel Satyukov (SSSR) ¹⁴³	Jiří Meisner (ČSSR)
1966-1976	Jean-Maurice Hermann (Francie)	Ahmed Bahaa El-Dine (Egypt) Harri Czepuck (NDR) Djeung Djoun Ki (Severní Korea) J. E. Figueroa Váscones (Peru) Stanislaw Mojkowski (Polsko) Tsend Namsrai (Mongolsko) A. O. Román (Chile) Paavo Ruonaniemi (Finsko) Tân Dúc (Jižní Vietnam) Ernesto Vera (Kuba) Michail Zimianin (SSSR)	Jiří Kubka (ČSSR)
1976-1981	Kaarle Nordenstreng (Finsko)	Viktor G. Afanasiev (SSSR) Jama Salah Ahmed (Somálsko) R. A. Martínez (Portorico) Ahmed Baha-El-Dine (Egypt)	Jiří Kubka (ČSSR)

¹⁴³ Do výkonného výboru MON byli dále zvoleni zástupci novinářů z následujících zemí: Albánie, Argentina, Bolívie, Bulharsko, Cejlon, Chile, Kolumbie, Československo, Ekvádor, NDR, Severní Korea, Maďarsko, Mongolsko, Peru, Rumunsko, Řecko, Vietnam a Jižní Vietnam.

		<p>Freddy Balzán M. (Venezuela) Harri Czepuck (NDR) Cheick Mouctary Diarra (Mali) Jérôme Dramou (Guinea) Gérard Gationot (Francie) Saad Kassim Hammoudi (Irák) D. Kariyakarawana (Srí Lanka) Kim Kwi Nam (KLDLDR) Enrique Martini (Chile) Jan Mietkowski (Polsko) Tsend Namsrai (Mongolsko) Paavo Ruonaniemi (Finsko) Luis Suárez (Mexiko) Tân Đức (Jižní Vietnam) Ernesto Vera (Kuba)</p>	
1981-1986	<p>Kaarle Nordenstreng (Finsko)</p>	<p>Viktor G. Afanasiev (SSSR) Alhaji Bola Adedjoja (Nigérie) Efraín Ruiz Caro (Peru) Jorge M. C. Rosales (Ekvádor) Baba Dagamaissa (Mali) Jérôme Dramou (Guinea) Saber Falhout (Sýrie) Gérard Gationot (Francie) Saad Kassim Hammoudi (Irák) Eberhard Heinrich (NDR) Kim Kwi Nam (KLDLDR) J. M. Palacios (Nikaragua) Tsend Namsrai (Mongolsko) Luu Quy Ky (Vietnam) Paavo Ruonaniemi (Finsko) Bassam Abu Sharif (Palestina) Luis Suárez (Mexiko)</p>	Jiří Kubka (ČSSR)

		Shiro Suzuki (Japonsko) J. M. Varas (Chile) T. L. de Vasconcelos (Mozambik) Ernesto Vera (Kuba)	
1986-1990	Kaarle Nordenstreng (Finsko)	Viktor Afanasjev (SSSR) Li Song Bok (KLDR) Charles Chikerema (Zimbabwe) Cheick Mouctary Diarra (Mali) Fernando Diogo (Portugalsko) Saber Falhout (Sýrie) Gérard Gatintot (Francie) S. Q. Hammoudi (Irák) E. Heinrich (NDR) A. Ionescu (Rumunsko) Georgie Izobo (Nigérie) Marian Kruczkowski (Polsko) Tsukamoto Mitsuo (Japonsko) J. M. Palacios (Nikaragua) Ibrahim Nafee (Egypt) Alice Palmer (USA) A. S. Rollemberg (Brazílie) Bassam Abu Sharif (Palestina) B. S.- Mollet (Kongo) Luis Suárez (Mexiko) Manuel Tomé (Mozambik) A. de la Torre (Ekvádor)	Jiří Kubka (ČSSR), D. Ulčák (ČSSR) ¹⁴⁴ → B. Rayer a L. Pauku

---

¹⁴⁴ Červen 1988 – duben 1990.

		G. Torres (Chile) Boian Traikov (Bulharsko) Lodongiin Tudev (Mongolsko) Dao Tung (Vietnam) E. V.Méndez (Kuba) Imiru Worku (Etiopie)	
1991	Armando Sobral Rollemberg (Brazílie)	- ¹⁴⁵	-

2.4.2 Jean-Maurice Hermann (1905-1988)

Jean-Maurice Hermann se narodil dne 28. 2. 1905 v Paříži a zemřel 16. 6. 1988. Od roku 1928 pracoval v různých pařížských denících, např. „Quotidien“, „Petit journal“ či „Le populaire“. Před 2. sv. válkou působil nejprve jako pomocný, posléze jako generální tajemník SNJ, účastnil se vydání profesionálních stanov francouzských novinářů (oficiálně uznané zákonem 29. března 1935), které měly vyústit ve společnou smlouvu kladoucí mimořádný důraz na sociální problematiku novinářů, což bylo na svou dobu velmi pokrokové. Vždy se snažil hájit základní práva novinářů, avšak kladl důraz i na jejich povinnosti – zejména pak na zodpovědnost psát pravdivá fakta. V r. 1938 narukoval na vojnu, přičemž v r. 1940 byl těžce zraněn, upadl do válečného zajetí a osvobozen byl již jako invalida. Poté se spojil s tehdejší odbojovou skupinou „La France Combattente“. V prosinci 1941 byl zatčen a vězněn, avšak z vězení utekl, žil v ilegality a opět navázal kontakty s odbojovou jednotkou „La France Combattente“. V této době se věnoval i ilegálnímu tisku, např. v r. 1943 se zúčastnil vytvoření zvláštní komise pro výzkum problémů novinářského povolání a

---

¹⁴⁵ Demokratický novinář z ledna 1991 - kdy proběhl XI. kongres MON – a v němž bych mohla najít související informace, bohužel není v knihovně SVI FSV UK k dispozici. Informaci ohledně prezidenta MON čerpám z archivních materiálů, které se objevují v Syndikátu novinářů, případně z článků z dobového tisku, např. In: ROLLEMBERG, S. A. *Otevřený dopis novinářům a veřejnosti ČSFR*. Rudé právo 1, 2. 10. 1991, č. 230, s. 12.

informací, jež se snažila vytvořit nový demokratický zákoník pro tisk. V souvislosti s touto aktivitou byl ale v listopadu 1943 zatčen gestapem, vězněn a poté deportován do koncentračního tábora v Neuengammu. Dne 2. 5. 1945, během transportu směřujícího do Ravensbrucku, se mu však podařilo utéct. Za své válečné zásluhy dostal Čestný Řád Legií válečného kříže s palmami a Medaili za odboj.

Obr. 18: Jean-Maurice Hermann

Po válce zastával řadu (1) politických [vyslanec pro městský odboj v Assemble Consultative provisoire; ředitel kabinetu ministra informací Gastona Deferra (r. 1946); tajemník (r. 1947) a ředitel (r. 1968) a čestný člen Národního svazu novinářů CGT; člen ředitelství Národní federace deportovaných a internovaných v období odboje ad.], a (2) novinářských funkcí [dopisovatel z Řecka; spolupracovník deníku „Franc Tireur“; ředitel oddělení pro zahraniční politiku v novinách „Liberation“ (r. 1948); hlavní redaktor „Horizons“ a „Cahiers Internationaux“ ad.]

V letech 1950 – 1976 vykonával funkci prezidenta MON, přičemž v rámci svého působení se zúčastnil řady zasedání či přispíval do časopisu The Democratic Journalist. V roce 1976 mu bylo uděleno čestné prezidentství MON, Mezinárodní cena MON a Čestná medaile Julia Fučíka MON¹⁴⁶.

---

¹⁴⁶ In: KUBKA, J. *Jean-Maurice Hermann se souvient*. Prague: OIJ, 1986, s. 45-47.

Působení v MON:

- 1950 – 1976: prezident MON

2.4.3 Jiří Hronek (1905-1987)

Jiří Hronek, vlastním jménem Jiří Langstein, se narodil 1. 5. 1905 v Roudnici nad Labem a zemřel 5. 3. 1987 v Praze. Působil na poli žurnalistiky, publicistiky a prózy, je rovněž autorem řady rozhlasových pásem a televizních scénářů. Používal pseudonym G. J. George.

Studoval gymnázium na pražských Vinohradech, ovšem studia nedokončil a věnoval se žurnalistice. V letech 1925-1936 byl redaktorem Central European Radio. V letech 1936-1940 působil jako vídeňský zpravodaj (1936-38) a pařížský dopisovatel (1938-40) listů nakladatelství Melantrich. Po okupaci Československa vydával v Paříži cyklostylovaný časopis Československé zprávy. Po okupaci Francie uprchl do Londýna, kde byl v letech 1940-1945 pracovníkem československého ministerstva zahraničí. Zde rovněž pracoval pro zahraniční vysílání československé vlády a byl spoluvydavatelem časopisu Nové Československo. Během svého působení v Londýně figuroval na ustavující schůzi IFJ AFC a stal se tak jejím zakládajícím členem. Po válce (od r. 1945) byl šéfredaktorem československého rozhlasu (zde např. zavedl rozhlasové noviny) a rovněž cestoval po SSSR a Japonsku. Od r. 1948 byl generálním ředitelem ministerstva informací, od r. 1951 pracoval jako redaktor Práce. V letech 1957-1964 byl nejprve šéfredaktorem časopisu Armabeton, poté vedl agenturu Pragopress (ČTK). V r. 1970 odešel do důchodu.

Ve své publicistické činnosti se zaměřoval na světové politické dění - pokoušel se osvětlit zejména období 1938-1945, dále se zabýval rozpadem ČSR (*Září třicet osm*¹⁴⁷), poválečným obdobím (*Reportáž o velké věci*), Sovětským svazem (*O zemi velkých činů*), osudem českých

---

¹⁴⁷ Kniha vyšla v Praze, r. 1945 a nakladatelem byl Jan Voves.

a slovenských emigrantů (*Český novinář v emigraci*) ad. Obdobná tematika se objevovala i v jeho námětech pro rozhlasová pásma a hry (*Když hasla světla*).

Obr. 19: J. Hronek (vpravo)

V prozaické tvorbě čerpal z historických látek – např. román *Údolí jasu* je situován do 1. století n. l. v Palestině, *Samurajův meč* je pak zasazen do 19. stol.¹⁴⁸

Působení v MON:

- 1947-1951: generální tajemník MON.

2.4.4 Kaarle Nordenstreng (1941)

Kaarle Tapani Nordenstreng se narodil 9. června 1941 v Helsinkách. Vystudoval obor psychologie – fonetika/lingvistika. Po studiu na vysoké škole nejprve nastoupil do finské veřejnoprávní televize, kde pracoval (1962–1963) jako redaktor pořadů pro mládež¹⁴⁹. Poté učil (1965-1966) žurnalistiku a masovou komunikaci na Škole sociálních věd (od r. 1966 Univerzita v Tampere). Později byl zaměstnán (1967-1971) opět ve veřejnoprávní televizi, ovšem již jako vedoucí výzkumu a člen skupiny pro dlouhodobé plánování. V současné době

---

¹⁴⁸ FORST, V. a kol. *Lexikon české literatury. Osobnosti, díla, instituce (2/I, H-L)*. Praha: Academia, 1993. ISBN 80-200-0345-2, s. 328-329.

¹⁴⁹ Např. vedl rozhovor s Carl G. Jungem nebo Marshalllem McLuhanem.

(resp. od r. 1971) působí jako profesor na katedře žurnalistiky a masové komunikace (Univerzita v Tampere), specializuje se na elektronická média. Ve svých výzkumných záměrech se pak zabývá teorií komunikace, mezinárodní komunikací a mediální etikou.

Obr. 20: Kaarle T. Nordenstreng¹⁵⁰

Kromě výše uvedených stálých zaměstnaneckých poměrů hostoval na mnoha amerických a kanadských univerzitách (např. Southern Illinois University), byl členem řady národních (např. Asociace finských rozhlasových a televizních novinářů; Svaz finských novinářů; Finská sociologická společnost atd.) a mezinárodních organizací (např. expertní skupiny při UNESCO – výzkum publika, mezinárodní komunikace; GEAR; JAMCE; JourNet atp.) i orgánů státní správy (ministerstvo spravedlnosti či školství aj.).

V letech 1972-2008 získal granty na výzkumné záměry týkající se zejména oblasti komunikace a médií. V letech 1973-2005 dohlížel na 15 disertačních prací. Je autorem 30 knih, monografií a časopisů i 400 článků, studií a pojednání. V roce 1998 získal ocenění za dosažení vynikajících výsledků na poli novinářského vzdělávání.

---

¹⁵⁰ Všechny informace související se životem Kaarle Nordenstrenga čerpány z: University of Tampere. Department of Journalism and Mass Communication. Kaarle Nordenstreng [online], 2007, srpen, [citace 28. 8. 2007]. Dostupné na Internetu <http://www.uta.fi/jour/laitos/nordenstreng.html>.

Působení v MON:

- 1976–1990: prezident MON;
- 1987: výzkumný pracovník v Mezinárodním novinářském ústavu MON.

3 MON NA ÚZEMÍ ČSSR/ČSFR/ČR

V této kapitole se zabývám působením MON na území ČSSR/ČSFR/ČR, a to v době od r. 1947 až do r. 1991, přičemž s ohledem na dostupnost souvisejících materiálů, se zaměřuji zejména na období z 80. a počátku 90. let. Na působení MON na území ČSSR/ČSFR/ČR je podle mého názoru nutné pohlížet minimálně ze dvou úhlů: za prvé – jako na aktivity sídla, sekretariátu a novinářů, a za druhé – s ohledem na hospodářské činnosti. V tomto směru strukturuji i související text, jehož dílčí části zahrnují právní a finanční vztahy MON vůči ČSSR; sídlo, sekretariát a novináře; hospodářské činnosti a personálie. V závěru textu se pak snažím zaznamenat situaci v MON a společnosti po listopadu roku 1989 až do sledovaného období, tj. do roku 1991, přičemž konkrétně sleduji vnitřní klima MON, postoj Syndikátu novinářů ČR, tisk a Internet, postavení politiků a právní aspekty.

3.1 Právní postavení¹⁵¹

Právní subjektivita na území ČSSR byla MON přiznána rozhodnutím ministerstva vnitra ze dne 15. ledna 1954 č. j. II/2 – 260.14-11/1 - 1954¹⁵². Od této doby nabylo působení MON povahy právnické osoby, a to se všemi právy a povinnostmi z toho vyplývajícími. Z hlediska československého právního řádu měla tedy MON veřejné postavení mezinárodní nevládní organizace sdružující subjekty nestátní povahy. V letech 1977 – 1985 (více viz níže) bylo ze strany ČSSR postupně vytvářeno takové právní prostředí, jež MON umožňovalo rozvíjet vlastní podnikatelské aktivity.

Poznámka k československému právnímu řádu a mezinárodním nevládním organizacím

Do roku 1977 v ČSSR údajně neexistoval právní řád, který by obsahoval předpisy upravující existenci mezinárodních nevládních organizací působících na území ČSSR. Jedinou takovou

---

¹⁵¹ In: Zpráva o hospodářských činnostech vykonávaných MON v ČSR. Archiv Syndikátu novinářů ČR.

¹⁵² Bližší informace k výše uvedenému rozhodnutí se mi bohužel nepodařilo nalézt. Není možné je vyhledat ani v OABS.

normou měl být pouze zákon č. 30/39 Sb., který byl přijat v r. 1939 - tedy v době nesvobody ČSR - a v praxi československého státu vůči mezinárodním nevládním organizacím tedy nebyl aplikován. S ohledem na tuto situaci mělo být vládou ČSSR dne 8. září 1977 přijato usnesení č. 246, jež mělo schvalovat zásady postupu ústředních státních orgánů vůči mezinárodním nevládním organizacím se sídlem na území ČSSR. Na základě tohoto usnesení mělo být MON, jakož i ostatním organizacím s mezinárodním prvkem, uděleno povolení k provádění hospodářských činností. K další změně ve vztahu ČSSR - mezinárodní nevládní organizace, pak mělo dojít přijetím zákona č. 116/1985 Sb. (resp. jeho dílčí novelizací č. 157/1989 Sb.), který těmto organizacím dával právní prostor pro oblast tuzemské nebo zahraniční obchodní činnosti. Ve výše uvedeném zákoně č. 116/1985 Sb. bylo však také vyhrazeno právo hostitelské země mezinárodní organizaci povolení k hospodářským činnostem odejmout, a to pokud by tyto nebyly provozovány v souladu s vydaným povolením. Tuto možnost ale československý stát nikdy nevyužil.¹⁵³

3.2 Finanční vztahy

Ze Zprávy o hospodářských činnostech vykonávaných MON v ČSR¹⁵⁴ vyplývá, že MON sice fungovala v rámci ČSSR jako samostatná finanční jednotka s označením „devizového cizozemce“ (tj. nebyla součástí centrálního plánování, disponovala devizovými prostředky, podnik byl řízen po vzoru západních společností, jakékoliv investiční nároky MON uspokojovala samofinancováním atd., více viz níže – kap. 3.4), nicméně stát si za finanční nezávislost nárokoval jistá pravidla, a to:

- stát reguloval rozsah zahraničně-obchodních činností MON, tedy finanční objem pro vývoz;

---

¹⁵³ K *Poznámce k československému právnímu řádu a mezinárodním nevládním organizacím* jsem kontaktovala JUDr. Martina Soukupa, který mi za finanční poplatek měl vypracovat analýzu související problematiky, avšak do doby odevzdání práce tak bohužel neučinil.

¹⁵⁴ In: Zpráva o hospodářských činnostech vykonávaných MON v ČSR. Archiv Syndikátu novinářů ČR.

- MON pravidelně přispívala do státního rozpočtu, tj. odváděla daň důchodovou¹⁵⁵, ze mzdy, literární a umělecké činnosti či nemocenské pojištění;
- odvody daní podléhaly běžné kontrole státních orgánů – Obvodní finanční správě Prahy 1;
- MON respektoval všechny přijaté zákony a ustanovení související ať již např. s odvodem důchodové daně (viz zákon č. 113/71, zákon č. 164/82, zákon č. 157/89), tak např. v oblasti cenové politiky (viz Výnos č. V-6/88 FCÚ, ECU a SCÚ ze dne 21. 3. 1988) a všechna taková nařízení zapracovával do vnitřních směrnic;
- MON neměl žádné jiné výjimky, které by neměly jiné československé podniky.

3.3 Sídlo, sekretariát a novináři

Sídlo a sekretariát MON byly rozhodnutím z II. kongresu z června 1947 umístěny do Prahy. V čele sekretariátu stál generální tajemník, který - kromě jiných aktivit - informoval výkonný výbor o činnostech sekretariátu a Kongres o činnostech výkonného výboru. Sekretariát zajišťoval všechny aktivity související s chodem organizace, připravoval zasedání výkonného výboru či předsednictva MON ad. V Československu proběhlo celkem sedm oficiálních akcí MON: II. kongres MON (1947), schůze předsednictva (1961, 1962 – Praha, 1967 – Rožtěž) a jednání výkonného výboru (1949, 1953 – Praha, 1966 – Třeboň)¹⁵⁶. V Praze byly dále zajišťovány aktivity související s Mezinárodní loterií MON či vzděláváním novinářů (Mezinárodní škola solidarity J. Fučíka), působila zde i hlavní redakce časopisu *The Democratic Journalist*. V městě sídla byly rovněž vydávány různé publikace MON a byla realizována široká škála podnikatelských aktivit, které uvádím níže (viz kap. 3.4.).

---

¹⁵⁵ Odvod důchodové daně byl pravidelně kontrolován Obvodní finanční správou Prahy 1, přičemž např. v r. 1989 byla odvedena důchodová daň ve výši 100,5 mil. Kčs.

¹⁵⁶ In: International Organization of Journalists. *Facts and Figures*. Prague: IOJ Printing House, 1986, s. 11.

3.4 Hospodářské činnosti

Hospodářská sekce či podnikatelské aktivity MON se na území ČSSR rozvíjely od roku 1969, přičemž jejich hlavní funkcí bylo zabezpečovat finanční prostředky pro profesionální aktivity MON. Zprávě o hospodářských činnostech vykonávaných MON v ČSR¹⁵⁷ je řečeno, že:

- hospodářská zařízení MON nikdy nepodléhala československému plánovacímu systému, byla řízena v rámci MON, podnikala na své riziko, bez státních úvěrů, dotací či půjček;
- na všechny činnosti, které MON provozovala, dostávala od vlády povolení¹⁵⁸;
- hospodářské činnosti byly zakládány a rozšiřovány postupně, bez rozsáhlých investičních nároků, přičemž nezbytné investiční vklady byly vždy financovány z vlastních zdrojů (princip absolutního samofinancování);
- v řízení ekonomických činností byla uplatňována vysoce náročná kritéria, srovnatelná s řízením západních společností;
- hospodářské činnosti byly převážně orientovány na československé zákazníky;
- při přijímání pracovníků do hospodářských podniků byla na předním místě jejich odborná kvalifikace a profesionalita (členy KSČ nebylo více než 20% stálých zaměstnanců) – proto podniky mohly dosahovat i dobrých výsledků;
- cenová a obchodní politika hospodářských podniků MON korelovala s podmínkami československého trhu;
- MON rozvíjela takové druhy činností, které odpovídaly zájmu československých podniků a institucí, pokrývala i takové druhy služeb a výrobků, které byly v mnoha ohledech atypické či malosériové;
- v roce 1990 pracovalo v hospodářských podnicích MON 916 stálých pracovníků.

---

¹⁵⁷ In: Zpráva o hospodářských činnostech vykonávaných MON v ČSR. Archiv Syndikátu novinářů ČR.

¹⁵⁸ Informaci čerpám od p. Ing. V. Slavíka.

MON měla konta v následujících bankách: Commerzbank, Norimberk (jeden účet); Eurocardkonto (jeden účet); Dresden Bank, Frankfurt nad Mohanem (tři účty); Deutsche Bank, Frankfurt nad Mohanem (dva účty). Související částky zdroj neuvádí.¹⁵⁹

Stát činnost hospodářských podniků MON toleroval, stanovil však finanční objemy týkající se vývozu zboží a služeb či daňovou kontrolu ze strany státních úřadů. Pro stát byla hospodářská činnost MON bezesporu velmi výhodná, protože: (a) z odvedených daní MON proudily do státního rozpočtu nemalé finanční prostředky; (b) MON disponovala devizovými prostředky; (c) v MON pracovalo velké množství schopných lidí, takže i výsledné produkty jejich činnosti (více viz níže) byly kvalitní a nemusely se dovážet ze zahraničí, což představovalo úsporu devizových prostředků. Ukázka Plnění inkasního zisku MON v Kč se nachází v Příloze č. 14. Na začátku 90. let se právě hospodářské aktivity MON staly klíčovým problémem ve vztazích mezi MON a Syndikátem novinářů ČR (více viz kap. 3.6.2).

Hospodářské činnosti MON se skládaly z:¹⁶⁰

- 1) Vydavatelství a nakladatelství;
- 2) Konferenční servis;
- 3) Elektrotechnický servis (Výrobně technický servis MON);
- 4) Audiovizuální a technicko-dokumentační servis;
- 5) Masmédiální management servis (MMMS);
- 6) Systémový a programátorský servis;

---

¹⁵⁹ Zdroj: Archiv Syndikátu novinářů ČR.

¹⁶⁰ Všechny níže uvedené informace týkající se hospodářských aktivit MON jsem čerpala buď ze Zprávy o hospodářských činnostech vykonávaných MON v ČSR. In: Archiv Syndikátu novinářů ČR, anebo In: International Organization of Journalists. *MON Videopress Introducing*. Prague: International Organization of Journalists, 1984. Stav k roku 1990.

V r. 1984 vyšla publikace představující všechny hospodářské aktivity probíhající v rámci MON – a to pod souhrnným názvem „Videopress“. V návaznosti na vydanou publikaci jsem nabyla dojmu, že od r. 1984 jsou všechny hospodářské aktivity MON nadále označovány pod souhrnným názvem Videopress, avšak nebylo tomu tak, jelikož ve všech později vydaných publikacích MON se hovoří opět o samostatných hospodářských podnicích, nikoliv však o Videopressu.

- 7) VIDEOPRESS MON Bratislava (Servis MON Bratislava);
  - 8) VIDEOPRESS MON Brno (Servis MON Brno);
  - 9) Mezinárodní loterie solidarity MON;
  - 10) Společenské a kulturní centrum VIDEOPRESS MON;
  - 11) Interpress Budapešť;
  - 12) Cestovní kancelář ITA;
  - 13) Gastronomický servis;
  - 14) Servis technických pomocí.
-

1) Vydavatelství a nakladatelství

Vydavatelství bylo tvořeno dvěma hlavními sekcemi – *mezinárodní* a *regionální*. V rámci první zmíněné sekce byla vydávána jak periodika (např. *The Democratic Journalist*, *Interpress Magazin* či *The IOJ Newsletter*¹⁶¹), tak brožury¹⁶², učebnice žurnalistiky¹⁶³, plakáty a publikace přímo či nepřímo související s činnostmi MON¹⁶⁴. Vydavatelství rovněž spravovalo aktuální seznam kontaktů (adresář) pro potřeby generálního sekretariátu. Druhá zmíněná sekce - regionální, tj. československá - primárně vykonávala činnosti a vydávala publikace pro vnitřní potřeby MON (zejména generální sekretariát), dále pak spolupracovala

---

¹⁶¹ K periodickým publikacím MON viz kap. 2.3.2: „Publikace MON“.

¹⁶² V letech 1982-1983 byla vydávána řada brožur s názvem: „Aktuální mezinárodní politické události“. V řadě vyšly např. tituly: „Z Camp Davidu do Bejrútu“, „Telefonické spojení – pozadí přípravy vraždy Jana Pavla II.“, „Nukleární hrozba“ ad.

¹⁶³ Učebnice žurnalistiky byly vydávány v anglickém a španělském jazyce a byly určeny pro vzdělávání novinářů jak v rozvojových zemích, tak ve školách solidarity. Učebnice měly příjemce obeznámit s odbornými (žurnalistickými) a politickými znalostmi z „pokrokového a demokratického hlediska“.

¹⁶⁴ Tj. např. publikace týkající se zasedání předsednictva MON („Zasedání MON v Luandě – leden 1983“), tak titul: „Masmédia – včera a dnes“ či encyklopedická řada Přemožitelé času apod.

s různými státními institucemi a organizacemi¹⁶⁵, na jejichž objednávku vydávala či tiskla různé univerzitní učebnice, specifické publikace, prospekty, katalogy, plakáty, diáře atd. Československá vydavatelská sekce rovněž poskytovala komplexní tiskové a propagační služby¹⁶⁶. V roce 1989 byla největším dodavatelem počítačové literatury na československý trh.

2) *Konferenční servis*

Konferenční servis byl založen v roce 1969 a představoval nejstarší sekci působící v rámci VIDEOPRESS MON. Počátky činnosti konferenčního servisu byly spojeny s aktivitami MON pořádanými na mezinárodní úrovni a s požadavkem dorozumět se napříč účastnickým spektrem. Prvním typem služby, která byla konferenčním servisem nabízena, bylo tedy (1) *tlumočení*¹⁶⁷. Tlumočnické práce prováděli jak přímí zaměstnanci, tak externí spolupracovníci, přičemž v roce 1984 se jejich počet pohyboval kolem jednoho tisíce. Tlumočnický servis nabízel jak simultánní i kabinové překlady z různých oblastí a širokého spektra jazyků, tak i samotnou výuku jazyků v československých podnicích. Konferenční servis disponoval vlastními tlumočnickými zařízeními, jež pro něj vyráběl i spravoval *elektrotechnický servis*. Druhý typ služby vyplňovala (2) *překladatelská činnost*, která zahrnovala jak plnění zakázek pro kancelář MON, tak pro různé vědecké či úzce specializované podniky pocházející ze státní sféry. Velké oblibě se těšily překlady nahrané na magnetofonové kazety. Poslední typ služby představovalo (3) tzv. *organizování jazykových aktivit* (Language work organization). Tato sekce byla založena s cílem poskytovat komplexní služby pro konference, sympózia, semináře apod., přičemž jazykové aktivity zahrnovaly:

---

¹⁶⁵ Např. s Národním divadlem, Akademií věd, MŠMT, ministerstvem kultury (měsíčník *Scéna*), Mezinárodním ústavem divadla - agenturou Pensa Latina ad.

¹⁶⁶ Např. pro CMEA (Council for Mutual Economic Assistance) – propagace československých výrobků v zahraničí.

¹⁶⁷ V rámci konferenčního servisu později působila tlumočnická agentura Artlingua.

těsnopis, psaní na stroji, tlumočení, ale i např. „jazykově vybavené“ průvodce Prahou či vybraný doprovod na večeri zahraničních obchodních partnerů.¹⁶⁸

3) *Elektrotechnický servis (Výrobně technický servis MON)*

Vznik a rozvoj elektrotechnického servisu byl úzce spjat s konferenčním servisem MON, zejména pak s jeho tlumočnickými aktivitami. Sekce elektrotechnického servisu MON zprvu vyráběla tlumočnická zařízení a prováděla jejich servis. V tomto směru bohužel není možné zjistit, kde výroba či servis probíhaly, odkud byly dodávány součástky či stroje apod. Zařízení pak byla využívána jak v Československu, tak byla vyvážena do dalších zemí – např. Maďarska, NDR či Vietnamu. Postupem času vývojáři elektrotechnického servisu pracovali na zakázkách z oblasti průmyslu¹⁶⁹, zdravotnictví i na vesmírném programu¹⁷⁰. Elektrotechnický servis se ve své době pyšnil vynálezem bezdrátové elektronické aparatury, která umožňovala až 6 kanálů simultánního přenosu¹⁷¹, dále titulkovacím zařízením pro video signál, kontrolním zařízením kvality obrazu a zvuku či programovatelným osvětlovacím zařízením využitelným v divadlech. V oblasti zdravotnictví byly významnými vynálezy digitální kardiograf či chirostim¹⁷² v oblasti hydrometeorologie (pro potřeby Českého hydrometeorologického ústavu) servis realizoval síť automatických meteorologických stanic. Elektrotechnický servis měl také pobočku v Bratislavě, jež se podílela na vývoji barevných

---

¹⁶⁸ In: International Organization of Journalists. *IOJ Videopress Introducing*. Prague: International Organization of Journalists, 1984.

¹⁶⁹ Výrobně technický servis MON (VTS MON) tak např. vyrobil laboratorní měřicí systémy pro základní a aplikační výzkum – odběrateli byli: LET Kunovice, Moravan Otrokovice ad., přičemž zařízení z dílny VTS MON bylo použito při statickém zhodnocení vlastností konstrukce letounu L610.

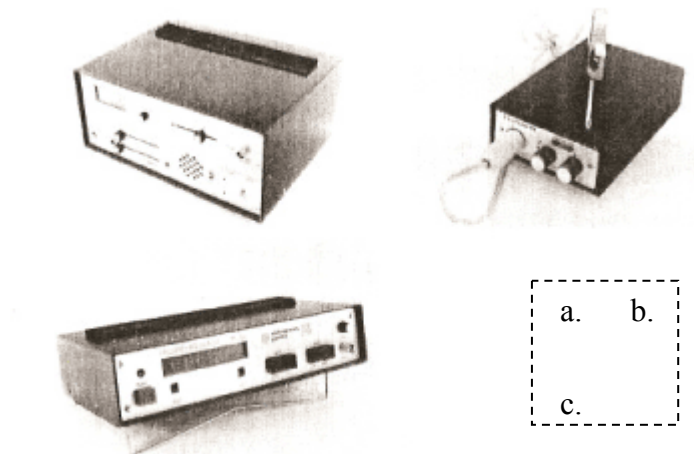
¹⁷⁰ VTS MON spolupracoval na programu dálkového průzkumu Země, a to tím, že ve VTS byla vyráběna telemetrická zařízení pro družicový program INTERCOSMOS.

¹⁷¹ Aplikace byla vytvořena k příležitosti 100 výročí založení Národního divadla, přičemž cizinec, který navštívil produkci ND, mohl sedět kdekoliv a souběžně sledovat (resp. slyšet) aktuální dění na scéně.

¹⁷² Digitální kardiograf umožňoval měřit aktuální srdeční frekvenci a s připojením dalšího přístroje zlepšoval diagnostickou metodu. Chirostim byl přístroj používaný k identifikaci periferních nervů. Více viz Obr. 21. Tuto informaci jsem převzala z prezentačních materiálů MON, avšak zda-li tomu tak ve své době opravdu na poli lékařství bylo, se mi nepodařilo zjistit.

televizí či tvorbě pomůcek pro školáky (výukové programy, učebnice, diapozitivy, magnetofonové kazety, filmy) ze zemí ČSSR, Maďarska i SSSR.

Obr. 21: a. digitální kardi tachometr, b. chirostim, c. přístroj pro měření frekvencí

4) Audiovizuální a technicko-dokumentační servis

Audiovizuální a technicko-dokumentační servis se zabýval třemi okruhy činností: (1) výrobou audiovizuálních pořadů, (2) tvorbou technické dokumentace a (3) výzkumem na poli patentového zákona.

(ad 1) Obsahem audiovizuálních pořadů byly zejména prezentace výrobků, vynálezů či výzkumů, přičemž pořady si objednávali ti klienti (jednotlivci i exportní firmy), kteří své exponáty prezentovali na výstavách po celém světě. Prezentace byly natočeny na barevnou kazetu VHS s možností následného přehrání ve výstavním stánku, což pro vystavovatele představovalo úsporu času, prostoru, financí i rozšiřovalo možnosti prezentace.¹⁷³ Audiovizuální pořady byly dále např. využívány pro vzdělávací účely (např. pro

¹⁷³ Velký úspěch zaznamenala např. natočená inseminace a následný porod zvířat – prezentace určená pro veterinární výstavu v Moskvě, která by jinak byla za „živé účasti zvířat“ nemožná.

rekvalifikační kurzy zaměřené na využití počítačů v hutnictví určené pro asijské a latinsko-americké studenty). O osudu filmů se mi nepodařilo zjistit žádné podrobnosti.¹⁷⁴

(ad 2) Zaměstnanci této sekce vytvářeli dílenské nákresy, které byly součástí technické dokumentace určitého produktu. Nákres byl často doprovázen audiovizuálním pořadem, přičemž spojení obou prvků mělo umožnit produkt potenciálnímu zákazníkovi lépe zprostředkovat (tj. prodat). Technici pracovali jak na průmyslových (komerčních), tak i vědeckých zakázkách. Ve druhém zmíněném případě technici spolupracovali s vědci, kteří měli za úkol zpracovat model zaplavení ploch v souvislosti s výstavbou vodních nádrží v ČSSR.

(ad 3) V rámci sekce zabývající se patentovým zákonem byl vytvořen informační systém, jenž sdružoval souborné informace týkající se všech vynálezů, které byly na světě patentovány. Zájemcům byly nabízeny jak informační, tak zprostředkovatelské služby, tj. měl-li někdo vynález, který chtěl patentovat, zaměstnanci této sekce mu jej pomohli zaregistrovat.

5) *Masmediální management servis (dále jen MMMS)*

Mezi hlavní aktivity MMMS patřily: (1) odborné konzultace, (2) studie, (3) spolupráce s oborovými organizacemi či (4) odborná pomoc pro informační a tisková centra. V případě první aktivity pracovníci MMMS poskytovali odborné konzultace týkající se způsobů řízení masových informačních a komunikačních médií.¹⁷⁵ V rámci druhé zmíněné aktivity MMMS spolupracoval např. jak s oddělením dokumentace MON (např. studie o zavádění moderních vědecko-technických prostředků do systémů řízení), tak studie týkající se organizačního či technického rázu pro potřeby kongresů, sympózií, výstav atp. Pracovníci MMMS se dále

---

¹⁷⁴ Viz Úvod – (b) Literární a datová rešerše – Uzavřené zdroje – Audiovizuální tvorba.

¹⁷⁵ S rozvojem informačních a komunikačních technologií narůstala nejen administrativa, ale též nároky řízení mediálních podniků. Pracovníci MMMS měli být schopni provést analýzu stávající situace příslušné organizace (MMMS se podílel např. na řešení problémů v Československém rozhlasu, časopise *Vlasta* či Československé televizi) a poté napomoci zavést nové manažerské metody.

podíleli na vytvoření informační databanky¹⁷⁶ i spolupracovali s Fakultou žurnalistiky UK na zpracování vývojových trendů ve vybraných oblastech světového novinářství (3). MMMS poskytoval odbornou pomoc tiskovým a informačním centrům. Vypracovával návrhy na organizaci, včetně základního vybavení; organizoval semináře na téma nových forem a metod řízení¹⁷⁷, informace a komunikace; vypracovával studie a analýzy dopadu komunikačních médií; pomáhal popularizovat a zpracovávat témata z oblasti: „věda a novinářství“, masová komunikace, vzdělávání a školení, zpracování informací v oblasti životního prostředí atd. Bližší informace ke jmenovité či jinak konkrétní spolupráci nelze dohledat.

6) *Systémový a programátorský servis*

Systémový a programátorský servis (1) poskytoval technickou podporu všem, kteří začínali pracovat s počítačem, (2) zabýval se vývojem speciálních softwarů týkajících se např. zpracování rozsáhlých kalkulací, systémů řízených počítačem či zpracování velkého množství dat atp. a (3) vytvářela vlastní aplikace (např. „terminologický slovník“ z oblasti vědy a techniky v různých jazycích s možností aktualizace) a spolupracovala s partnerskými sekcemi VIDEOPRESS MON (viz kooperace s MMMS na elektronické databázi pro novináře - viz bod 5), kap. 2.6).

7) *VIDEOPRESS MON Bratislava (Servis MON Bratislava)*

Bratislavská sekce VIDEOPRESS MON byla založena v roce 1976, coby slovenská pobočka někdejšího Pražského konferenčního servisu (tedy MMMS). Klíčovou aktivitu sekce představovalo tzv. centrum jazykových služeb (tj. překlady, tlumočení a korektury). Mezi

---

¹⁷⁶ Informační databanka měla sloužit pro potřeby novinářů a měla obsahovat různé typy informací, které by byly v elektronické podobě dohledatelné bez ohledu na místo hledajícího. Databanka byla údajně vyráběna ve spolupráci s FÚTI a Slovenskou technickou univerzitou. In: International Organization of Journalists. *IOJ Videopress Introducing*. Prague: International Organization of Journalists, 1984. Více informací k databance se mi bohužel nepodařilo zjistit. Viz: Úvod – (b) Literární a datová rešerše – Uzavřené zdroje – Slovenská technická univerzita v Bratislavě, Centrum vědecko-technických informací SR.

¹⁷⁷ Tato sekce MON přispěla např. ke zpracování systémů řízení podniků ZTS Brno, ZTS Martin, ZVL Povážská Bystrica a ZVL Skalica.

další oblasti zájmu pak patřily: přepisy, kopírováním a vazby textů, grafické návrhy publikací, tisk či konzultační služby. Bratislavská sekce se podílela na akcích souvisejících s výstavbou papírenských podniků SSC Ružomberok a SMC Paskov.

8) *VIDEOPRESS MON Brno (Servis MON Brno)*

Pobočka v Brně byla vybudována v roce 1976 a zahrnovala dvě hlavní centra: (1) centrum technického rozvoje a počítačových aplikací a (2) centrum pro technický servis a publicitu. První zmíněné centrum obchodovalo s počítačovým softwarem či vypracovávalo studie týkající se managementu a řízení technologických procesů¹⁷⁸. Druhé centrum brněnské pobočky připravovalo studie a analýzy patentů a provádělo měření v různých průmyslových odvětvích.

9) *Mezinárodní loterie solidarity MON*

K Mezinárodní loterii solidarity MON viz kap. 2.3.2.

10) *Společenské a kulturní centrum VIDEOPRESS MON*

Objekt zajišťující společenské a kulturní zázemí VIDEOPRESS MON se nacházel na Bílé Hoře na Praze 6, v prostorách bývalého zájezdního hostince z r. 1689. Historická budova byla rozdělena na několik částí, přičemž kromě konferenčního sálu, salonků a ubytování zahrnovala také stylové restaurace: „U formana“ (diskotéka), „Klub Pampa“ (specializace na argentinskou kuchyni) a „U posledního meče“. VIDEOPRESS MON získal smlouvu na pronájem objektu v roce 1975, přičemž v dnešní době patří budova státu (resp. nařízením

---

¹⁷⁸ Servis MON Brno zpracoval pro československé podniky např. problematiku energetických úspor - využívání odpadního tepla v ekonomických procesech návaznosti na ekologickou problematiku či výpočty podílející se na řešení zemních konstrukcí v důlním a energetickém průmyslu.

vlády ze dne 16. 6. 1999 byl objekt vyhlášen národní kulturní památkou a vlastnické právo od té doby patří hlavnímu městu Praha; vlastní správa byla svěřena městské části Praha 6)¹⁷⁹.

Obr. 22 a Obr. 23: Dnešní podoba bývalých částí budov MON na Bílé Hoře (Praha 6)

Obr. 24: Vchod do „Klubu Pampa“ v někdejší budově MON na Bílé Hoře (Praha 6)

11) Interpress Budapešť

Interpress Budapešť (dále jen IB) byl založen v roce 1971 a poskytoval služby ve čtyřech hlavních oblastech: (1) nakladatelství a vydavatelství, (2) tisk, (3) reklama a (4) zahraniční

---

¹⁷⁹ Související nařízení vlády jsem našla zde: <http://www.podnikame.cz/zakony99/index.php3?co=Z1999147>, informace z katastru nemovitostí lze veřejně získat zde: <http://nahlizenidokn.cuzk.cz/ZobrazObjekt.aspx?typobjektu=parcela&id=2393115101>.

obchod. První zmíněná oblast byla zároveň klíčovou aktivitou IB, přičemž mezi vydávané časopisy patřily následující tituly: Interpress Magazin, Junior Alfa (dětská verze Interpress Magazínu), Interpress Expo (ekonomický magazín), Interpressgrafik (grafika, vizuální kultura – více viz kap. 2.3.2., „Publikace MON“) a Interpressissues (populárně-naučný časopis, jehož každé číslo bylo věnováno vždy jednomu tématu).

12) Cestovní kancelář ITA

Cestovní kancelář ITA podnikala v oblasti cestovního ruchu. ITA - podobně jako jiné československé cestovní kanceláře (např. Autoturist, Sportturist apod.) - spolupracovala s majiteli hotelů a na základě obchodních smluv získávala lůžkové kapacity. ITA uzavírala smlouvy i na takové objekty, které byly ve špatném technickém stavu, přičemž ve smlouvě bylo ujednáno, že ze strany MON bude zajištěna oprava a modernizace patřičného hotelového zařízení. Takovým způsobem ITA (MON) zrekonstruovala např. hotel Atlantic, a v plánu byla i dílčí rekonstrukce hotelů Savoy, AXA ad.

13) Gastronomický servis

Gastronomický servis je uveden ve Výčtu přehledu hospodářských aktivit prováděných podniky MON v ČSR¹⁸⁰, avšak bez bližších informací o náplni konkrétních činností.

14) Servis technických pomocí

Servis technických pomocí jednak (a) prováděl opravy a údržbu nemovitého majetku, přičemž spolupracoval s podniky bytového hospodářství, s NVP, OÚNZ, ministerstvem kultury (církevní, historické a památkově chráněných objektů) – servis se podílel např. na rekonstrukci Státního zámku Koloděje či Sixtova domu v Celené ulici v Praze¹⁸¹, a dále (b)

---

¹⁸⁰ Viz Zpráva o hospodářských činnostech vykonávaných MON v ČSR, s. 4. In: Archiv Syndikátu novinářů ČR.

¹⁸¹ Investiční náklad do celkové rekonstrukce a modernizace představoval cca 50 mil. Kčs a cca 100 tis. DEM.

zajišťoval průvodní dokumentaci k výrobkům československých podniků, jež byly exportovány do zahraničí.

Z výše uvedeného výčtu je patrné, že oborový záběr hospodářských podniků MON byl velice široký. K nárůstu podnikatelských aktivit MON pak došlo zejména v 80. letech, a to z důvodu nárůstu profesionálních aktivit MON v rozvojových zemích¹⁸².

3.5 Personálie¹⁸³

Vycházejí z rozvržení v úvodu třetí kapitoly rozděluje personální obsazení MON na dvě části – (1) na obsazení sekretariátu a mezinárodní redakce, a (2) hospodářskou sféru, přičemž k oběma oblastem mohu uvést, že:

- potenciální zaměstnanci MON: 1. byli vybíráni s ohledem na svou odbornou kvalifikaci a profesionalitu, vysoký důraz - vzhledem k mezinárodnímu působení organizace - byl kladen na jazykové kompetence; 2. museli jistě disponovat nedeklarovanou politickou spolehlivostí, jež se nepochybně v průběhu doby měnila (50. x 80. léta);
- mezi zaměstnanci se mohly objevit také tzv. „protekční děti“, které se však v prostředí vyžadujícím dovednosti na vysoké úrovni příliš dlouho neudržely;
- informace o nabídce zaměstnání v MON byly uveřejňovány v odborném tisku (např. v Čs. novináři);
- vstupenkou do zaměstnání v MON nebylo členství v KSČ či absolvování např. VUMLu¹⁸⁴, nicméně členství v KSČ bylo nejspíš vyžadováno na vysokých pracovních pozicích;

---

¹⁸² Tuto informaci čerpám od pana Ing. V. Slavíka.

¹⁸³ Zdroj: Zpráva o hospodářských činnostech vykonávaných MON v ČSR a další texty pocházející z archivu Syndikátu novinářů.

¹⁸⁴ Zpráva o hospodářských činnostech vykonávaných MON v ČSR dokonce uvádí, že členy KSČ nebylo více než 20% stálých zaměstnanců.

- mezi výhody, jež práce v MON poskytovala, patřila bezesporu možnost cestovat do zahraničí (nikoliv však rekreačně) či na sekretariátu sehnat zboží, které se prodávalo v Tuzexu (cigarety, alkohol) - takové výhody pak byly zdrojem různých pomluv;
- v určitých textech na Internetu¹⁸⁵, v tisku¹⁸⁶ či archivní složce nepodepsaných materiálů v Syndikátu novinářů ČR, jsem objevila informace, že by někteří zaměstnanci MON mohli též působit v tajných službách; v žádných archivních materiálech (např. v OABS) jsem neobjevila informaci, že by byl MON at' již jako subjekt (tedy jednotlivé osoby), nebo jako objekt (tedy podniky) ze strany StB cíleně sledován, nicméně je pravděpodobné, že MON vzhledem ke svému mezinárodnímu působení podléhala běžnému dohledu a zajímala se o ni kontrarozvědka.

3.5.1 Sekretariát a mezinárodní redakce

Od roku 1947 pracovali v sekretariátu MON na pozicích generálního tajemníka: Jiří Hronek, Jaroslav Knobloch, Jiří Meisner, Jiří Kubka¹⁸⁷ a Dušan Ulčák. Bližší informace k personálnímu obsazení takřka není možné dohledat. Informace k obsazení sekretariátu a mezinárodní redakce jsem našla jednak v archivu Syndikátu novinářů ČR (datace, účel či autor záznamu se na materiálu neobjevují¹⁸⁸) a v tiráži *The Democratic Journalist*.

Sekretariát

- Cossová, Lenka – zástupkyně Z. Černíka (v MON pracovala od r. 1988);
- Černík, Zdeněk (Dr.) - náměstek ministra zahraničních věcí, ředitel kanceláře sekretariátu MON;

---

¹⁸⁵ Např. In: CS magazin. *Kde revolucionáři přicházeli o iluze* [online], 2006, listopad, [citace 5. 11. 2006]. Dostupné na Internetu <http://www.cs-magazin.com/2006-01/view.php?article=articles/cs0601147.htm>.

¹⁸⁶ Např. In: PILOUS, J. *Hra na legalizaci podvodů: proč MON zůstává stále tady?* Studentské listy 2, červen 1991, č. 13, s. 6.

¹⁸⁷ Podrobnosti k bližšímu časovému určení působení generálních tajemníků MON viz kap. 2.4.1.

¹⁸⁸ In: Archiv Syndikátu novinářů ČR.

- Krumel, Vladimír – šéf protokolu sekretariátu MON (od 1. 1. 1989);
- Mohoritová, Vlasta – sekretářka tiskové mluvčí (od listopadu 1988);
- Prokešová, Alexandra (Dr.) – tisková mluvčí MON (od listopadu 1988);
- Ulčák, Dušan (Ing.) – náměstek ministra zahraničních věcí, generální tajemník MON;
- Vejvoda, Miloš – ředitel Mezinárodního novinářského ústavu MON (od března 1989).

Mezinárodní redakce MON

- Belička, Jozef – šéfredaktor The Democratic Journalist v období října 1982 – listopadu 1984;
- Braunová, Dana – zástupkyně šéfredaktora The Democratic Journalist;
- Bureš, Oldřich – šéfredaktor The Democratic Journalist v 70. letech až do července r. 1982;
- Hejč, Karel – redaktor The Democratic Journalist (1985 – 1990¹⁸⁹);
- Kvapilová, Jana – v Mezinárodní redakci od r. 1983;
- Převrátíl, Rudolf (Ing.) – šéfredaktor The Democratic Journalist od prosince 1984 do března 1990;
- Rak, Jaroslav (Dr.);
- Trapeznikov, Vladimír – redaktor The Democratic Journalist (1988 – 1990¹⁹⁰).

3.5.2 Hospodářská sféra

V oblasti hospodářských aktivit je nedostupnost informací souvisejících s personálním obsazením obdobná, jako v případě sekretariátu a redakce. Níže uvedené informace pak pocházejí ze stejného zdroje, jako u kapitoly 3.5.1¹⁹¹.

---

¹⁸⁹ Posledním dostupným vydáním The Democratic Journalist je jeho vydání z prosince 1990, z něhož čerpám také i tuto informaci.

¹⁹⁰ Tamtéž.

¹⁹¹ In: Archiv Syndikátu novinářů ČR.

Hospodářská sféra

- Beneš, Jiří (Ing.) – šéf překladatelského oddělení;
- Blecha, Jiří (Ing.) – šéfredaktor čsl. redakce (od r. 1980);
- Černý, Jiří – zástupce S. Kačinetze;
- Dlouhý, Miroslav – ředitel kádrového oddělení MON;
- Chytrý, Miroslav (Ing.) – ředitel Školy solidarity (od r. 1984/85);
- Hajda, Lubomír (Ing.) – ředitel (blíže nespecifikovaného) oddělení MON;
- Kačinetz, Stefan (Ing.) – ředitel loterie a cestovní kanceláře ITA (od r. 1985);
- Janeček, Jan (Ing.) – ředitel Vydavatelství a nakladatelství MON (od 1. 1. 1989);
- Konečný, Antonín (JUDr.) – vedoucí právního oddělení MON;
- Kortus, Jiří – tajemník rady ředitelů;
- Kozel, Jan (Ing.) – ředitel gastronomie, zaměstnán od r. 1986/87;
- Krátký, Peter (Ing.) – ředitel INTERPRESS v Bratislavě;
- Mírek, Vladislav (Ing.) – ekonomický ředitel;
- Pikous, Jaroslav – do r. 1986 ředitel VIDEOPRESS MON, po něm M. Jakeš ml.;
- Polák, Petr – ředitel Výrobně-technického servisu;
- Širl, Miroslav – ředitel odboru pro automatizovaný systém;
- Švácha, Rostislav (Ing.) – zmocněnec MON pro ekonomiku.

3.6 Situace od listopadu 1989 do prosince 1991

V níže uvedeném textu popisují situaci v MON a ve společnosti od listopadu 1989 do prosince roku 1991, tj. od uvolňování „struktur“ v návaznosti na dění kolem tzv. sametové revoluce, až po dobu, kdy se poprvé objevilo rozhodnutí o odejmutí práva MON mít sídlo na území ČSFR, jakož i vyvíjet související činnost. Text pak dále rozčleňují na pět částí: (1) vnitřní klima (sledování aktivit pracovníků a vedení MON), (2) postoj Syndikátu novinářů ČR (stručné shrnutí hlavních stanovisek syndiků vůči MON), (3) MON v tisku a na Internetu, (4) postavení politiků a (5) právní aspekty (záznam celého vývoje kauzy od r. 1991 – 1997).

3.6.1 Vnitřní klima

- Aktivita pracovníků MON

Dne 26. 2. 1990 vydali pracovníci MON prohlášení, v němž: (1) ostře odsoudili chyby, kterých se v minulosti dopustilo vedení organizace, a vyjádřili svůj distanc od všech rozhodnutí, která znamenala odklon od nezákladnějších lidských, demokratických a profesionálních hodnot, které předznamenaly vznik organizace v r. 1946; (2) přiznali, že si jsou vědomi všech křivd, jakých se vedení MON dopustilo nejen na novinářích hostitelské země, ale také na perzekuovaných novinářích zemích východní a střední Evropy – a to plně ve službách vládnoucí ideologie; v tomto ohledu avšak zmínili, že několik málo pokusů, které se vedení MON v tomto ohledu snažilo podniknout, bylo pohřbeno bývalým vedením Svazu československých novinářů; (3) připomněli, že MON sehrála pozitivní roli ve formování novinářských hnutí především v rozvojových zemích a že se stala určitým profesionálním mostem mezi novináři ve směru Východ-Západ, Sever-Jih; (4) odmítli přijetí kolektivní viny za chyby provedené bývalým vedením MON, připomněli, že opakovaně požadovali: odvolání Dušana Ulčáka, jakožto představitele bývalé stranické nomenklatury, očištění organizace od ideologických nánosů, návrat organizace k programu deklarovanému v r. 1946 při vzniku, a veřejnou omluvu bývalého vedení všem pronásledovaným novinářům v zemích střední a východní Evropy; (5) vyjádřili nesouhlas s prohlášením prozatímní správní rady Syndikátu novinářů ČR k přesídlení MON z Prahy a opuštění ČSSR, jelikož tímto aktem by byla vyloučena šance na demokratickou obrodu MON; (6) uvedli, že MON po mnoho let vyvíjela hospodářskou činnost, která byla nejen zdrojem finančních prostředků MON, ale také přínosem pro československé podniky a občany, navíc značná část prostředků vyprodukovaných v podnicích MON byla zpětně investována na území ČSSR a nakonec (7) vyzvali čs. novinářskou veřejnost k širokému, otevřenému a čestnému dialogu o osudech této organizace v ČSSR, o jejím vztahu k čs. novinářům a o vztazích čs. novinářů k ní.¹⁹²

---

¹⁹² In: Archiv Syndikátu novinářů ČR, Prohlášení československých pracovníků MON.

- Aktivity vedení MON

Po listopadu r. 1989 probíhala kritika MON jak ze strany nezávislých novinářů, tak jednotlivých členských svazů ze střední a východní Evropy, přičemž vedení MON na kritiku reagovalo těmito aktivitami (kritika | reakce):

- Požadavek nové strategie organizace ze strany členských svazů MON | nová strategie měla být schválena na jednání předsednictva MON v květnu r. 1990.
- Sebereflexe MON v posledních 40 letech (vyrovnání se s minulostí) | vedení MON bylo připraveno objektivně zmapovat historii organizace a v této souvislosti navrhovalo ustavení komise, jež by byla složená ze zástupců MON a Syndikátu novinářů ČR, případně dalších odborníků (v poměru 50:50). Taková komise se měla zabývat archivními materiály organizace, měla pracovat i na sestavení knihy, jež měla hodnotit uplynulých 40 let MON. Bylo plánováno, že materiál, který by vzešel z aktivity této komise, by pak byl přeložen do několika světových jazyků a byl by distribuován do všech míst, kde MON působila (tj. jak ve střední a východní Evropě, tak v Latinské Americe a Africe).
- Hospodářské podniky MON | v souvislosti s hospodářskými podniky a sekretariátem MON prezident MON podrobil kritice jejich „jednopířkovost“, tj. že ekonomické a profesionální aktivity byly sloučeny právně, finančně a ještě řízeny jednou osobou – generálním tajemníkem. Do budoucna prezident MON plánoval striktní oddělení obou aktivit. Vedení MON rovněž připustilo pochyby, které se na veřejnosti v souvislosti s hospodářskými podniky objevily, a tvrdilo, že bude usilovat o prokázání, že hospodaření MON probíhalo na „legálním, politickém a mravním základě“.¹⁹³

---

¹⁹³ Tamtéž.

- MON x Syndikát novinářů ČR a SR¹⁹⁴

V archivních materiálech jsem našla, že jedna schůzka proběhla dne 10. 3. 1990, a to mezi zástupci MON a představiteli Syndikátu slovenských novinářů (dále jen SSN). A druhá schůzka mezi vedením MON se zástupci Syndikátu novinářů ČR se pak uskutečnila dne 15. 5. 1990.

Prvního jednání, které proběhlo dne 10. 3. 1990 v Bratislavě, se zúčastnili: Kaarle Nordenstreng (prezident MON), Konstantin Ivanov a Leena Pauku (zaměstnanci sekretariátu MON), Peter Krátký (z Interpressu Bratislava), Petr Zeman (prezident SSN), Dušan Kleiman (generální tajemník SSN) a Juraj Vereš (SSN). V úvodu setkání vystoupil K. Nordenstreng a všechny přítomné stručně informoval o aktuální situaci v MON a o zamýšlených cílech setkání.

Vlastní diskusi pak zahájil P. Zeman otázkou, proč se MON nezastala československých novinářů po r. 1977, včetně osob patřících do skupiny kolem Charty 77. K. Nordenstreng na dotaz odpověděl, že v této souvislosti existovaly rozdíly mezi proklamovanými cíli MON a jejich možnou (vlastní) realizací v praxi, a to zejména ve vztahu k československým novinářům. Dále se zástupci SSN zeptali, co je vlastně hlavním cílem činnosti MON a jaký je vztah MON k ostatním evropským novinářským organizacím. V tomto směru pak zástupci SSN přiznali, že o činnosti MON nemají dostatek informací, jelikož mezinárodní vztahy dříve spravoval Syndikát novinářů v Čechách. K. Nordenstreng v odpovědi stručně pohovořil o založení MON i ustavení pražského sídla. Poté přítomné informoval o probíhajících jednání mezi MON a zástupcem ministerského předsedy p. Hromádkou, z něhož vzešlo, že by pro MON bylo vhodné jednat nejen s českou, ale také slovenskou vládou. Dále stručně představil vztahy panující mezi MON a IFJ, jakož i plán MON soustředit se ve svých aktivitách na vzdělávání odborových organizací. Leena Pauku informovala o připravovaných kurzech pro Institut MON v Budapešti a zmínila, že pozvánka na kurz bude zaslána jak Syndikátu

---

¹⁹⁴ V níže uvedeném textu zpracovávám poznámky z Archivu Syndikátu novinářů.

českých, tak i slovenských novinářů, ačkoliv ani jedna z organizací není členem MON. Zástupci SSN dále zmínili problémy týkající se financování své organizace. Dříve byla jejich činnost dotována vládou, avšak nyní je bez podpory. MON v této souvislosti o pomoc nepožádali, a tak Leena Pauku alespoň pohovořila o možnostech financování členských svazů MON. Slovenské syndikáty dále zajímaly podnikatelské aktivity a finanční zázemí MON. Navrhli, aby do MON byla pozvána nezávislá hodnotící komise, která by vytvořila objektivní (nezávislou) analýzu nejen ekonomických aktivit MON. V tomto ohledu pak uvedli, že v případě jakéhokoliv pochybení by měly být volány k odpovědnosti konkrétní osoby a neměla by být obviňována celá organizace, tudíž prokáže-li se, že jsou dokumenty MON v pořádku, SSN nebude nic bránit ve vstupu do MON. K. Nordenstreng se nakonec zástupců ze SSN zeptal na možnosti uspořádat další setkání předsednictva MON v Bratislavě. Tajemník SSN Kleiman nejprve souhlasil, avšak prezident SSN P. Zeman v zápětí uvedl, že tuto záležitost je ještě třeba konzultovat s kolegy v Čechách. V závěru zápisu jsou pak uvedeny tyto poznámky (a - d) a návrhy (1 - 5) k proběhнувšímu jednání: (a) SSN dosud nebyl v kontaktu se zástupci podnikatelských subjektů MON; (b) během přestávky na oběd se mezi zástupci MON objevila myšlenka někdy v budoucnu založit se SSN společný podnik – za tímto účelem by bylo vhodné pozvat P. Krátkého na jednání do Prahy; (c) vztahy mezi českými a slovenskými novináři nejsou sice srdečné, avšak zůstávají kolegiální; kořeny sporu mohou být národnostního původu a Slováci chtějí svým postojem možná projevit nezávislost; (d) ve slovenském tisku se neobjevily žádné silné výpady vůči MON. (1) pokračovat v kontaktech se SSN; (2) materiály určené p. Hromádkovi poslat také zástupcům SSN; (3) připravit setkání se zástupci slovenské vlády; (4) na setkání 20. března pozvat do Prahy P. Krátkého, ředitele bratislavského Interpressu; (5) na širším setkání sekretariátu MON iniciovat založení skupiny, která by připravila nezávislou zprávu ohledně podnikatelských aktivit a finančního zázemí MON.¹⁹⁵

Druhé jednání se uskutečnilo dne 15. 5. 1990 v Praze. Za stranu Syndikátu novinářů ČR se schůzky zúčastnili: R. Zeman (předseda), J. Šmídová (zástupkyně pro zahraniční styky), V.

---

¹⁹⁵ Tamtéž.

Bystrov (první zástupce předsedy) a F. Černý (předseda rady pro zahraniční kontakty). MON reprezentovali: K. Nordenstreng (prezident MON), B. Rayer a L. Pauku (oba se dělili o postavení činného generálního tajemníka MON, a to od začátku dubna 1990, kdy místo opustil D. Ulčák), V. Artiomov, R. Vácha a J. Bartošová (technická asistentka). Jednání mělo mít konzultativní charakter, na němž neměla být přijímána žádná stanoviska. Úvodního proslovu se ujal předseda Syndikátu R. Zeman a nejprve sdělil, že na poslední valné hromadě Syndikátu bylo přijato rozhodnutí vstoupit do IFJ. Poté uvedl, že syndici od schůzky očekávají jednak vyjasnění vzájemných vztahů s MON, a dále pak vysvětlení stanoviska prezidenta a sekretariátu MON k Prohlášení českých a slovenských organizací (dále jen Prohlášení), jelikož argumenty MON obsažené ve stanovisku syndici považují za povrchní a necharakterizující vývoj v uplynulých 40 letech. R. Zeman pak sdělil, že by si přál, aby se vzájemné vztahy obou organizací vyvíjely pozitivněji, než dosud, avšak v tomto ohledu vidí dvě hlavní překážky: 1. nedostatečnou reflexi MON posledních 40 let a 2. rozsáhlou hospodářskou činnost, kterou MON na území Československa vykonává. Na slova R. Zemana následně reagoval K. Nordenstreng. Nejprve sdělil, že MON je připravena pokračovat v dalších jednáních se Syndikátem, a k výše zmíněnému Prohlášení dodal, že bylo vydáno s dobrými úmysly a MON počítá s dalšími kroky k této věci, včetně rozsáhlého zhodnocení minulosti organizace. Poté stručně shrnul obsah šesti bodů textu Dodatku, který byl vydán k Prohlášení: (1) MON veřejně doznala, že selhala v bránění práv těch kolegů, kteří byli perzekuováni totalitním režimem v Československu i jinde; (2) hospodářské podniky MON byly podrobeny důkladné kontrole; (3) generální tajemník D. Ulčák s definitivní platností opustil úřad; (4) na květnovém jednání předsednictva MON¹⁹⁶ bude diskutována a schvalována nová strategie¹⁹⁷; (5) všechny členské svazy MON – kromě československého, který přerušil svou činnost – zůstávají členy MON, navíc MON u členských svazů podporuje dvojí členství, tj. jak v MON, tak IFJ; (6) téma dalších perspektiv mezinárodních a

---

¹⁹⁶ Jedná se o r. 1990.

¹⁹⁷ K. Nordenstreng na tomto místě dále poznamenává, že by se na jednání mělo projednávat nové ustavení a struktura sekretariátu, i reorganizace hospodářských zařízení. Všechny tyto informace by měly být shrnuty v dokumentu názvem: „Nová strategie MON“, přičemž dokument by měl mít dvě části: 1. pojetí a zásady a 2. strukturu sekretariátu a regionálních center.

regionálních organizací novinářů, zejména vztahu MON a IFJ; K. Nordenstreng v této souvislosti poznamenal, že by podpořil myšlenku kolegů z Britského svazu novinářů, kteří navrhli sloučení MON a IFJ. Nakonec K. Nordenstreng uvedl, že se začátkem r. 1991 má sejít kongres MON, na němž by mělo být zvoleno nové vedení, včetně prezidenta, a mělo by dojít k završení „procesu nové orientace“¹⁹⁸. Poté proběhlo vyjasňování kritiky Prohlášení, jíž na dnešním jednání učinil K. Nordenstreng. B. Rayer pak vysvětlil technické a administrativní komplikace při vydávání stanovisek MON, čímž může dojít k posunu jejich aktuálnosti. Dále pokračovala diskuse ke klíčovým bodům setkání, k reflexi dosavadní činnosti a hospodářským aktivitám MON. Všichni zúčastnění se shodli na nutnosti existence komise, která by objektivně zmapovala dosavadní historii i hospodářské podniky MON. Komise by měla být složena jak z členů MON, tak Syndikátů, ale i např. historiků, přičemž syndici byli zároveň vyzváni, aby navrhli i obsahovou stránku plánované činnosti komise. V závěru jednání pak bylo ujednáno, že: (1) po jednání předsednictva MON se Syndikát sejde se zástupci MON, kteří je budou informovat o průběhu jednání a (2) syndici zašlou vedení MON návrhy na personální obsazení komisí pro historii a hospodářská zařízení MON a poté navrhne své zástupce i MON. Jednání bylo ukončeno v pozitivním duchu, s očekáváním navázání dalšího dialogu.¹⁹⁹

3.6.2 Postoj Syndikátu novinářů ČR

Postoj Syndikátu novinářů ČR jsem sledovala na základě dvou dokumentů: 1. Prohlášení správní rady Syndikátu novinářů ČR ze dne 20. 2. 1990 a 2. Jednání syndiků se zástupci MON ze dne 15. 5. 1990²⁰⁰.

---

¹⁹⁸ V této souvislosti akcentoval posun od ideologické k profesionální orientaci.

¹⁹⁹ Všechny informace, které se týkají předmětného jednání jsem čerpala ze zápisu jednání mezi vedením MON a zástupci Syndikátu novinářů Čech a Moravy. In: Archiv Syndikátu novinářů ČR.

²⁰⁰ Oba dokumenty se nacházejí v archivu Syndikátu novinářů ČR.

(ad 1) V textu Prohlášení je nejprve uvedeno, že když českoslovenští novináři stáli v r. 1946 u zrodu MON, tak upřímně a pevně věřili v její spolehlivost a sílu při prosazování svobody tisku a dodržování zásad pravdivosti informací v rámci mezinárodního novinářského společenství. Avšak další historický vývoj organizace probíhal ve znamení ...„důsledné bezostyšné zrady těchto základních principů, jež si organizace dala svého vínku“...²⁰¹. V tomo směru je pak zmíněn rok 1948, 50. léta či období po srpnu r. 1968 a uvedeno, že se MON v této době nikterak nezastala perzekuovaných novinářů, u mezinárodní veřejnosti se naopak snažila vyvolávat zdání, že československá žurnalistika má všechny předpoklady pro svobodný rozvoj a raději se soustředila na pomoc zemím tzv. třetího světa, čímž se bezvýhradně přihlásila k podpoře totalitních režimů a stalinskému řízení informačních kanálů. Dále je v textu uvedeno, že za velkými hesly organizace se skrývala pouze dogmaticnost a antidemokraticnost, čímž byla pošlapávána původní čistá myšlenka zrozená z poválečných ideálů. Ke zkožnatělosti organizace je pak v Prohlášení uveden fakt, že ani po třech měsících po listopadových událostech v Praze nebyla MON schopna se dosud vyjádřit a omluvit za zrady z minulých let, ale na nedávném jednání předsednictva dokonce potvrdila dosavadní vedení MON, v čele s mravně zkompromitovanou osobou²⁰². V závěru Prohlášení je pak shrnuto, že Prozatímní správní rada Syndikátu novinářů považuje za nemožné, aby se čeští a moravští novináři znovu ucházeli o členství v této diskreditované organizaci a zároveň je uvedena výzva, aby vláda Československé republiky zvážila vypovězení dohody, kterou se Československo stalo hostitelskou zemí této organizace a Praha jejím sídlem.

(ad 2) syndici zastávali názor, že zánikem Československého svazu novinářů přestalo být i českoslovenští novináři členy MON, tudíž otázka ohledně jejich vzájemného vztahu nezněla, zda mají z MON vystoupit, ale zda do něj opětovně vstoupit, případně proč, jelikož syndici MON považovali za organizaci, která z historického hlediska přinesla československým novinářům mnoho negativ, a která – byť založená v r. 1947 – vycházela ze studenoválečných kořenů. Jako jedinou záchranu organizace pak viděli její zásadní reformu. Syndikát vnímal

---

²⁰¹ Tamtéž.

²⁰² Zde je na mysli Dušan Ulčák.

velmi negativně ekonomické aktivity, které MON na územní Československa provozovala. Syndici požadovali, aby se MON zcela oddělila od svých hospodářských podniků, které „...„nijak neprospívaly československým novinářům a patrně ani Československu jako takovému,....a na československé ekonomice pouze parazitovaly, sloužily jen k rozvoji vlastních ekonomických aktivit a zájmům MON v jiných zemích“... Syndici ale nebyli pro úplné zrušení hospodářských podniků, navíc souhlasili s tím, že dopadnou-li všechny kontroly v pořádku, nebudou proti ekonomickým aktivitám MON vystupovat. Na schůzce mezi zástupci MON a Syndikátem pořádané v květnu r. 1990 pak syndici prohlásili, že nedovedou jednoznačně říci, zda do MON vstoupí, avšak byli ochotni se nejen podílet na ustavení komisi, které by zkoumaly historii a hospodářské podniky MON, ale také pokračovat ve vzájemných dialozích.²⁰³

3.6.3 MON v tisku a na Internetu

V níže uvedeném textu předkládám seznam článků a odkazů, které jsem k MON našla (a) v tisku v letech 1991-1995, a (b) na Internetu v letech 2006-2008. V monitoringu sice překračuji časový rámec vymezený v úvodu práce, avšak činím tak s ohledem na relativně malý počet vyhledaných textů.

(a) Tisk

• 1991

- BREZINA, I., BARTŮNĚK, M. MSS a MON: *Jak dlouho ještě?* Studentské listy 2, květen 1991, č. 10, s. 1 a 7. | Autoři ve svém příspěvku nejprve čtenáře seznamují s problematikou MSS a MON. MSS zde popisují jako organizaci, která „...„podle mnoha náznaků fungovala jako rezidentura StB a KGB“...²⁰⁴ i těsně spolupracovala s Univerzitou 17. listopadu, která školila mladé teroristy a

---

²⁰³ Tamtéž.

²⁰⁴ In: BREZINA, I., BARTŮNĚK, M. MSS a MON: *Jak dlouho ještě?* Studentské listy 2, květen 1991, č. 10, s. 1 a 7.

vyvážela komunistickou ideologii do celého světa. MON je pak zde zmíněna jako organizace, která nejen proslula jako transfer příslušníků StB a sovětské rozvědky, ale také připravila československý stát o miliony korun a z profesionálního hlediska se nikdy nezastala perzekuovaných novinářů. Poté připomínají právní genezi obou kauz a zmiňují, že na základě usnesení vlády ze dne 22. listopadu 1990 měla být činnost obou organizací ukončena nejpozději do 30. června 1991. Vzhledem k tomu, že se tak dosud nestalo, autoři textu položili zainteresovaným ústavním činitelům – J. Dientsbierovi, J. Langošovi a J. Mikloškovi tři otázky (1. Zda si myslí, že i v případě, že k vyhoštění MON a MSS neexistují důvody právní, nelze nalézt alespoň důvody politické či morální; 2. Proč je proti oběma organizacím postupováno ze strany státu s benevolencí, byla-li jejich negativní role v minulosti jednoznačná a 3. Na základě čeho je registrace sdružením ze strany státu udělována? Nárokují si stát nějakou jejich kontrolu?²⁰⁵), které mají vést k získání souvisejících informací. Na samotném konci textu je uvedena krátká informace, že autoři článku položili ústavním činitelům i doplňující otázku, zda se nesnažili získat informace o údajné infiltraci obou organizací agenty východních zpravodajských služeb od agentů západních zpravodajských služeb – a odpověď byla zamítavá.

- PILOUS, J. *Hra na legalizaci podvodů: proč MON zůstává stále tady?* Studentské listy 2, červen 1991, č. 13, s. 6. | Autor se v článku nejprve zabývá vývojem kauzy MON v období listopadu 1990 – dubna 1991. Uvádí, že je velice dobře známá nejen „politická“ funkce MON v bývalém v Československu, ale i její sepjetí s StB, KGB a dalšími socialistickými zpravodajskými službami či podvodné obchodování. V této souvislosti se pak zamýšlí, proč vláda nenalézá žádné právní důvody pro vyhoštění MON z ČSFR a reaguje na příspěvek kolegů Breziny a Bartůňka s názvem: *MSS a MON: Jak dlouho ještě?*²⁰⁶, který vyšel v jednom

---

²⁰⁵ Se záznamy odpovědí všech tří zmíněných ústavních činitelů pracuji v kapitole 3.6.4: Postavení politiků.

²⁰⁶ In: BREZINA, I., BARTŮŇEK, M. *MSS a MON: Jak dlouho ještě?* Studentské listy 2, květen 1991, č. 10, s. 1 a 7.

z předchozích čísel Studentských listů. Poznává, že jakkoliv je z odpovědí ústavních činitelů J. Langoše, J. Mikloška a J. Dientsbiera patrné, že MON žádnou trestnou činnost nespáchala, pak podle názoru J. Pilouse se politici mýlí. Argumentuje shrnutím informací, jež se k tématu MON objevily v dobových sdělovacích prostředcích²⁰⁷ a k této věci uvádí: podezření MON z trestného činu „...porušování předpisů o oběhu zboží s cizinou“...²⁰⁸, podplácení vedoucích funkcionářů KSČ, vládních činitelů a představitelů FÚTI ze strany MON, podvody páchané s losy loterie MON, podivné podnikatelské praktiky cestovní kanceláře ITA, nebo podporu MON některým „iniciativám“ na Blízkém Východě. Konstatuje, že o výše uvedených skutečnostech bezesporu ví hospodářská kriminálka i generální prokuratura, avšak pokud vůbec vyšetřování probíhá, tak velice pomalu. Rovněž zmiňuje existenci rozsáhlých složek o agentech StB zaměstnaných v MON, které lze dohledat na FMV²⁰⁹. V závěru textu se podivuje nad tím, že by vláda o výše uvedených skutečnostech nevěděla, anebo proč MON nabídla Nadaci Charty 77 k užívání některé své prostory ve Washingtonově ulici v Praze. Nakonec si pokládá otázku, „...kdo brzdí a „hraje do autu“ vyšetřování o kriminálních státobezpečnostních deliktech této instituce“...²¹⁰

- PRAHA. *K rozhodnutí MON vykázat SOF, MSS a MON z ČSFR*. Rudé právo 1, 10. 9. 1991, č. 211, s. 3. | Článek se v krátkosti zabývá příčinami a následky rozhodnutí MV ČSFR ze dne 21. 8. 1991, na jehož základě bylo SOF, MSS a MON odejmuto povolení mít sídlo a vyvíjet činnost na území Československa. V první části článku je zaznamenáno vyjádření mluvčího FMV, Martina

---

²⁰⁷ J. Pilous zde konkrétně uvádí článek, který vyšel dne 22. 10. 1990 v Občanském deníku, avšak v databázi článků ANL jsem jej nenalezla.

²⁰⁸ PILOUS, J. *Hra na legalizaci podvodů: proč MON zůstává stále tady?* Studentské listy 2, červen 1991, č. 13, s. 6.

²⁰⁹ Nejen na základě této informace jsem pátrala ve všech složkách archivu MV, avšak žádné informace jsem nenalezla. Viz informace v Úvodu práce, (b) Literární a datová rešerše.

²¹⁰ PILOUS, J. *Hra na legalizaci podvodů: proč MON zůstává stále tady?* Studentské listy 2, červen 1991, č. 13, s. 6.

Fendrycha, který uvedl hlavní důvody vedoucí k výše uvedenému rozhodnutí. Činnosti SOF, MSS a MON byla v úzké vazbě na zahraničněpolitickou orientaci totalitního režimu, včetně propojení na jeho vedoucí struktury. S ohledem na tyto vazby nebylo u SOF možné kontrolovat její činnosti, aktivity MSS byly v rozporu s jeho původním posláním a MON požívala výsadního postavení zejména v hospodářských činnostech. Mluvčí FMV pak uvádí, že: „...u všech tří organizací jsou uvedené skutečnosti v přímém rozporu se základními principy demokratické společnosti čs. státu“...²¹¹ Ve druhé části článku jsou pak uvedena vyjádření zástupců dotčených mezinárodních organizací. Gérard Gationot, generální tajemník MON, se pozastavuje nad tím, že ministr vnitra Ján Langoš rozhodl již 21. 8. 1991, avšak dopis s předmětnou informací byl odeslán až 3. 9. 1991. Zároveň připomněl výrok premiéra M. Čalfy, ze dne 5. 4. 1991, v němž podle vlády neexistují legální důvody k ukončení činnosti MON, SOF a MSS na území ČSFR. Alexandr Žarikov (generální tajemník SOF) a Jorgos Michailidis (generální tajemník MSS) byli rozhodnutím FMV překvapeni a všichni pak zvažují možnost odvolání k FMV.

- ROLLEMBERG, S. A. *Otevřený dopis novinářům a veřejnosti ČSFR*. Rudé právo 1, 2. 10. 1991, č. 230, s. 12. | Autorem textu je Armando Sobral Rollemberg, prezident MON v r. 1991. V první části dopisu autor informuje o schůzce se zástupci Syndikátu novinářů ČR, kterou absolvoval v dubnu 1990 a jejímž cílem mělo být vyjasnění výhrad Syndikátu vůči MON. A. S. Rollemberg - ještě coby prezident FENAJ²¹² - se ve výše uvedené věci sešel s V. Bystrovem, který ve své kritice uplynulé činnosti MON vyzdvihl zejména nečinnost MON v období Pražského jara r. 1968 a ekonomické aktivity MON probíhající na území ČSFR. Autor v textu dále uvádí, že s V. Bystrovem v jeho kritice MON souhlasil, a poznamenal, že nové vedení MON chce nejen ekonomickou činnost podniků

---

²¹¹ In: PRAHA. *K rozhodnutí MON vykázat SOF, MSS a MON z ČSFR*. Rudé právo 1, 10. 9. 1991, č. 211, s. 3.

²¹² FENAJ = Národní federace brazilských novinářů.

MON zcela ozdravit, ale také chyby z minulosti napravit – a navrhl, aby se český a slovenský Syndikát na nápravě chyb přímo podílel. Tento návrh V. Bystrova údajně sice překvapil, ale odmítl jej s tím, že: „...jestliže jsou podkopány základy budovy, nemá smysl ji opravovat, ale je třeba ji zbourat a postavit novou“...²¹³ a dialog mezi oběma organizacemi již nepokračoval. V druhé části dopisu A. S. Rollemberg - již jako prezident MON – hovoří o tom, že za svůj prvořadý záměr ve funkci prezidenta si stanovil ukázat vládě ČSFR, veřejnému mínění i novinářům, že se nezměnilo pouze vedení MON, ale také ideologie a způsob práce. Jménem MON kontaktovat vedoucí osobnosti vlády, politických stran, televizi a noviny. Všude se snažil vysvětlit nový směr činnosti MON, přiznal ale také chyby bývalého sekretariátu a poukázal na připravenost převzít za staré dluhy odpovědnost. Český a slovenský Syndikát nabídky spolupráce ignoroval. Reakce z politického spektra se ukázaly rozporuplné – M. Čalfa ve svém veřejném vystoupení sice projevil souhlas se setrváním MON na území ČSFR, avšak tento byl vyvrácen rozhodnutím FMV zaslaným MON dne 5. 9. 1991. Z tohoto důvodu se pak A. S. Rollemberg prostřednictvím otevřeného dopisu rozhodl veřejně vystoupit a československé veřejnosti a novinářům sdělit, že: (1) MON má od 1. 1. 1991 zcela nové vedení, zvolené pod záštitou pluralismu; (2) nové vedení je apolitické a za metody práce si zvolilo transparentnost a demokracii; (3) nové vedení si je zcela vědomo vážných chyb, kterých se dopustil bývalý sekretariát svou provázaností s politikou komunistické strany a podniká kroky k nápravě; (4) nové vedení chce přispět k budování nové, moderní a pluralistické ČSFR; (5) nařízení o vyhoštění považuje nové vedení za nespravedlivé a bez právního podkladu, protože se týká bývalého vedení MON a neodpovídá aktuální situaci; (6) nové vedení považuje akt vyhoštění za nedemokratický a diskriminační; (7) nové vedení MON má podporu zhruba 260 tis. novinářů, jejichž drtivá většina nemá nic společného s komunismem; (8) nové vedení MON, které s čistým

---

²¹³ In: ROLLEMBERG, S. A. *Otevřený dopis novinářům a veřejnosti ČSFR*. Rudé právo 1, 2. 10. 1991, č. 230, s. 12.

svědomím plní své povinnosti bude legálními prostředky proti vyhoštění bojovat; (9) nové vedení MON tak činí nejen z právních, ale i sociálních důvodů (tj. zachování pracovních míst v ČSFR) a (10) nové vedení MON počítá s podporou osob a organizací dobré vůle, které jsou přesvědčeni, že diskriminace má být potírána. Dopis byl uveřejněn v části placené inzerce.

- **1994**

- KUBÍK, J. *Vnitro hledá důvod k vypovězení Mezinárodní organizace novinářů*. Mladá fronta Dnes 5, 11. 8. 1994, č. 187, s. 2. | Autor ve svém článku píše, že se ministr vnitra J. Ruml snaží najít důvod, jež by vedl k potvrzení rozhodnutí bývalého federálního ministra vnitra J. Langoše o vypovězení sídla MON z území republiky. Proti výše uvedenému rozhodnutí, jež se opíralo o spolupráci organizace s bývalým komunistickým režimem, se totiž nejvyšší představitelé MON odvolali a jako důvod uvedli, že se činnosti organizace zásadně změnily. Avšak ministerstvo nestihlo MON ve stanovené lhůtě odpovědět, tudíž sídlo MON v Praze nadále zůstává a podle zdrojů blízkých ministerstvu se navíc důvod k vypovězení organizace v současné době již neobjevuje. Autor poté cituje tiskovou mluvčí ministerstva vnitra, podle níž si nechal ministr Ruml - s ohledem na komplikovanost případu - vypracovat odborná stanoviska, která bude nyní posuzovat. J. Kubík následně poznamenává, že dosud platný zákon o mezinárodních organizacích z r. 1985 připouští zákaz organizace či její vypovězení pouze tehdy, jedná-li v rozporu s právním řádem, případně jsou-li k tomu jiné závažné důvody. Článek pak zakončuje vyjádřením O. Motejla, předsedy Nejvyššího soudu, podle něhož je MON již jiná organizace, než v r. 1988, a na její vypovězení by důvod z původního rozhodnutí J. Langoše nestačil.
- KAUFMANOVÁ, M. *Od telefonických výhrůžek až po vraždy: Rozhovor s generálním tajemníkem Mezinárodní organizace novinářů Gérardem Gatinotem*. Haló noviny 4, 13. 12. 1994, č. 291, s. 1 a 9. | Autorka rozhovor uvádí stručnou informaci o MON a jeho posledním jednání výkonného výboru, které v prosinci 1994 (tedy několik dní před uveřejněním rozhovoru) proběhlo v Praze. Poté se G. Gatinota ptá, co bylo obsahem pražského zasedání. G. Gatinot nejprve zmiňuje přípravu zprávy pro nadcházející kongres obsahující: pracovní podmínky, požadavky novinářů, sociální ochranu, problematiku nezaměstnanosti, ale i snahu

o jednotu s IFJ. Poté uvádí tlaky na novináře, které se v jednotlivých zemích liší - telefonickým vyhrožováním počínaje a fyzickou likvidací konče. V další části rozhovoru pak G. Gatintot vyjmenovává některé situace, kdy novináři byli či jsou v ohrožení a zároveň uvádí, jakým způsobem může MON v takovém případě pomoci. V posledních dvou otázkách se M. Kaufmannová dotazuje na aktuální působení MON v Praze, přičemž G. Gatintot stručně shrnuje, že MON bylo v polistopadových změnách nejprve vyhoštěno a po několika odvoláních a dalších rozhodnutí má MON na území České republiky povoleno vykonávat svou činnost, nikoliv však zde mít sídlo. MON se opět odvolala a nyní čeká na další vyjádření soudu, avšak vedení MON zároveň požádalo francouzskou vládu o právo přemístit sídlo organizace do Paříže a toto jim bylo uděleno. Rozhovor G. Gatintot zakončuje slovy, že v Praze by MON ráda zůstala, ale pokud bude muset odejít, může se okamžitě přestěhovat do Paříže.

- **1995**

- SLONKOVÁ, S. *MON nesmí sídlit v republice, může zde však působit*. Mladá fronta Dnes 6, 15. 3. 1995, č. 63, s. 2. | Autorka v článku nejprve informuje o aktuálním rozhodnutí ministra vnitra J. Rumla, který po několika letech zkoumání potvrdil verdikt bývalého federálního ministra vnitra J. Langoše ohledně odejmutí práva MON mít sídlo na území České republiky. Výše uvedené rozhodnutí se pak také týká i Mezinárodního svazu studentstva a Světové odborové federace. V jednom bodě se však Rumlovo rozhodnutí od původního Langošova závěru liší – a to v tom, že organizace sice nemohou mít na území státu své sídlo a sekretariát, avšak mohou zde neomezeně vykonávat svou činnost. S. Slonková poté cituje mluvčí ministerstva vnitra, která Rumlovo rozhodnutí zdůvodnila tím, že: (1) přijetí ústředí MON, SOF i MSS na československé území bylo stranickopolitickým rozhodnutím bývalého totalitního režimu a (2) všechny organizace umožňovaly v zemích rozvojového světa prosazovat ideologické cíle totalitních režimů sovětského bloku. Dále autorka poznamenává, že jakkoliv se v dřívější době představitelé MON vystěhování bránili, nyní bývalý generální tajemník MON G. Gatintot připustil, že v případě potvrzení Langošova rozhodnutí je MON připravena z republiky odejít. V úvodu a závěru článku autorka o MON hovoří jako o organizaci, v níž v minulosti působila řada agentů StB a KGB, a

kteřá sdružovala žurnalisty z bývalých komunistických a rozvojových zemí. Článek S. Slonková uzavírá krátkým připomenutím geneze kauzy MON a vyjádřením ředitele SOF, A. Žarikova.

Poznámky:

- celkový počet příspěvků: 7
- typy příspěvků: zprávy (3), analýzy (2), komentáře (1) a rozhovor (1);
- rozsah příspěvků: celý příspěvek věnovaný MON (7), odstavec (0), zmínka (0);
- téma příspěvků: informativní (4); spojení s StB, KGB či komunistickým režimem (3);
- hodnocení MON v rámci příspěvku: pozitivní (0), negativní (2), ambivalentní (4) a neutrální (1).

Závěr:

Všechny články, které se v tisku objevily, se MON věnovaly v plném rozsahu. Ve třech případech se jednalo o zprávu, analýza se objevila dvakrát a jedním příspěvkem je zastoupen komentář a rozhovor. Téma příspěvků bylo dílem informativní a stejným dílem se dotýkalo historie MON a případného spojení s StB. Příspěvky vyznívají v převážné většině ambivalentně, ve dvou případech (komentářích) jsou negativní a v rozhovoru je zachován charakter neutrální.

(b) Internet

Na Internetu jsem k MON (tj. at' již textů plně věnovaných MON, či těch, v nichž je MON pouze zmíněna) našla celkem 14 článků či odkazů²¹⁴.

1. *Věc zákazu ústředí MON*²¹⁵ | Na internetové stránce tandit.ecn.cz uveřejňuje společnost INSIGNIA-I protest proti odnětí práva MON na udržování ústředí v Praze. V textu autoři

---

²¹⁴ Ve výčtu neuvádím seznam těch odkazů, v nichž MON figuruje jako vydavatel.

nejprve stručně shrnují hlavní předmět zájmu MON, a poté informují o žádosti, kterou podali na MV ČR za účelem vysvětlení odejmutí výše uvedeného práva MON.

2. *Vyjádření Ministerstva vnitra ČR z 8. 7. 1998*²¹⁶ | Na stránce je zobrazena odpověď JUDr. I. Breburdové k dotazu uvedenému výše (viz bod 1.). JUDr. Brebudrová ve své odpovědi nejprve sděluje, že konečné rozhodnutí MV ČR vychází z platné zákonné úpravy, která umožňuje MV ČR odejmout mezinárodní nevládní organizaci povolení mít své sídlo v ČR. Dále pak uvádí, že problematikou MON se zabýval i Vrchní soud (na základě žaloby podané ze strany MON), který řízení o přezkoumání příslušného rozhodnutí MV ČR zastavil usnesením č. j. 6A91/95-25 ze dne 27. 9. 1998. V závěru pak zmiňuje, že MON proti tomuto rozhodnutí podala ústavní stížnost, v níž se domáhala zrušení výše citovaného usnesení, avšak Ústavní soud tuto stížnost zamítl.
3. *Výpis z obchodního rejstříku*²¹⁷ | S ohledem na podnikatelské aktivity MON jsem zapátrala v obchodním rejstříku. Záznam k MON jsem našla, přičemž zápis do OR pocházel z 28. 11. 1990, jako právní forma byla uvedena akciová společnost, se sídlem ve Washingtonově ulici č. 17 v Praze a statutárním orgánem Kaarle Nordenstrengem.
4. *Střešovické otazníky*²¹⁸ | Autoři se v textu zabývají osudem jedné vily v Pevnostní ulici, ve Střešovicích. MON pak v článku označují za krycí jméno tajné služby, která sbírala informace z celého světa.

---

²¹⁵ Tandit. *Věc zákazu ústředí mezinárodní organizace novinářů – 1995* [online], 2006, listopad, [citace 5. 11. 2006]. Dostupné na Internetu <http://tandit.ecn.cz/MIX/MON-CZ.HTM>.

²¹⁶ Tandit. *Věc zákazu ústředí mezinárodní organizace novinářů – 1995* [online], 2006, listopad, [citace 5. 11. 2006]. Dostupné na Internetu <http://tandit.ecn.cz/MIX/IVABRE.HTM>.

²¹⁷ Ministerstvo spravedlnosti ČR. Obchodní rejstřík a Sbírka listin. Mezinárodní organizace novinářů [online], 2007, září, [citace 7. září 2007]. Dostupné na Internetu <http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/report?sysinf.vypis.CEK=19718&sysinf.vypis.rozsah=uplny&sysinf.@typ=transformace&sysinf.@strana=report&sysinf.vypis.typ=XHTML&sysinf.vypis.klic=d4905a2dda5f52e3e41cd9a9c41ef715&sysinf.spis.@oddil=B&sysinf.spis.@vlozka=340&sysinf.spis.@soud=M%ECstsk%FDm%20soudem%20v%20Praze&sysinf.platnost=07.09.2007>.

²¹⁸ CATALANOVÁ, Hana. EMINGER, Václav. *Střešovické otazníky* [online], 2006, listopad, [citace 5. 11. 2006]. Dostupné na Internetu <http://www.25-17.com/hanacatalanova/text/otazniky.htm>.

5. *Congress of the International Organization for Journalist, 2nd, Resolution Adopted*²¹⁹ | Soubor nacházející se v elektronické knihovně UNESCO představuje naskenovaný dokument rezoluce přijaté na 2. kongresu MON v Praze r. 1947 a určené vzdělávacímu, vědeckému a kulturnímu výboru Spojených národů.
6. *Quadrennial Reports on the Activities of Non-Governmental Organizations in Consultative Status with the Economic And Social Council, Categories I and II*²²⁰ | Text představuje zprávu ekonomického a sociálního výboru Spojených národů, která pochází z r. 1995 a přináší informace o nevládních organizacích, které mají u Spojených národů konzultativní statut kategorie I. a II. Ve zprávě se objevují 4 organizace – Americká asociace právníků, Americký statistický institut, Mezinárodní křesťanští demokraté a Mezinárodní organizace novinářů. Ve všech případech je vždy nejprve uvedeno stručné připomenutí cílů a úkolů organizace, poté následuje výčet akcí, kterých se zástupci předmětné organizace zúčastnili.
7. *Unesco's Contribution towards Improving the Status of Women*²²¹ | MON je zmíněna ve zprávě Unesco ohledně přispění této organizace ke zlepšení statutu žen. Informace o MON se nachází na s. 14 a je uvedena v souvislosti s pořádáním semináře „Ženy a média“, který ve dnech 2. – 5. 10. 1984 ve Varšavě organizovala MON ve spolupráci s Unesco, Asociací novinářů z Polska a Ligou polských žen. V textu je shrnuto, že se semináře zúčastnilo 33 účastnic z 33 zemí, přičemž účastnice pocházely z novin, rádií, televizí či zpravodajských agentur. Na semináři celoevropské úrovně byly poprvé diskutovány otázky jak obrazu ženy v médiích, tak účasti žen v různých mediálních

---

²¹⁹ UNESCO Documents and Publications. *Congress of the International Organization for Journalist, 2nd, Resolution Adopted* [online], 2007, září, [citace 2. 9. 2007]. Dostupné na Internetu unesdoc.unesco.org/images/0014/001452/145254eb.pdf.

²²⁰ United Nations. Economic and Social Council. QUADRENNIAL REPORTS ON THE ACTIVITIES OF NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS IN CONSULTATIVE STATUS WITH THE ECONOMIC AND SOCIAL COUNCIL, CATEGORIES I AND II [online], 2007, září, [citace 2. 9. 2007]. Dostupné na Internetu <http://www.un.org/esa/documents/ecosoc/c2/1995/ec21995-2add3.htm>.

²²¹ UNESCO Documents and Publications. *UNESCO'S Contribution towards Improving the Status of Women* [online], 2007, září, [citace 2. 9. 2007]. Dostupné na Internetu unesdoc.unesco.org/images/0006/000675/067589eo.pdf.

agenturách. Na závěr semináře pak byla přijata doporučení, která se týkala zobrazování žen v médiích, jejich pracovních příležitostí či možností kariérních postupů.

8. *Kde revolucionáři přicházejí o iluze*²²² | Autor v článku pojednává o tzv. pokrokových mezinárodních organizacích, které měly od r. 1946 sídlo v Praze. Konkrétně pak uvádí: Mezinárodní svaz studentstva (MSS), Mezinárodní organizaci novinářů, Mezinárodní organizaci rozhlasového vysílání a Světovou odborovou federaci (SOF). Tyto organizace podle jeho názoru vystupovaly jako demokratické, ale ve skutečnosti byly nejen ovládnuty komunisty, ale na jejich činnost dohlížely i tajné služby sovětského bloku, přičemž západní země považovaly za nejnebezpečnější MSS a SOF. Závěr textu je krátce věnován osobě bývalého předsedy MSS v letech 1963-1969 - Z. Vokrouhlickému.
9. *Česko vyškolilo stovky teroristů. Máme se jich bát?*²²³ | Článek pojednává o tom, jak bývalé komunistické Československo školilo teroristy a poskytovalo jim útočiště. MON je pak v této souvislosti zmíněna jako jedna z organizací (včetně tzv. Univerzity 17. listopadu či školy s krycím jménem „Přístav“ v Zastávce u Brna), přes niž tyto osoby přijížděly do ČSSR.
10. *Securitas Imperii – MV ČR*²²⁴ | Ve sborníku Securitas Imperii č. 3 se objevuje „Informace FMV pro předsednictvo ÚV KSČ o aktivitách vnitřního protivníka v období před 28. říjnem 1988“. MON je zde zmíněna jako organizace, proti níž může „vnitřní protivník zaměřit svou činnost“.

---

²²² CS magazín. *Kde revolucionáři přicházejí o iluze* [online], 2006, listopad, [citace 5. 11. 2006]. Dostupné na Internetu <http://www.cs-magazin.com/2006-01/view.php?article=articles/cs0601147.htm>.

²²³ Český a slovenský svět. *Česko vyškolilo stovky teroristů. Máme se jich bát?* [online], 2006, listopad, [citace 5. 11. 2006]. Dostupné na Internetu <http://www.svet.czsk.net/clanky/cr/terorvycvik.html>.

²²⁴ Ministerstvo vnitra ČR. Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu služby kriminální policie a vyšetřování. Publikace a články - sborník Securitas Imperii č. 3. *Dokument 16: 1988, 22. září, Praha - Informace FMV pro předsednictvo ÚV KSČ o aktivitách vnitřního protivníka v období před 28. říjnem 1988* [online], 2007, září, [citace 7. 9. 2007]. Dostupné na Internetu <http://www.mvcr.cz/policie/udv/securita/sbornik3/d16.html>.

11. *IOJ, A dynamic organization for the development of journalism*²²⁵ | Informace o MON se objevuje na internetových stránkách národního tiskového klubu v Nepálu (dále jen TKN). Příspěvek se nejprve krátce věnuje historii a náplni činnosti MON. Poté jsou stručně shrnuty aktivity, na nichž se TKN podílel společně s MON. Závěr textu je věnován zástupcům TKN, kteří se účastnili akcí pořádaných MON (zejména 11. a 12. kongresu MON) a výčtu osob, které byly od r. 1989 oceněny cenou TKN: „Novináři za mír“.
12. *Telekracie III.*²²⁶ | Autor příspěvku P. Cibulka v textu zmiňuje MON v souvislosti se jménem M. Jakeše ml., který v organizaci svého času působil.
13. *Syndikát novinářů ČR*²²⁷ | MON se objevuje na stránkách Syndikátu novinářů ČR v rubrice „Kauzy“, kde je uveden soupis dokumentů, jež se nacházejí v archivu.
14. *Nový školní rok ve škole solidarity J. Fučíka*²²⁸ | Na serveru České noviny jsem našla článek, který dne 20. 9. 1989 informoval o zahájení nového školního roku ve škole solidarity J. Fučíka v Praze. V článku je nejprve krátce uvedena hlavní náplň činnosti školy. Poté je stručně shrnut jak obsah právě ukončeného (pro sportovní novináře z Iráku a Sýrie), tak nově zahájeného semináře (se zaměřením na agenturní žurnalistiku a na využití a práci se zpravodajstvím v televizi, rozhlasu a tisku).

Poznámky:

- celkový počet příspěvků: 14;

---

²²⁵ National press club, Nepal. *National press club, Activities* [online], 2007, září, [citace 2. 9. 2007]. Dostupné na Internetu <http://www.npc.org.np/NPCActivities.php>.

²²⁶ Pravý Blok. *TELEKRACIE III-Průvodce medvědů: Dodatek* [online], 2006, listopad, [citace 5. 11. 2006]. Dostupné na Internetu <http://www.cibulka.com/nnoviny/nn1998/nn0198/obsah/tel3do.htm>.

²²⁷ Syndikát novinářů ČR. *Kauzy* [online], 2006, listopad, [citace 5. 11. 2006]. Dostupné na Internetu <http://www.syndikat-novinaru.cz/dokumenty/kauly/>.

²²⁸ České noviny. Aktuální zpravodajství s desetiletým zpožděním. *Nový školní rok ve škole solidarity J. Fučíka* [online], 2008, únor, [citace 20. 2. 2008]. Dostupné na Internetu http://www.ceskenoviny.cz/prilohy/1989/tydny/index_1989.php?soubor=1989-39.html.

- typy příspěvků: zprávy (9), analýzy (3) a komentáře (2);
- rozsah příspěvků: celý příspěvek věnovaný MON (6), odstavec (4), zmínka (4);
- téma příspěvků: informativní (10); spojení s StB, KGB či komunistickým režimem (4);
- hodnocení MON v rámci příspěvku: pozitivní (1), negativní (4), ambivalentní (1) a neutrální (8).

Závěr:

Na základě výše uvedených informací a stručného shrnutí mohu konstatovat, že převažují články informativní, které se objevují ve formě zpráv, anebo analýz. Tyto příspěvky, které se buď úplně, anebo v odstavci zabývají MON, pak o organizaci poskytují neutrální, výjimečně ambivalentní, nebo pozitivní obraz. Čtyři příspěvky hodnotící MON negativně, se objevují ve formě analýzy, anebo komentáře, a lze nalézt ve spojitosti s StB, KGB či bývalým komunistickým režimem.

3.6.4 Postavení politiků

Informace týkající se postavení politiků čerpám z dobového tisku, přičemž jejich vyjádření k MON v období listopadu 1989 – prosince 1991 pak byla následující (řazeno dle abecedního pořádku):

- *Marián Čalfa* (předseda vlády ČSFR) – 4. 4. 1991: projevil souhlas, aby MON zůstala na území ČSFR; podle jeho názoru neexistují legální důvody k ukončení činnosti MON na území ČSFR²²⁹;
- *Jiří Dientsbier* (federální ministr zahraničních věcí) – květen 1991²³⁰: Podle J. Dientsbiera existují důvody (např. morální, politické), jež by mohly vést k vyhoštění MON z ČSFR, avšak právní nárok na vypovězení nezakládají. Role MON byla podle jeho názoru

---

²²⁹ In: PRAHA. *K rozhodnutí MON vykázat SOF, MSS a MON z ČSFR*. Rudé právo 1, 10. 9. 1991, č. 211, s. 3.

²³⁰ In: BREZINA, I., BARTŮNĚK, M. *MSS a MON: Jak dlouho ještě?* Studentské listy 2, květen 1991, č. 10, s. 1 a 7.

v minulých letech jednoznačná. Osobně k MON nemá žádné dobré vztahy, jelikož se v r. 1970 žádným způsobem nezastala ani jeho, ani dalších tisíců perzekuovaných novinářů.

- *Ján Langoš* (federální ministr vnitra)
  - květen 1991²³¹: V reakci na vývoj kauzy MON a právní, případně morální či politické důvody vedoucí k vyhoštění MON z ČSFR, J. Langoš uvádí, že z pozice práva byl zamýšlený postup ve vztahu k MON změněn na zasedání vlády dne 4. 4. 1991, a to s ohledem na vnitřní a zahraniční politiku státu; co se týče důvodů morálních, pak uvádí, že v tomto směru FMV oslovila asi 40 nezávislých organizací s žádostí o vyjádření, přičemž výsledkem tohoto šetření bylo zjištění, že pokud byl právní řád porušen, pak se tak dělo jednotlivci, a nikoliv celou organizací.
  - 21. srpen 1991²³²: J. Langoš – z pozice federálního ministra vnitra – vydává rozhodnutí o odnětí povolení MON mít sídlo a vyvíjet činnost na území ČSFR.
- *Jozef Mikloško* (místopředseda federální vlády) - květen 1991²³³: J. Mikloško zastával názor, že politické či morální důvody pro vypovězení MON z ČSFR existují a pro své tvrzení uvedl několik důvodů: MON sloužila komunistickému režimu, na mezinárodním poli prezentovala neexistující svobodu údajně panující v ČSSR, MON nikdy neprotestovala proti pronásledování a věznění lidí z opozice, byla dotována ze SSSR a za to podporovala jeho marxistickou ideologii. Podle jeho názoru by pak MON na území ČSFR mohla zůstat, ale pouze jako administrativní centrum, nikoliv jako nekontrolovatelná hospodářská centra. Dále poznamenává, že se nevidí žádné probíhající změny MON, přičemž za důkaz rozchodu s minulostí rozhodně nepovažuje deklaraci ze strany vedení MON.

---

²³¹ Tamtéž.

²³² Tamtéž.

²³³ Tamtéž.

3.6.5 Právní aspekty²³⁴

V poslední kapitole práce zaznamenávám vývoj právních aspektů souvisejících s děním kolem MON, a to od r. 1991, kdy bylo poprvé rozhodnuto o odnětí povolení MON mít sídlo a vyvíjet činnost na území ČSFR, až do r. 1997, kdy Ústavní soud ČR vydal rozhodnutí zamítající stížnost z r. 1996, proti němuž již nebylo možné odvolání.

- **21. 8. 1991** → Federální ministerstvo vnitra ČSFR (dále jen FMV ČSFR): rozhoduje o odnětí povolení MON mít sídlo a vyvíjet činnost na území ČSFR

FMV ČSFR rozhodlo (čj. KR-2106/91), a to na základě ustanovení § 4 zákona č. 116/1985 Sb., ve znění zákona č. 157/1989 Sb., o odnětí povolení MON mít sídlo a vyvíjet činnost v ČSFR.

- **10. 10. 1991** → MON: podává do rozhodnutí rozklad

MON podala do výše uvedeného rozhodnutí rozklad.

- **23. 12. 1991** → FMV ČSFR: rozklad zamítá

FMV ČSFR rozklad zamítlo a rozhodnutí ze dne 21. 8. 1991 potvrdilo (čj. 2D-392/L-91).

- **3. 2. 1992** → MON: podává návrh na obnovu řízení ve věci odejmutí práva na sídlo a vyvíjet činnost na území ČSFR

MON podala FMV ČSFR návrh na obnovu řízení ve věci odejmutí jejího práva mít sídlo a vyvíjet činnost v ČSFR.

- **11. 9. 1992** → MON/generální prokurátor: podává protest proti výše uvedeným rozhodnutím

---

²³⁴ Zdroj: Pracovní kopie usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 337/96, získaná ve smyslu Zákona 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím.

Z podnětu MON podal generální prokurátor ČSFR (čj. GP 355/92), proti rozhodnutím FMV ČSFR ze dne 21. srpna 1991 (čj. KR-2106/91) a ze dne 23. prosince 1991 (čj. 2D-392/L-91), protest spolu s návrhem na jejich zrušení.

- **7. 12. 1992** → FMV ČSFR: obnovu řízení nepovoluje

FMV ČSFR rozhodlo o nepovolení obnovení řízení (čj. 2D-254/L-92).

- **7. 12. 1992** → ministr vnitra ČSFR (Petr Čermák): možnost sídla zamítá, ale činnost povoluje

Ministr vnitra ČSFR zamítl (čj. 2D-1301/L-92) požadavek protestu MON ohledně odnětí povolení mít sídlo v ČSFR, avšak požadavku týkajícímu se povolení vyvíjet v ČSFR činnost naopak vyhověl, a tomu odpovídající část napadeného rozhodnutí zrušil.

- **23. 12. 1992** → MON: podává rozkladu do rozhodnutí čj. 2D-1301/L-92

MON podala proti rozhodnutí ministra vnitra ČSFR ohledně odnětí povolení mít sídlo na území ČSFR rozklad.

- **8. 3. 1995** → ministr vnitra ČR (Jan Ruml): rozklad zamítá

Ministr vnitra ČR rozklad zamítl (čj. LK-4747/93-537), čímž napadené rozhodnutí ministra vnitra ČSFR ze dne 7. prosince 1992 (čj. 2D-1301/L-92) potvrdil.

- **18. 5. 1995** → MON: žádá o zrušení rozhodnutí (čj. LK-4747/93-537)

MON podal Vrchnímu soudu v Praze žalobu, v níž požadoval zrušení rozhodnutí ministra vnitra ČR ze dne 8. března 1995 (čj. LK-4747/93-537).

- **27. 9. 1996** → Vrchní soud: řízení o žalobě MON zastavuje

Vrchní soud v Praze řízení o žalobě MON proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 8. března 1995 (čj. LK-4747/93-537) zastavil (č. j. 6 A 91/95-35²³⁵).

- **6. 12. 1996** → MON: podává ústavní stížnost do rozhodnutí Vrchního soudu v Praze (č. j. 6 A 91/95-35)
- **31. 1. 1997** → Vrchní soud v Praze: Ústavnímu soudu doručuje vyjádření k předmětné ústavní stížnosti

Ve vyjádření Vrchního soudu v Praze je řečeno, že: „...v souvislosti s odůvodněním napadeného usnesení je poukázáno na skutečnost, že v řízení o protestu prokurátora se jednalo pouze o to, zda ... správní orgán ... otevře procesní prostor pro nové hmotně-právní posouzení věci. Nevyhověním protestu ... byl stěžovatel dotčen pouze ve svých procesních právech, přičemž jeho hmotně-právní sféra ... nijak dotčena nebyla, v důsledku čehož nebyla splněna zákonná podmínka soudního přezkumu správního rozhodnutí. K ústavněprávním aspektům ústavní stížnosti se nadto ve vyjádření uvádí, že Listina základních práv a svobod nezná právo mezinárodní organizace mít sídlo na území České republiky, soudu proto ani ustanovení čl. 36 odst. 2 Listiny nebránilo v zastavení řízení podle § 248 odst. 2 písm. e) o. s. ř...“²³⁶

- **4. 3. 1997** → Ústavní soud: stížnost zamítá

Ústavní soud ČR stížnost MON proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. září 1996 (č. j. 6 A 91/95-35) zamítl, s tím, že proti tomuto rozhodnutí již není přípustné odvolání.

---

²³⁵ Kopie rozhodnutí Vrchního soudu v Praze (č. j. 6 A 91/95-35) se nachází v Příloze č. 15. Zdroj: Kopie rozhodnutí Vrchního soudu v Praze č. j. 6 A 91/95-35.

²³⁶ Zdroj: Pracovní kopie usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 337/96, získaná ve smyslu Zákona 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím, s. 3.

ZÁVĚR

Pro téma Mezinárodní organizace novinářů jsem rozhodla ze zvědavosti. Měla jsem představu, že se dozvím mnoho zajímavých informací o novinářské organizaci, která nejen dlouhá léta působila na území našeho státu, ale také zde měla své sídlo, na což jsem byla svým způsobem pyšná. O organizaci jsem ale nevěděla zhora nic. Svou vedoucí práce, doc. PhDr. B. Köpplovou, CSc., jsem byla na počátku zpracovávání tématu upozorněna, abych se vyvarovala pohlížet na související problematiku černobíle, a dále mi bylo doporučeno, abych se kromě primárního cíle – tedy zmapování historie, vývoje, cílů, činností a působení MON v letech 1946 – 1991 – zabývala též otázkou, zda za aktivitami MON stála také myšlenka mezinárodní novinářské organizace, anebo se jednalo o širší seskupení osob figurující v bipolárním světě. Výše uvedené upozornění a doporučení ve mne vyvolaly pocit, že téma bude bezesporu zajímavé, i nesoucí daň náročnosti, což se později ukázalo.

Na počátku své badatelské práce jsem si stanovila harmonogram aktivit, na jehož úvodu stálo studium otevřených a posléze uzavřených zdrojů. V tomto ohledu musím poznamenat, že k Mezinárodní organizaci novinářů takřka neexistují žádné materiály v českém jazyce. Tyto jsem našla pouze v archivu Syndikátu novinářů ČR. Téměř všechny informace z primárních a sekundárních zdrojů jsem překládala z anglického jazyka, což vyžadovalo disciplínu v zachování terminologické linie. Kromě toho, že se dokumenty nacházely pouze v cizím jazyce, byly také poměrně těžko dostupné, pokud byly dohledatelné a vůbec existovaly. Podobně náročné bylo nalézt a spojit se s dosud žijícími osobami, které by byly ochotny se k tématu MON vyjadřovat. Přes všechny výše uvedené překážky jsem se k tématu snažila přistupovat zodpovědně a zpracovávala jsem jej s velkým investigativním zájmem. Mnohokrát jsem musela své aktivity korigovat a držet se tezemi dané struktury, jelikož míra komplikovanosti problematiky mne nejednou sváděla k různým odchylkám. Některé podněty pro další práci v tématu pak uvádím níže.

Vycházející z dosavadního studia problematiky MON musím konstatovat, že snaha postihnout činnosti a působení MON v Československu a ve světě byla či je velmi složitá. Do založení a vývoje MON se podle mého názoru promítlo tehdejší zahraničněpolitické dění, a to jak v pozitivním, tak negativním slova smyslu, a tudíž i na téma MON je nutno pohlížet zahraničněpolitickou optikou.

Mezinárodní organizace novinářů byla založena v r. 1946, v době plné poválečné radosti, optimismu a ideálů akcentujících mír, celosvětovou jednotu, demokracii a zájem o profesionální otázky novinářství. Vznik železné opony ale nutně předznamenal změny v původně zamýšlených cílech a fungování organizace. Atributy apolitické orientace a odborovosti přestaly být v průběhu několika let únosné a reálně uchopitelné. V 50. letech se tak z MON odštěpila frankce organizací ze zemí západního bloku, která založila jinou novinářskou organizaci - IFJ. Činnost MON se pak začala čím dál tím více orientovat na východní Evropu a země třetího světa. Oficiálně byla tedy MON ustavena za východoevropskou novinářskou organizaci (stojící proti západoevropské IFJ), avšak ve své členské základně měla i mnoho západoevropských novinářů, kteří v organizaci působili alespoň jako individuální členové. Každopádně od 50. let se MON začala ubírat cestou kompromisu, podobně jako celosvětové politické dění.

MON se snažila zjišťovat aktuální potřeby novinářů, pořádala vzdělávací semináře, konference a kongresy. Dále vydávala různá periodika, organizovala výstavy, loterie či udělovala medaile. Veškeré dění se však podle mého názoru odehrávalo v mantinelech studenovělečné politiky a rétoriky (tj. v duchu „podpory pokrokových novinářů a boji proti reakčním imperialistickým silám“), což znamenalo, že pokud MON kritizovala perzekuce novinářů, působila v roli vzdělavatele, vydavatele či udělovala medaile, pak pouze tam, kde to bylo „oficiálně dovoleno“ – a na bázi tohoto principu musela nutně fingovat i IFJ. Proto v Africe působila jak MON, tak IFJ, a to dle bývalého koloniálního mocenského rozdělení. Proto byla pro MON kritika perzekuovaných novinářů v ČSSR po r. 1968 tabu, proto se např. v *The Democratic Journalist* neobjevila žádná zmínka o československém, polském, maďarském či bulharském disentu atp.

Ve své práci jsem se snažila postihnout historii vzniku MON, dále vývoj, cíle, činnosti a působení této organizace v letech 1946 – 1991, avšak obsah posledně zmíněných částí práce je limitován dostupností souvisejících informačních zdrojů. S ohledem na sekundární cíl práce si pak dovoluji vyjádřit tvrzení, že za aktivitami MON bezesporu stála myšlenka mezinárodní novinářské organizace, která však byla formována studenovělečným klimatem, a tak se zároveň jednalo i o organizaci působící v bipolárním světě.

Níže uvádím podněty, kterými by bylo vhodné se v souvislosti s tématem MON dále zabývat, avšak v této diplomové práci již pro ně není prostor:

- Kontaktovat dosud žijící politiky, kteří by se k tématu MON mohli (s odstupem času) vyjádřit – např. J. Dientsbiera, J. Rumla nebo V. Havla, případně historiky; a dále další osoby, které by k tématu MON měly další informace – např. p. Ing. Václava Slavíka;
- Provést monitoring někdejších československých a českých médií a učinit mediální analýzu vztahující se k MON;
- Pohovořit osobně s K. Nordenstrengem, případně iniciovat (původně plánované) pokračování vydání knihy *Useful Recollection, Part III.*, která by se věnovala období 60. – 80. let historie organizace;
- Více zmapovat činnost MON i na základě všech vydání *The Democratic Journalist*.
- Pokusit se zjistit vztahy mezi MON a Československým svazem novinářů.
- Podrobněji se zabývat reakcemi na vnitřní situaci v MON po r. 1990, které vyšly v časopise *The Democratic Journalist*.

Na závěr uvádím odchylky od tezí podaných 13. 6. 2005:

- název práce
  - změna časového rozpětí | důvod změny: prvotní neznalost problematiky, kterou jsem dalším studiem upřesnila;
- osnova
  - monitoring MON ve vybraných médiích – proveden pouze v tisku (v r. 1947, v letech 1991 – 1995) a na Internetu | důvod změny: původně jsem chtěla provést monitoring MON ve vybraných médiích za celé sledované období, ovšem s ohledem na časovou náročnost jsem nakonec učinila monitoring pouze v r. 1947, kdy v Praze proběhl II. kongres MON, dále pak v letech 1991 – 1995 a na Internetu v období zpracování práce, tj. v letech 2006 - 2008;
  - MON v ČSSR/ČSFR/ČSR – přidání kapitoly | důvod změny: v souvislosti se studovanou problematikou mi přišlo vhodné pro ČSSR vyčlenit samostatnou kapitolu.

RESUMÉ

Diplomová práce: „Mezinárodní organizace novinářů (1946-1991)“ pojednává o historii, vývoji, cílech, činnosti a působení MON v letech 1946 – 1991, přičemž zvolenému tématu nejprve předchází kapitola věnovaná stručné rekapitulaci nejvýznamnějších mezinárodních novinářských organizací, které byly založeny do roku 1946. Primárním cílem práce je zmapovat historii, vývoj, cíle, činnosti a působení MON v letech 1946 - 1991. Sekundárním cílem práce je pak snaha zdokumentovat, zda za aktivitami MON stála myšlenka mezinárodní novinářské organizace, anebo se jednalo o širší seskupení osob figurující v bipolárním světě.

V první kapitole předkládám stručnou rekapitulaci nejvýznamnějších mezinárodních novinářských organizací, které byly založeny do vzniku MON, tj. do roku 1946. Jedná se o: Mezinárodní kongres novinářů, Mezinárodní federaci novinářů a Mezinárodní federaci novinářů ze spojeneckých a svobodných zemí. Ve druhé kapitole nejprve shrnuji historii vzniku MON a popisuji hlavní etapy vývoje, které periodizují podle kongresů MON. Poté uvádím cíle, činnosti a působení MON. Nakonec se věnuji hlavním osobám MON a zmiňuji životopisy třech čelních představitelů. Ve třetí kapitole se zabývám působením MON na území ČSSR/ČSFR/ČR, a to v době od r. 1947 až do r. 1991, přičemž v textu se zabývám jak právními a finančními vztahy MON vůči ČSSR, tak sídlem a profesionálním zázemím MON (sekretariát, redakce), včetně hospodářských činností a personálií. V závěru textu mapuji situaci v MON po listopadu roku 1989 až do roku 1991, přičemž konkrétně sleduji vnitřní klima, postoj Syndikátu novinářů ČR, tisk a Internet, postavení politiků a právní aspekty. V závěru textu odpovídám na otázky stanovené v úvodu práce a zároveň předkládám některé další podněty ke studiu tématu.

Ve práci jsem se snažila postihnout historii vzniku MON, dále vývoj, cíle, činnosti a působení této organizace v letech 1946 – 1991, avšak obsah posledně zmíněných částí práce je limitován dostupností souvisejících informačních zdrojů. S ohledem na sekundární cíl práce pak vyjadřuji tvrzení, že za aktivitami MON stála jak myšlenka mezinárodní novinářské organizace, tak se zároveň jednalo i o organizaci působící v bipolárním světě.

SUMMARY

The diploma thesis: „International Organization of Journalists (1946-1991)“ deals with the history, development, aims and activities of IOJ in the period of 1946 – 1991. The introductory part of the text is focused on a resumption of the three most important international journalistic organizations established before 1946. There are two objectives of the diploma thesis – firstly, to map the history, development, aims and activities of IOJ in the period of 1946 – 1991, and secondly, to find out, whether the activities of IOJ were based on the idea of an international organization of journalist, or IOJ figured just as a broader coalition of people in a bipolar world.

In the first part of the text a brief summary is presented of the three most important international journalistic organizations – International Congress of the Press, International Federation of Journalists and International Federation of Journalists of Allied or Free Countries - that were established before the foundation of IOJ in 1946. Initially, the second part is concentrated on a summary of IOJ's history and development stages sequenced in accordance to the IOJ Congresses. Next, all of the IOJ aims, objectives and activities are mentioned. Finally, some of the main IOJ persons are pointed out, including the biographies of three of the top IOJ representatives. The third part of the text is focused on the IOJ's activities in Czechoslovakia/Czechoslovak Federative Republic/Czech Republic in the period of 1947 – 1991, including both the financial and legal relations between the IOJ and the Czechoslovak Republic, and the complete IOJ's professional, personal and economic background. In the end of the text IOJ's situation in 1989 – 1991 is surveyed and the following IOJ's particular subjects are observed: the inner climate, the attitude of the Syndicate of Journalists of the Czech Republic, the press and the Internet, the politics and legal aspects. Finally, some of the questions mentioned in the introduction are answered and further suggestions for the reasearch of the IOJ issue are presented.

In the diploma thesis I have tried to document the history, development, aims and activities of the IOJ in the period of 1946 – 1991, however the contents of the latter parts of the work mentioned above is limited by informational nonavailability. Concerning the secondary objective of the thesis I am stating, that behind all IOJ's activities both the idea of an international journalistic organization and its acting in a bipolar world are to be seen clearly.

POUŽITÉ ZDROJE

1. Monografické publikace

- BJORK, J. U. The First International Journalism Organization Debates News Copyright, 1894-1898. *Journalism History*. 1996, vol. 22, nr. 2, s. 56-63. ISSN 0094-7679.
- ČMOLÍK, M. *Analýza časopisu Demokratický novinář a jeho společenské postavení v rámci Mezinárodní organizace novinářů*. Praha: Univerzita Karlova. Filosofická fakulta, 1990. 85 s. Vedoucí diplomové práce PhDr. Karel Štorkán.
- FORST, V. a kol. *Lexikon české literatury. Osobnosti, díla, instituce (2/I, H-L)*. Praha: Academia, 1993. ISBN 80-200-0345-2.
- HOLOUBEK, J. *Mezinárodní organizace novinářů: pokus o stručný nástin dějin organizace*. Praha: Univerzita Karlova. Filosofická fakulta, 1974. 206 s. Vedoucí diplomové práce prof. Dr. Vladimír Klimeš.
- HUDEC, V. a kol. autorů. *Z historie naší novinářské organizace (1877-1987)*. Praha: Novinář, 1987.
- KUBKA, J. Jean-Maurice Hermann se souvient. Prague: OIJ, 1986, s. 45-47.
- KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. Useful Recollection, Part I. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1986.
- KUBKA, J., NORDENSTRENG, K. Useful Recollection, Part II. (Excursion into the History of the International Movement of Journalists). Prague: IOJ, 1988.
- TÁBORSKÁ, M. *Mezinárodní organizace novinářů a Demokratického novináře v boji proti informačnímu imperialismu do vzniku požadavku za nastolení nového informačního řádu*. Praha: Univerzita Karlova. Filosofická fakulta, 1984. 97 s. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jitka Kňourková.
- International Organization of Journalists. *Facts about the IOJ*. 1973.
- International Organization of Journalists. *Facts and Figures*. Prague: IOJ Printing House, 1986.
- International Organization of Journalists. *IOJ Videopress Introducing*. Prague: International Organization of Journalists, 1984.
- International Organization of Journalists. *What is the International Organisation of Journalist (The I. O. J. Fifth Congress in Budapest)*. Prague: International Organization of Journalists, 1962.

- The International Organization of Journalists. *35 Years in Service of Peace, Cooperation and Understanding among Nations*. Prague: International Organization of Journalists, 1981.

2. Seriálové publikace (řazeno abecedně podle hlavního zdroje)

České Slovo

- České Slovo XXXIII, 10. – 24. 12. 1941, č. 291 - 303.

Demokratický novinář

- The Democratic Journalist. 1970-1990, vol. 17-37, no. 1-12.

Haló noviny

- KAUFMANOVÁ, M. Od telefonických výhrůžek až po vraždy: Rozhovor s generálním tajemníkem Mezinárodní organizace novinářů Gérardem Gatintem. Haló noviny 4, 13. 12. 1994, č. 291, s. 1 a 9.

Interpressgraphic

- Interpressgraphic, 1/1969.
- Interpressgraphic, 1/1973.
- Interpressgraphic, 4/1976.
- Interpressgraphic, 4/1979.
- Interpressgraphic, 2/1982.
- Interpressgraphic, 1/1985.
- Interpressgraphic, 1/1988.

Lidová demokracie

- ESO. *Norský novinář srovnává svou zemi s naší*. Lidová demokracie III., 1. 6. 1947, č. 127, s. 2.

- Fotografie: Mezinárodní sjezd novinářů zasedá právě v Praze. Lidová demokracie III., 5. 6. 1947, č. 130, s. 1.
- fSt. *Mezinárodní kongres novinářů v Praze zahájen – Úkol světového tisku: práce pro mír*. Lidová demokracie III., 4. 6. 1947, č. 129, s. 1, 2.
- fSt. *Jak se jeví svoboda tisku, rušná debata na Mezinárodním sjezdu novinářů*. Lidová demokracie III., 7. 6. 1947, č. 131, s. 2.
- fSt. *Světový kongres tisku ukončen. Praha sídlem mezinárodní organizace novinářů*. Lidová demokracie III., 8. 6. 1947, č. 132, s. 2.
- st. *Druhý den sjezdu novinářů: Dnes již na programu svoboda tisku*. Lidová demokracie III., 5. 6. 1947, č. 130, s. 2.
- *Mezinárodní novinářský sjezd v Praze*. Lidová demokracie III., 1. 6. 1947, č. 127, s. 1.
- *Zahraniční novináři u presidenta republiky*. Lidová demokracie III., 7. 6. 1947, č. 131, s. 2.

Lidové noviny

- Lidové noviny 49, 10. – 24. 12. 1941, č. 630 - 657.

MF Dnes

- KUBÍK, J. *Vnitro hledá důvody k vypovězení Mezinárodní organizace novinářů*. Mladá fronta Dnes V., 11. 8. 1994, č. 187, s. 2.
- SLONKOVÁ, S. *MON nesmí sídlit v republice, může zde však působit*. Mladá fronta Dnes VI., 15. 3. 1995, č. 63, s. 2.

Národní listy

- Telefonické zprávy „Národních listů“. Z *Antverp*. Národní listy XXXIV., 11. 7. 1894, č. 189, s. 5.
- Telefonické zprávy „Národních listů“. Z *Antverp*. Národní listy XXXIV., 12. 7. 1894, č. 190, s. 4.
- Telegramy korespondentů kanceláře. Z *Antverp*. Národní listy XXXIV., 13. 7. 1894, č. 191, s. 4.

Rudé právo

- DOLEJŠÍ, V. *Svoboda tisku a informací*. Rudé právo 47, 3. 6. 1947, č. 128, V. vydání, s. 2.
- GALUŠKA, M. *Bude sedmá velmoc třetí velmocí?* Rudé právo 47, 6. 6. 1947, č. 131, I. - III. vydání, s. 2.
- ROLLEMBERG, S. A. *Otevřený dopis novinářům a veřejnosti ČSFR*. Rudé právo 1, 2. 10. 1991, č. 230, s. 12.
- PRAHA. *Novináři přispějí k zajištění světového míru*. Rudé právo 47, 4. 6. 1947, č. 129, I. - III. vydání, s. 1.
- PRAHA. *Sjezd novinářů zkoumá členství Bulharska, Řecka a Jugoslávie*. Rudé právo 47, 4. 6. 1947, č. 129, IV. - V. vydání, s. 3.
- PRAHA. *K rozhodnutí MON vykázat SOF, MSS a MON z ČSFR*. Rudé právo 1, 10. 9. 1991, č. 211, s. 3.
- *Fotografie: Pohled na zasedání Mezinárodní organizace novinářů ve Slovanském domě v Praze*. Rudé právo 47, 5. 6. 1947, č. 130, I. vydání, s. 3.
- *Fotografie: Ministři Masaryk, Ripka, V. Kopecký a státní tajemník dr. Clementis na zasedání Mezinárodní organizace novinářů*. Rudé právo 47, 5. 6. 1947, č. 130, II. - III. vydání, s. 3.
- *O čem bude jednat mezinárodní novinářský sjezd v Praze*. Rudé právo 47, 1. 6. 1947, č. 127, V. vydání, s. 4.
- *O čem bude jednat mezinárodní novinářský sjezd v Praze*. Rudé právo 47, 3. 6. 1947, č. 128, I. - IV. vydání, s. 3.
- *O čem bude jednat mezinárodní novinářský sjezd v Praze*. Rudé právo 47, 3. 6. 1947, č. 128, V. vydání, s. 1.
- *O. Wunsch o mezinárodním sjezdu novinářů*. Rudé právo 47, 4. 6. 1947, č. 129, I. - III. vydání, s. 1.
- *Praha sídlem generálního sekretariátu Mezinárodní organizace novinářů*. Rudé právo 47, 8. 6. 1947, č. 133, I. - IV. vydání, s. 1.
- *Různé názory o svobodě tisku na novinářském sjezdu. Předseda odmítl dát slovo řeckému demokratickému delegátu*. Rudé právo 47, 6. 6. 1947, č. 131, II. - V. vydání, s. 3.

- *Sjezd Mezinárodní organizace novinářů – Světové odbory již rokují, delegáti z celého světa se sjíždějí do Prahy.* Rudé právo 47, 3. 6. 1947, č. 128, V. vydání, s. 1.
- *Sjezd Mezinárodní organizace novinářů – Světové odbory již rokují, delegáti z celého světa se sjíždějí do Prahy.* Rudé právo 47, 4. 6. 1947, č. 129, I. – III. vydání, s. 1.
- *Svoboda tisku aneb spiknutí v Praze.* Rudé právo 47, 11. 6. 1947, č. 135, I. vydání, s. 2.
- *Úspěch novinářského sjezdu.* Rudé právo 47, 8. 6. 1947, č. 133, V. vydání, s. 2.
- *Úspěch novinářského sjezdu.* Rudé právo 47, 10. 6. 1947, č. 134, I. vydání, s. 2.
- *Úspěšný průběh pražského kongresu.* Rudé právo 47, 8. 6. 1947, č. 133, V. vydání, s. 1.

Studentské listy

- BREZINA, I., BARTŮNĚK, M. *MSS a MON: Jak dlouho ještě?* Studentské listy 2, květen 1991, č. 10, s. 1 a 7.
- PILOUS, J. *Hra na legalizaci podvodů: proč MON zůstává stále tady?* Studentské listy 2, červen 1991, č. 13, s. 6.

3. Elektronické zdroje

- CATALANOVÁ, Hana. EMINGER, Václav. *Střešovické otazníky* [online], 2006, listopad, [citace 5. 11. 2006]. Dostupné na Internetu <http://www.25-17.com/hanacatalanova/text/otazniky.htm>.
- CS magazin. *Kde revolucionáři přicházeli o iluze* [online], 2006, listopad, [citace 5. 11. 2006]. Dostupné na Internetu <http://www.cs-magazin.com/2006-01/view.php?article=articles/cs0601147.htm>.
- České noviny. Aktuální zpravodajství s desetiletým zpožděním. *Nový školní rok ve škole solidarity J. Fučíka* [online], 2008, únor, [citace 20. 2. 2008]. Dostupné na Internetu http://www.ceskenoviny.cz/prilohy/1989/tydny/index_1989.php?soubor=1989-39.html.
- Český a slovenský svět. *Česko vyškolilo stovky teroristů. Máme se jich bát?* [online], 2006, listopad, [citace 5. 11. 2006]. Dostupné na Internetu <http://www.svet.czsk.net/clanky/cr/terorvycvik.html>.
- Český úřad katastrální a zeměměřický. Nahlížení do katastru nemovitostí. Informace o parcele č. 1224/1 [online], 2008, březen, [citace 10. 3. 2008]. Dostupné na Internetu <http://nahlizenidokn.cuzk.cz/ZobrazObjekt.aspx?typobjektu=parcela&id=2393115101>.

- Katalogy a databáze Národní knihovny ČR. *ANL – Články v českých novinách, časopisech a sbornících* [online], 2008, únor, [citace 25. 2. 2008]. Dostupné na Internetu.
http://sigma.nkp.cz/F/1E1R3AMG34AS9625ISK2U4CSTUR1TDMC97U92R3VYUYEY9VS63-01201?func=file&file_name=find-a&local_base=ANL.
- Katalogy a databáze Národní knihovny ČR. *NKC – Online katalog Národní knihovny* [online], 2008, únor, [citace 25. 2. 2008]. Dostupné na Internetu.
http://sigma.nkp.cz/F/77BKDYPIAH9KQNFQ1MBMPTGLNTEL78JUSUC3YLNTXUVTFX6LKY-01034?func=file&file_name=find-a&local_base=NKC.
- Ministerstvo spravedlnosti ČR. Obchodní rejstřík a Sbírka listin. Mezinárodní organizace novinářů [online], 2007, září, [citace 7. září 2007]. Dostupné na Internetu
<http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/report?sysinf.vypis.CEK=19718&sysinf.vypis.rozsh=uplny&sysinf.@typ=transformace&sysinf.@strana=report&sysinf.vypis.typ=XHTML&sysinf.vypis.klic=d4905a2dda5f52e3e41cd9a9c41ef715&sysinf.spis.@oddil=B&sysinf.spis.@vlozka=340&sysinf.spis.@soud=M%ECstsk%FDm%20soudem%20v%20Praze&sysinf.platnost=07.09.2007>.
- Ministerstvo vnitra ČR. Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu služby kriminální policie a vyšetřování. Publikace a články - sborník *Securitas Imperii* č. 3. *Dokument 16: 1988, 22. září, Praha - Informace FMV pro předsednictvo ÚV KSČ o aktivitách vnitřního protivníka v období před 28. říjnem 1988* [online], 2007, září, [citace 7. 9. 2007]. Dostupné na Internetu
<http://www.mvcr.cz/policie/udv/securita/sbornik3/d16.html>.
- National press club, Nepal. *National press club, Activities* [online], 2007, září, [citace 2. 9. 2007]. Dostupné na Internetu <http://www.npc.org.np/NPCActivities.php>.
- Podnikáme.cz. *Sbírka zákonů, ročník 1999* [online], 2008, březen, [citace 10. 3. 2008]. Dostupné na Internetu <http://www.podnikame.cz/zakony99/index.php3?co=Z1999147>.
- Pravý Blok. *TELEKRACIE III-Průvodce medvěďů: Dodatek* [online], 2006, listopad, [citace 5. 11. 2006]. Dostupné na Internetu
<http://www.cibulka.com/nnoviny/nn1998/nn0198/obsah/tel3do.htm>.
- Syndikát novinářů ČR. *Kauzy* [online], 2006, listopad, [citace 5. 11. 2006]. Dostupné na Internetu <http://www.syndikat-novinaru.cz/dokumenty/kauzy/>.

- Tandit. *Věc zákazu ústředí mezinárodní organizace novinářů – 1995* [online], 2006, listopad, [citace 5. 11. 2006]. Dostupné na Internetu <http://tandit.ecn.cz/MIX/MON-CZ.HTM>.
- Tandit. *Věc zákazu ústředí mezinárodní organizace novinářů – 1995* [online], 2006, listopad, [citace 5. 11. 2006]. Dostupné na Internetu <http://tandit.ecn.cz/MIX/IVABRE.HTM>.
- UNESCO Documents and Publications. Search result for: International Organization of Journalist [online], 2007, září, [citace 2. 9. 2007]. Dostupné na Internetu http://unesdoc.unesco.org/ulis/cgi-bin/ulis.pl?database=ged&mode=e&set=46E1487A_0_78&look=new&sc1=1&sc2=1&ref=http://unesdoc.unesco.org/ulis/cgi-bin/ulis.pl?database=ged%26req=2%26by=2%26sc1=1%26look=new%26sc2=1%26lin=1%26mode=e%26text=MON%26text_p=inc%26submit=%25A0%25A0Go%25A0%25A0&lin=1&nl=1&ll=1&scroll=0.
- UNESCO Documents and Publications. *Congress of the International Organization for Journalist, 2nd, Resolution Adopted* [online], 2007, září, [citace 2. 9. 2007]. Dostupné na Internetu unesdoc.unesco.org/images/0014/001452/145254eb.pdf.
- UNESCO Documents and Publications. *UNESCO'S Contribution towards Improving the Status of Women* [online], 2007, září, [citace 2. 9. 2007]. Dostupné na Internetu unesdoc.unesco.org/images/0006/000675/067589eo.pdf.
- United Nations. Economic and Social Council. QUADRENNIAL REPORTS ON THE ACTIVITIES OF NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS IN CONSULTATIVE STATUS WITH THE ECONOMIC AND SOCIAL COUNCIL, CATEGORIES I AND II [online], 2007, září, [citace 2. 9. 2007]. Dostupné na Internetu <http://www.un.org/esa/documents/ecosoc/c2/1995/ec21995-2add3.htm>.
- University of Tampere. Department of Journalism and Mass Communication. Kaarle Nordenstreng. [online], 2007, srpen, [citace 28. 8. 2007]. Dostupné na Internetu <http://www.uta.fi/jour/laitos/nordenstreng.html>.
- Ústav památi národa. *Objektové zväzky I. správy ZNB ČSSR* [online], 2008, březen, [citace 12. 3. 2008]. Dostupné na Internetu <http://www.upn.gov.sk/objektove-zvazky>.

- Vláda České republiky. Historie minulých vlád. Vláda Václava Klause I. (02.07.1992-04.07.1996) [online], 2008, únor, [citace 17. 2. 2008]. Dostupné na Internetu <http://www.vlada.cz/cs/vlada/historie/prehled/1993-2007/19920702/default.html>.
- Vláda České republiky. Historie minulých vlád. Vláda Jana Stráského (02.07.1992-31. 12. 1992) [online], 2008, únor, [citace 17. 2. 2008]. Dostupné na Internetu <http://www.vlada.cz/cs/vlada/historie/prehled/1990-1992/19920702/default.html>
- WIKIPEDIE. *Otevřená encyklopedie* [online], 2007, září, [citace 2. 9. 2007]. Dostupné na Internetu http://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%AD_strana.
- WIKIPÉDIA. *L'encyclopédie libre*. [online], 2008, březen, [citace 21. 3. 2008]. Dostupné na Internetu [http://fr.wikipedia.org/wiki/Lib%C3%A9ration_\(journal,_1941-1964\)](http://fr.wikipedia.org/wiki/Lib%C3%A9ration_(journal,_1941-1964)).

4. Archivní materiály

Syndikát novinářů ČR

- Korespondence;
- záznam ze setkání mezi vedením Syndikátu novinářů ČR a zástupci MON (ze dne 15. 5. 1990);
- podklady pro G. Gatinota;
- informace o jednání mezi S. Vondrou a B. A. Sharifem (ze dne 20. 7. 1990);
- přehled činnosti Školy solidarity MON v letech 1988-1989;
- konta v bance, personální obsazení sekretariátu MON, mezinárodní redakce MON, hospodářské sféry, informace o Ing. Moučkovi;
- prohlášení československých pracovníků MON;
- zpráva o hospodářských činnostech vykonávaných MON v ČSR;
- seznam smluv a povolení MON k činnosti v Československu;
- prohlášení Syndikátu novinářů k členství českých a moravských novinářů v MON a k setrvání této organizace na území Československa (ze dne 20. 2. 1990);
- zpráva o hospodářských činnostech vykonávaných MON v ČSSR;
- žádost o provedení revizního šetření;
- pravidla hospodaření podniků MON v ČSSR;

- seznam osob, které obdržely IOJ International Journalism Prize, IOJ Julius Fucik Medals of Honour, IOJ Golden Badge a IOJ Golden Badge with Sapphire Star;
- Statutes of the International Journalism Prize;
- plnění plánu inkasního zisku v Kč aparátu GŘ, zařízení a podniků MON za leden – prosinec 1989;
- Report on the negotiations with the representatives of the Syndicate of Slovak Journalists.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Pozvánka na Mezinárodní kongres novinářů - březen, 1946 (text)

INTERNATIONAL FEDERATION OF JOURNALISTS OF ALLIED OR FREE COUNTRIES

President: A. KENYON (Great Britain)

Hon. Treasurer :
S. L. HOURMOUZIOS (Greece)

Vice-Presidents :
A. SVERLOV (U.S.S.R.)
M. STIJNS (Belgium)

Hon. Secretary :
L. A. BERRY (Great Britain)

33, HAYMARKET, LONDON, S.W.1

Telephone: Whitehall 8140.

26th March 1946.

Dear Colleagues,

On behalf of the International Federation of Journalists of Allied or Free Countries we have the honour to convey to your Organisation an invitation to participate in the World Congress of Journalists to be held in Copenhagen, Denmark, from 3rd to 9th June 1946. To this Congress all national journalistic organisations of free countries, the statutes and activities of which are founded on trade union principles, are being invited.

The purpose of the Congress will be:

"To consider the establishment on a universal basis of an International Federation of Journalists.

"To consider the constitution of the Federation.

"To elect officers and such committees of the Federation as may be agreed.

"To approve a scale of affiliation fees and to determine the location of the headquarters of the Federation.

"To discuss methods of assuring the freedom of the press."

The foregoing proposals are taken from the resolution adopted by the Annual Conference of the International Federation of Journalists of March, 1945, the full text of which is enclosed. As you may be aware, the International Federation of Journalists of Allied or Free Countries was set up in London in 1941 to take over and maintain the functions of the Federation Internationale des Journalistes whose

Details of the organisations affiliated to the wartime Federation, the decisions taken at its various Conferences and the constitution it adopted are given in the enclosed printed documents.

In accordance with the decision of our March Conference the Executive Committee of the I.F.J. is acting as a Preparatory Commission for the convening of the World Congress. We shall be glad if you would bring to the immediate attention of your Organisation the proposal to hold this World Congress and we hope that at an early date you will be able to inform us that your Organisation will appoint delegates to the Congress.

(...)

For and on behalf of the Executive Committee of
the International Federation of Journalists
of Allied or Free Countries

A. Kenyon
President

Příloha č. 2: Stanovy²³⁷ (text)

Mezinárodní organizace novinářů (dále jen MON) byla utvořena během 2. sv. války, coby svaz pokrokových a antifašistických novinářů. Hlavním cílem MON je boj za mír na celém světě, za lepší budoucnost pro lidstvo. K dosažení tohoto cíle pak MON spolupracuje s jinými mezinárodními organizacemi, které bojují za mír.

Čl. I.: Cíle a úloha MON

- 5) Udržení míru a upevňování přátelství mezi národy, jakož i mezinárodního pochopení, a to prostřednictvím svobodného, přesného a otevřeného informování veřejnosti. Boj (a) proti rozšiřující se válečné psychóze a propagandě, (b) proti jakékoliv fašistické propagandě, (c) proti národní či rasové nesnášenlivosti, a (d) proti tvorbě mezinárodního napětí prostřednictvím falešných lží a pomluv.
- 6) Ochrana svobody tisku a novinářů proti vlivu monopolistických a finančních skupin. Obrana práva každého novináře psát dle vlastního svědomí a přesvědčení. Ochrana práva obyvatel koloniálních států a národnostních menšin vydávat noviny ve svém národním jazyce. Podpora těch novinářů, kteří byli perzekuováni za to, že ve svých zemích svými pery vstoupili v boj za mír, pokrok, spravedlnost, svobodu a nezávislost.
- 7) Ochrana všech novinářských práv. Boj za lepší materiální podmínky novinářské existence. Shromažďování a rozšiřování všech informací týkajících se životních podmínek novinářů ve všech zemích světa /kolektivní smlouvy, platy, právo na shromažďování/. Podpora odborových hnutí v boji za požadavky novinářů.
- 8) Obrana lidských práv na získávání svobodných a otevřených informací. Boj proti lžím, podvodům a systematickému dezinformování veřejnosti ze strany tisku, jakož i proti každé podobě novinářské činnosti ve službách jedinců či konkrétních společenských skupin, jejichž zájmy jsou v rozporu s pracující většinou.

---

²³⁷ In: International Organization of Journalists. *Facts about the IOJ*. 1973, Appendix A, s. 63-69.

Čl. II.: Členství v MON

- 1) MON je složena z:
  - a) národních svazů novinářů;
  - b) národních skupin MON;
  - c) individuálních členů.
- 2) V zemích, které jsou v MON zastoupeny národními svazy, nemůže být vytvořena žádná skupina MON a žádní jedinci se nemohou stát individuálními členy MON.
- 3) Národní skupiny MON jsou v kontaktu s MON prostřednictvím svých sekretariátů.
- 4) Členství v národních skupinách MON či individuální členství v MON nezabraňuje spojení s jinou novinářskou organizací.
- 5) Přijetí nového člena do MON je podmíněno rozhodnutím výkonného výboru, resp. konečným schválením kongresem.

Čl. III.: Řídící orgány MON

1. Nejvyšším orgánem MON je kongres, který se schází jednou za čtyři roky. V době mezi kongresy plní roli nejvyššího orgánu výkonný výbor.
2. Kongres je složen z delegátů národních organizací, národních skupin a individuálních členů. O složení kongresu rozhoduje výkonný výbor, který rovněž připravuje program jednání. Zástupci národních skupin mají právo volit, má-li jejich skupina více než 20 členů. Skupiny s menším počtem členů, než je 20 osob, a individuální členové, mají v kongresu statut poradce.
3. Výkonný výbor může v případě nutnosti svolat mimořádný kongres.
4. Kongres volí jak předsednictvo, jež se skládá z předsedy, místopředsedy a generálního tajemníka, tak členy výkonného výboru, přičemž navrhovaní kandidáti pocházejí z národních členských organizací nebo skupin MON, nebo jsou vybíráni ze seznamu individuálních členů těch zemí, v nichž organizace či skupiny dosud nepůsobí. Výkonný výbor je předsednictvem svolán nejméně jednou do roka. Předsednictvo může svolat rozšířenou schůzi a k účasti přizvat delegáty těch organizací a skupin, které nejsou ve výkonném výboru či jiné hosty. Nemůže-li člen výkonného výboru, reprezentující národní členskou organizaci či skupinu, dále plnit svou funkci (z důvodu vážné nemoci, úmrtí, změny povolání nebo odchodu z organizace, jíž ve

- výboru reprezentuje), může příslušná organizace nebo skupina do doby, než bude výkonný výbor znovu zvolen, nominovat náhradníka, který bude do uskutečnění další schůze kongresu do výkonného výboru kooptován.
5. Generální sekretariát řídí generální tajemník. Výkonnému výboru předkládá zprávu o činnostech sekretariátu, kongresu pak o činnostech výkonného výboru. Je odpovědný za aktuální chod MON a kontroluje jej předsednictvo.
  6. Generální sekretariát vydává Zpravodaj MON, a to ve francouzském, ruském, španělském a anglickém jazyce, což udržuje národní organizace a skupiny systematicky informované o všech vzájemných aktivitách.
  7. Předseda, místopředseda a generální tajemník jsou za své aktivity odpovědní kongresu a výkonnému výboru.

Čl. IV.: Ústředí MON

Ústředí MON, konkrétně ústředí generálního sekretariátu MON, určuje kongres.

Čl. V.: Členské příspěvky a správa financí

Členové skupiny a organizace, jakož i individuální členové, platí členské příspěvky ve výši, kterou stanovuje výkonný výbor. Správou financí je pověřen generální sekretariát.

Čl. VI.: Disciplinární opatření

1. Každý člen MON (z národní organizace, národní skupiny či individuální člen), který bude rozšiřovat válečnou propagandu, národní nebo rasovou nenávisť, vyvolávat mezinárodní napětí, šířit nepravdivé nebo zkreslené informace, může být z MON vyloučen – buď kongresem, nebo výkonným výborem s ohledem na konečné schválení kongresu.
2. Každý člen MON (z národní organizace, národní skupiny či individuální člen), který se jinak proviní nebo poruší pravidla MON, může být ze strany kongresu nebo výkonného výboru vystaven disciplinárnímu řízení, a nakonec buď napomenut či veřejně odsouzen.

Čl. VII.: Pozměňovací návrhy ke stanovám

Stanovy MON může pozměňovat kongres.

Příloha č. 3: Ukázka rezoluce přijaté na kongresu MON v r. 1947 (text)

Free Flow Com./6
PARIS, 13 October 1947

UNITED NATIONS EDUCATIONAL,
SCIENTIFIC AND CULTURAL ORGANISATION

RESOLUTIONS ADOPTED BY THE SECOND CONGRESS OF
THE INTERNATIONAL ORGANISATION OF JOURNALISTS
(PRAGUE, 5 - 10 JUNE, 1947)

Dispatched to the United Nations Economic and Social Council for its Fifth Session (UN.Soc.E/448 of the 26 June 1947).

"The I.O.J. requests the U.N. Economic and Social Council to bring before the International Conference on Freedom of Information the desirability of creating a covenant on freedom of information for submission to the U.N. General Assembly and the need to create an instrument to implement this covenant.

"The I.O.J. further requests the Council to draw the attention of the I.C.F.I. to the following propositions:

"That in view of the existing limitations on free interchange of information the conference establish machinery to:

- (1) Investigate the tendency towards cartelisation and the creation of local monopolies and to examine methods of insuring financial and editorial freedom with particular reference to the limitation on free dissemination of information by artificially created shortages of newsprint supplies.
- (2) Investigate differential rates of communication for Press messages of any kind and to seek the establishment of an international tariff for such communications.

Also to seek to increase the speed and efficiency of the Press communications of all kinds and to seek to remove restrictions or prohibitions on the import and export of newspapers where these already exist.

- (3) To seek the establishment of international preferential travel charges for journalists, elimination of double taxation on the salaries of journalists working abroad and the removal of exchange and currency restrictions affecting journalists' salaries and expenses, also the removal of other national restrictions upon the free movement of journalists from country to country in the exercise of their duties.
- (4) To examine methods of ensuring that in all countries equal facilities of access to sources of information are granted to journalists of all countries without discrimination on grounds of race, nationality, creed or politics.

HCP

Free Flow Com. /6 - page 2
13 October 1947

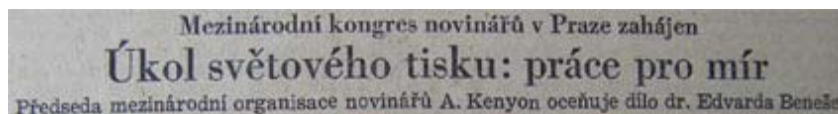
Also to seek, as a principle, the abolition of censorship, and to formulate an international agreement on established rules and methods for the application of censorship where abolition cannot be achieved.

- (5) To seek the establishment of inter-governmental machinery for the protection of journalists unjustly accused of legal or political offences, and for the application of sanctions against abuses of the covenant by (1) governments or (2) press or pressmen, with machinery for appeal.
- (6) To investigate the extent to which the application of copyright and property rights in the material of information services act as a deterrent to the free interchange of information.
- (7) To suggest measures by which (a) the curricula of journalistic schools and courses may be directed towards the practical and current rather than the academic questions of international relationships, and (b) the interchange of working journalists between different countries and the promotion of collective or individual study tours nationally and internationally may be encouraged, and (c) by which the journalists of the world can be given a better opportunity to acquaint themselves with the work and purposes of the United Nations Organisations. "

MCP

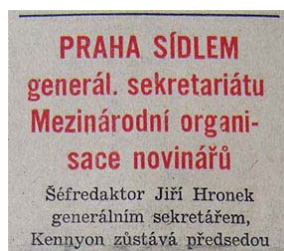
Příloha č. 4: Ukázky titulků článků z dobového tisku - II. kongres MON, Praha (obrázky)

Obr. 25: Mezinárodní kongres novinářů v Praze zahájen²³⁸

Obr. 26: Delegáti z celého světa se sjíždějí do Prahy²³⁹ Obr. 27: Novináři přispějí k zajištění míru²⁴⁰

Obr. 28: Praha sídlem generál. sekretariátu...²⁴¹

Obr. 29: Různé názory o svobodě tisku²⁴²

²³⁸ In: fSt. *Mezinárodní kongres novinářů v Praze zahájen – Úkol světového tisku: práce pro mír*. Lidová demokracie III., 4. 6. 1947, č. 129, s. 1, 2.

²³⁹ In: *Sjezd Mezinárodní organizace novinářů – Světové odbory již rokují, delegáti z celého světa se sjíždějí do Prahy*. Rudé právo 47, 3. 6. 1947, č. 128, V. vydání, s. 1.

²⁴⁰ PRAHA. *Novináři přispějí k zajištění světového míru*. Rudé právo 47, 4. 6. 1947, č. 129, I. – III. vydání, s. 1.

²⁴¹ *Praha sídlem generálního sekretariátu Mezinárodní organizace novinářů*. Rudé právo 47, 8. 6. 1947, č. 133, I. - IV. vydání, s. 1.

²⁴² *Různé názory o svobodě tisku na novinářském sjezdu. Předseda odmítl dát slovo řeckému demokratickému delegátu*. Rudé právo 47, 6. 6. 1947, č. 131, II. - V. vydání, s. 3.

Příloha č. 5: Přehled zasedání výkonného výboru MON (text)

(uspořádání textu: rok | den | město | stát)

Tučným písmem jsou označeny ty státy, v nichž se zasedání po dobu působení MON konala více než jednou.

1946	13. – 14. 9.	Londýn	Velká Británie
1947	10. 3.	Londýn	Velká Británie
1948	23. – 24. 2.	Brusel	Belgie
1948	16. – 18. 11.	Budapešť	Maďarsko
1949	15. – 17. 9.	Praha	ČSSR
1951	10. – 12. 5.	Budapešť	Maďarsko
1953	7. – 9. 10.	Praha	ČSSR
1954	15. – 17. 10.	Budapešť	Maďarsko
1955	17. – 19. 10.	Sofie	Bulharsko
1957	3. – 4. 4.	Peking	ČLR
1959	23. – 24. 7.	Varna	Bulharsko
1960	7. – 9. 7.	Leningrad	SSSR
1962	13. – 15. 1.	Havana	Kuba
1964	27. – 29. 4.	Alžír	Alžírsko
1965	23. – 25. 9.	Santiago	Chile
1966	21. – 23. 9.	Třeboň	ČSSR
1969	15. – 18. 5.	Balatonszéplak	Maďarsko
1973	26. – 29. 9.	Bagdád	Irák
1979	21. – 23. 11.	Hanoi	Vietnam
1984	20. – 21. 9.	Dillí	Indie

Příloha č. 6: Přehled zasedání předsednictva MON (text)

(uspořádání textu: rok | den | město | stát)

Tučným písmem jsou označeny ty státy, v nichž se zasedání po dobu působení MON konala více než jednou.

1951	15. – 16. 3.	Berlín	NDR
1956	18. – 19. 3.	Varšava	PLR
1961	24. – 27. 1.	Praha	ČSSR
1962	6. – 7. 4.	Praha	ČSSR
1963	22. – 24. 2.	Jakarta	Indonésie
1967	29. – 30. 11.	Roztěž	ČSSR
1970	8. – 9. 6.	Potsdam	NDR
1972	26. – 29. 9.	Balatonszéplak	Maďarsko
1974	12. – 14. 9.	Ulánbátar	Mongolsko
1975	21. – 23. 10.	Bukurešť	Rumunsko
1977	18. – 19. 11.	Paříž	Francie
1978	9. – 11. 11.	Mexico City	Mexiko
1979	24. 11.	Hanoi	Vietnam
1981	18. – 23. 10.	Moskva	SSSR
1983	27. – 29. 1.	Luanda	Angola
1983	22. – 23. 11.	Paříž	Francie
1985	28. 6. – 2. 7.	Suito	Ekvádor
1987	21. – 22. 11.	Nicosia	Kypr
1989	11. – 13. 1.	Addis Abeba	Etiopie
1990	27. – 29. 1.	Estoril	Portugalsko
1990	6. – 8. 5.	Balatonfüred	Maďarsko

Příloha č. 7: Výběr osob, které obdržely Mezinárodní novinářskou cenu MON (text)

IOJ INTERNATIONAL JOURNALISM PRIZE
(established by decision of the 4th IOJ Congress
Bucharest, 16.-18.5.1958)

LIST OF WINNERS

1958	- Manolis Glezos (Greece) Jacques Kayser (France) Renato Leduc (Mexico)
1959	- Henri Alleg (Algeria) Árpád Szakasits (Hungary) Xuan Thuy (Vietnam)
1960	- Brian Percy Bunting (Republic of South Africa) Editorial team of "Revolución" (Cuba)
1961	- Cho Yong Soo (South Korea - in memoriam) Georg Krausz (GDR) Juan Honorato (Chile)
1962	- Editorial team of "Pravda" (USSR) Héctor Mujica (Venezuela)
1963	- Alvarez del Vayo (Spain) Yousseoufi (Morocco)
1964	- Joao Antonio Mesplé (Brazil) Geo Bogza (Romania) Teaching staff of the IOJ seminar in Algeria
1965	- Madeleine Riffaud (France) Wilfred Burchett (Australia) Pio Gama Pinto (Kenya - in memoriam) Editors, reporters, technicians of the "Radio Santo Domingo"

1984	- M.Chalapathi Rau (India) V.G.Afanasiev (USSR)
1985	- Korean daily "Rodong Sinmun" National Union of Journalists of Ecuador
1986	- José Carrasco Tapia (Chile - in memoriam) Hanna Muqbel (Palestine - in memoriam)
1987	- Jean-Paul Kauffmann (France) Klemens Krzyzagórski (Poland) Aquino Braganca and Daniel Maquinasse (Mozambique - in memoriam)
1988	- Gregorio Selser (Argentina) Faisal Al-Husseini (Palestine)

Příloha č. 8: Ukázka osob, které získaly Čestnou medaili Julia Fučíka MON (text)

<u>IOJ JULIUS FUCIK MEDALS OF HONOUR</u>	
(established by decision of the IOJ Presidium session in Ulan Bator, 11.-14.9.1974; statute approved at session of IOJ Secretariat on January 21, 1975)	
<u>LIST OF WINNERS</u>	
<u>1976</u>	
<u>AFRICA AND ASIA</u>	
EGYPT	- Kamel Zoheiry
IRAQ	- Saad Qassim Hammoudi
	- Dhia Hassan
	- Fakhri Kerim
	- Salah El-Din Hafez
MALI	- Cheick Mouctary Diarra
MADAGASCAR	- Press Syndicate of Madagascar
MONGOLIA	- G.Deleg
	- S.Pourevjav
	- O.Pountsag
	- Tsend Namsrai
PALESTINE	- General Union of Palestinian Writers and Journalists
SOUTH AFRICA (ANC)	- M.P.Naicker
	- Brian Percy Bunting
SYRIA	- Saber Falhout
	- Fuad Ballat
	- Ahmad Iskander
VIETNAM	- Ly-Van-Sau
	- Nguyen-Tan-Si alias Duong-Tu-Giang (in memoriam)
	- Do-Van-Ba
<u>1980</u>	
<u>ASIA</u>	
LEBANON	- Riad Taha - in memoriam
MONGOLIA	- S.Chimeddamba
	- D.Urzinbadam
SYRIA	- Ahmad Iskander
<u>AMERICA</u>	
ARGENTINA	- Roman Javier Mentaberry - in memoriam
PERU	- Genaro Carnero Checa
<u>EUROPE</u>	
BULGARIA	- Veselin Yossifov
GDR	- Helmut Bräuer
	- Rudi Singer
	- Kurt Vogel
	- Ernst Otto Schwabe
FRG	- Günter Kertzscher
	- Manfred Straubing
HUNGARY	- Hungarian Press Agency MTI
USSR	- Genadii Iakovlevich Kovalenko
	- Arkadii Afanasevich Tolstik
	- Evgenii Evgenevich Grigorev
	- Stanislav Nikolaevich Kondrasov
	- Ivan Alekseevich Zubkov
	- Andrei Konstantinovich Varsobin

Příloha č. 9: Osoby, které byly vyznamenány oceněními Zlatý odznak MON a Zlatý odznak se safírovou hvězdou MON (text)

P a t

IOJ GOLDEN BADGE
(has been awarded since 1987 for merits in the sphere of
a progressive and democratic journalism)

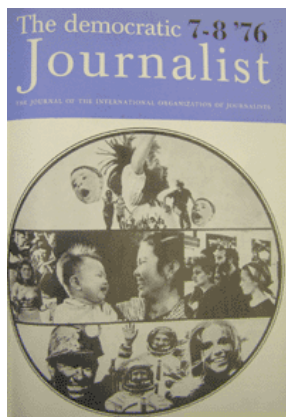
LIST OF WINNERS

1987	<ul style="list-style-type: none"> - Gérard Gatinot (France) - Manfred Weigand (GDR) - Ján Cseto (Czechoslovakia) - Ivan Kiss (Czechoslovakia) - Slavomír Olšák (Czechoslovakia) - Richard Pospíšil (Czechoslovakia) - Petr Rampír (Czechoslovakia) - Eva Sýkorová (Czechoslovakia) - Zdeněk Škoda (Czechoslovakia) - Ladislav Švarc (Czechoslovakia)
1988	<ul style="list-style-type: none"> - Luis Suárez López (Mexico) - Jiří Kubka (Czechoslovakia) - Yasser Arafat (Palestine)
1989	<ul style="list-style-type: none"> - Martin Podkowinski (Poland)

IOJ GOLDEN BADGE WITH SAPHIRE STAR

1988	<ul style="list-style-type: none"> - Oscar Arias Sánchez (Costa Rica)
1989	<ul style="list-style-type: none"> - Yasser Arafat (Palestine)

Příloha č. 10: Ukázka obálek časopisu Demokratický novinář (obrázky)

Obr. 30: Demokratický novinář, 7-8/1976

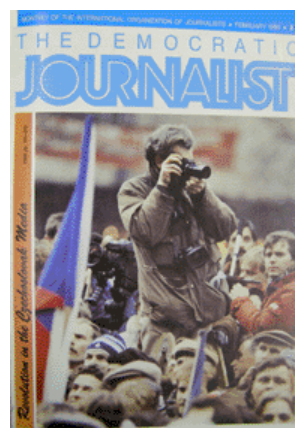
Obr. 31: Demokratický novinář, 1/1980

Obr. 32: Demokratický novinář, 9/1986

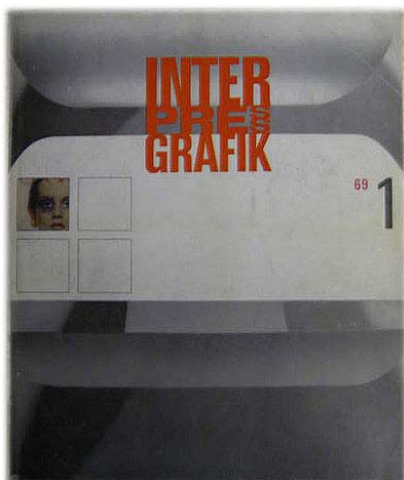

Obr. 33: Demokratický novinář, 01/1990

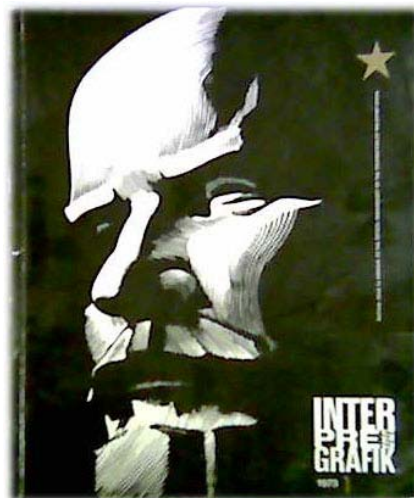

Obr. 34: Demokratický novinář, 02/1990

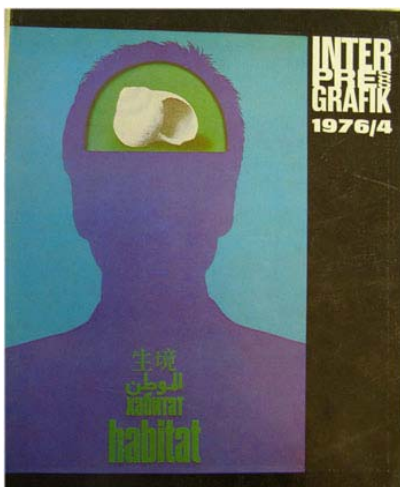
Příloha č. 11: Ukázky titulních stran časopisu Interpressgrafik (obrázky)

Obr. 35: Interpressgrafik, 1969/1

Obr. 36: Interpressgrafik, 1973/1²⁴³

Obr. 37: Interpressgrafik, 1976/4

Obr. 38: Interpressgrafik, 1979/4

---

²⁴³ Speciální číslo vydané k 50. výročí založení SSSR.

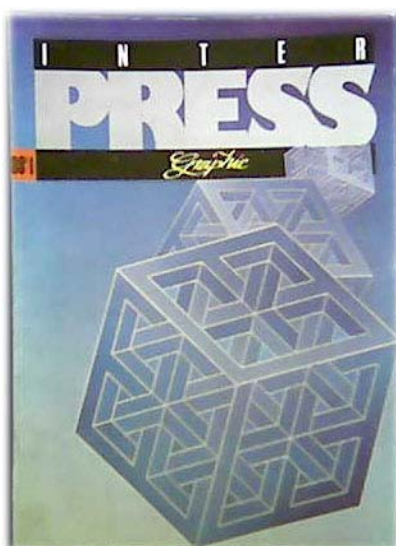

Obr. 39: Interpressgrafik, 1982/2

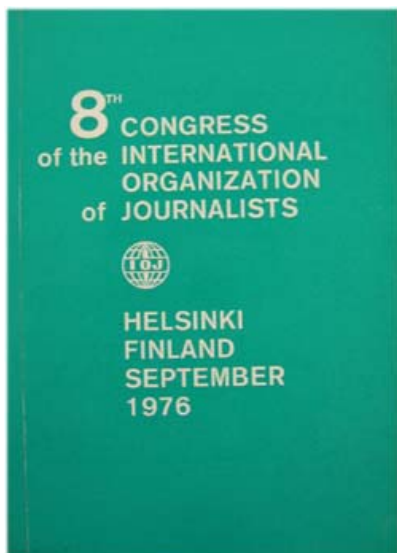

Obr. 40: Interpressgrafik, 1985/1

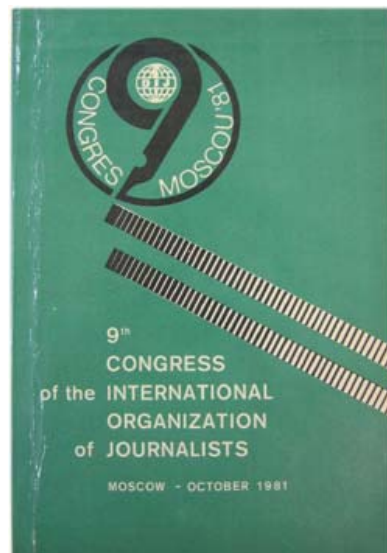

Obr. 41: Interpressgrafik, 1988/1

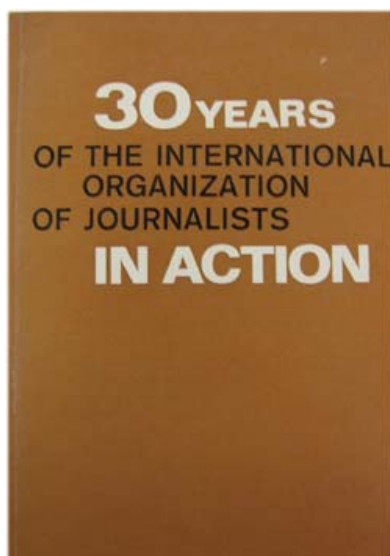
Příloha č. 12: Ukázky obálek neperiodických publikací MON (obrázky)

Obr. 42: Sborník z 8. kongresu MON (r. 1976)

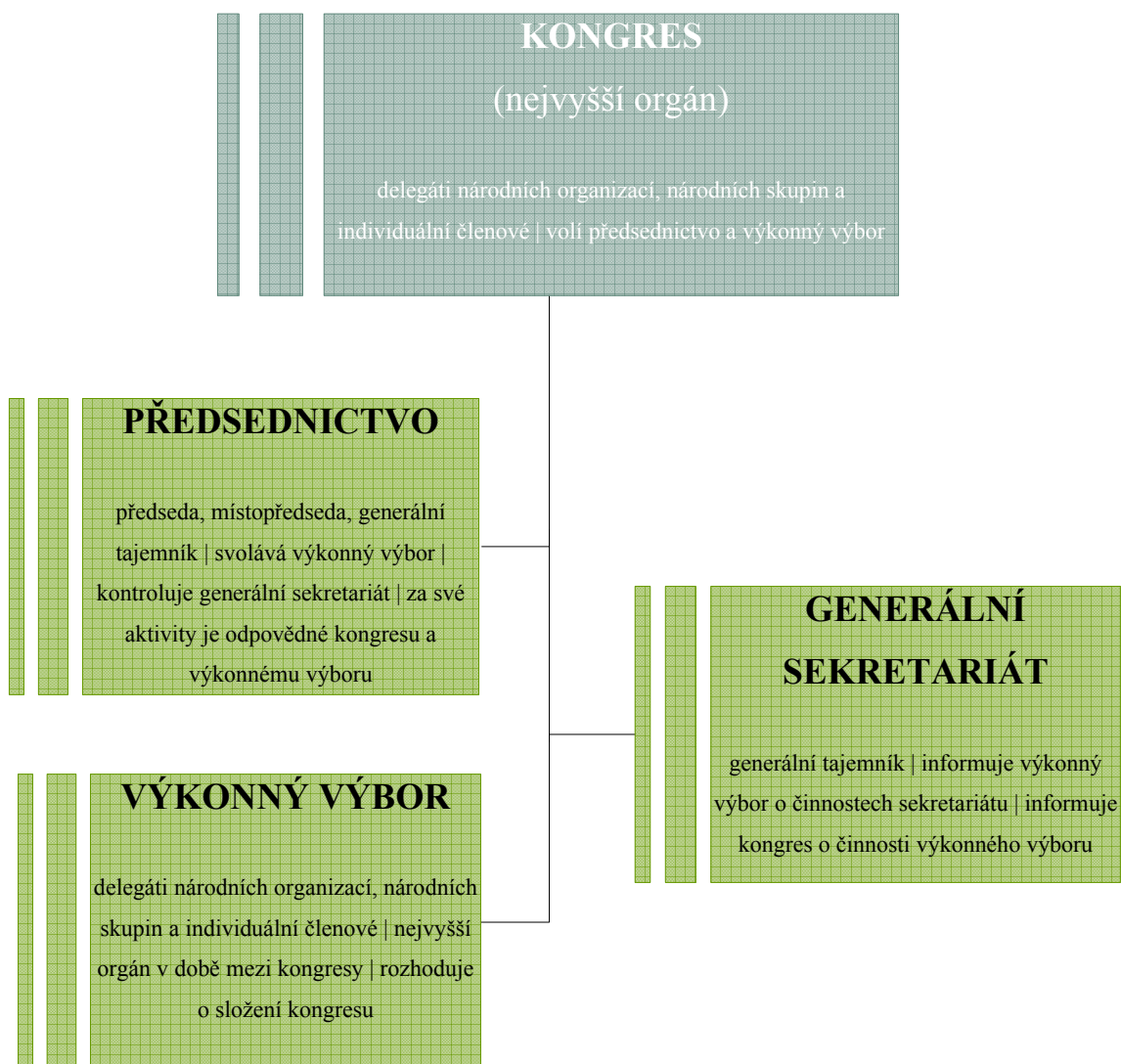

Obr. 43: Sborník z 9. kongresu MON (r. 1981)

Obr. 44: Publikace vydaná k 30. výročí založení MON (r. 1976)

Příloha č. 13: Organizační struktura vedení MON (obrázek+text)

Příloha č. 14: Ukázka plnění inkasního zisku v Kčs (text)

Plnění inkasního zisku /Kčs/										
Útvar	plán 1988 /tis.Kčs/	skut. +/- /tis.Kčs/	návrh plánu 1989 /tis.Kčs/	89/88 plán %	89/89 skut. %	88pl./87pl. %	88pl./87skut. %	plnění plánu %	skut.88/ skut.87 %	skut. 88/ skut. 86 %
GR	- 10 000	- 7 796	- 10 000	100	128	83	120	78	94	75
HS	- 12 000	- 17 796	- 20 000	167	112	343	220	148	326	907
VN	400	3 063	2 000	500	65	20	62	766	476	360
KS	11 000	17 306	16 000	145	92	122	112	157	177	218
VTS	25 000	44 281	99 000	396	224	161	105	177	185	287
Blava	18 000	19 802	20 000	111	101	180	112	110	123	203
Brno	7 500	8 113	10 000	133	123	234	107	108	115	263
STP	30 000	35 850	45 000	150	126	176	170	120	211	254
SPS	17 000	25 073	70 000	412	279	189	112	148	165	325
SOR	17 000	17 645	20 000	118	113	142	123	104	128	314
AVPS	8 000	10 266	11 500	144	103	133	106	128	137	1 004
ITA	- 10 000	- 15 817	- 65 000	650	411	200	104	158	165	38 580
SGS	- 2 084	- 1 073	- 1 000	48	93	-	-	52	-	197
Pronájem VT	- 200	- 2 432	- 2 000	1 000	82	-	-	1 126	-	-
Celkem	99 616	136 485	197 500	198	145	147	108	137	156	259
IJI	- 3 300	- 2 665	- 3 300	100	113	165	174	81	140	144
SS	- 5 000	- 1 738	- 5 000	100	288	100	315	35	110	129
Celkem	91 316	132 082	189 200	207	143	162	108	145	157	267
Důch.daně	- 18 550	- 23 717	- 72 160	389	304	65	45	128	58	119
Netto zisk	72 766	108 365	117 040	161	108	261	168	149	250	369
Tvorba FO	57 325	57 325	51 305	89	89	-	-	100	-	-
Celkem	15 441	51 040	65 735	426	129	-	-	-	-	-
MLOT	6 350	6 880	7 500	118	109	106	93	106	95	-

+/ bez metodického vlivu
 ++/ daně vypočtena ze základu korunového zisku /47 870 tis.Kčs + výsledek v DEM/ po započtení metodického vlivu

Příloha č. 15: Kopie rozhodnutí Vrchního soudu v Praze č. j. 6 A 91/95-35 (text)

6 A 91/95-35

ORIGINAL

Vrchní soud v Praze

 dne 14. 10. 1996

V R C H N Í S O U D V P R A Z E

dne 14. 10. 1996. *Vrchní*

U S N E S E N Í

Vrchní soud v Praze rozhodl v právní věci žalobce Mezinárodní organizace novinářů, Praha 1, Washingtonova 17, zastoupené advokátkou JUDr. Irenou Helmovou, Karlická 823, 153 00 Praha 5, proti žalovanému ministru vnitra, Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7, v řízení o žalobě proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 8. 3. 1995 čj. LK-4747/93-537,

t a k t o :

I. Řízení se zastavuje.
 II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
 III. Žalobci se vrací 50% ze zaplaceného soudního poplatku, tj. částka 500 Kč. Částka 500 Kč bude žalobci vyplacena k rukám jeho advokátky JUDr. Ireny Helmové z účtu Vrchního soudu v Praze do třiceti dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím Federálního ministerstva vnitra ze dne 21. 8. 1991 čj. KR-2106/91 bylo podle ustanovení § 4 zákona č. 116/1985 Sb., o podmínkách činnosti organizací s mezinárodním prvkem v České a Slovenské Federativní Republice, ve znění zákona č. 157/1989 Sb., Mezinárodní organizaci novinářů (dále jen "MON") odňato dnem 21. srpna 1991 povolení mít sídlo a vyvíjet činnost v České a Slovenské Federativní Republice.

Proti tomuto rozhodnutí podal MON rozklad; rozhodnutím ministra vnitra ČSFR ze dne 23. 12. 1991 čj. 2D-392/L-91 byl rozklad zamítnut a napadené rozhodnutí Federálního ministerstva vnitra ze dne 21. 8. 1991 čj. KR-2109/91 bylo potvrzeno; ke splnění rozhodnutí byla stanovena lhůta 12 měsíců ode dne jeho doručení. Rozhodnutí nabylo právní moci dne 23. 12. 1991.

Z podnětu MON pod čj. GP 355/92 podal generální prokurátor ČSFR protest podle ustanovení § 15 odst. 1 zákona č. 60/1965 Sb., o prokuratuře proti oběma právě uvedeným rozhodnutím, a navrhl, aby napadená rozhodnutí byla zrušena.

O protestu rozhodlo Federální ministerstvo vnitra rozhodnutím ze dne 7. 12. 1992 čj. 2D-1301/L-92 tak, že jednak nevyhovělo požadavku protestu na zrušení napadených rozhodnutí v části, kterou se MON odnímá povolení mít sídlo v České a Slovenské Federativní Republice, jednak naproti tomu vyhovělo požadavku protestu na zrušení rozhodnutí v části, kterou se MON odnímá povolení vyvíjet činnost v České a Slovenské Federativní Republice a tuto část protestem napadeného rozhodnutí zrušilo.

Proti prvému výroku rozhodnutí o protestu, kterým nebylo vyhověno požadavku protestu na zrušení rozhodnutí v části týkající se odnětí povolení MON mít sídlo v České a Slovenské

6 A 91/95-36

Federativní Republice, podal MON rozklad; ministr vnitra České republiky rozhodnutím ze dne 8. 3. 1995 čj. LK-4747/93-537 (žalobou napadené rozhodnutí) rozklad zamítl a rozhodnutí Ministerstva vnitra ČSFR ze dne 7. 12. 1992 čj. 2D-130/L-92 v napadeném výroku potvrdil.

Žalobou podle části páté, hlavy druhé o. s. ř., se žalobce domáhal zrušení poslední uvedené rozhodnutí žalovaného; řízení o žalobě však nemohlo proběhnout a muselo být zastaveno z následujících důvodů:

Naříkaným rozhodnutím byl zamítnut rozklad žalobce proti výroku rozhodnutí správního orgánu I. stupně, kterým nebylo vyhověno protestu prokurátora.

Ze zákonné úpravy institutu protestu prokurátora (§ 15 zákona č. 60/1965 Sb., o prokuratuře ve znění pozdějších předpisů, dále jen "zákon o prokuratuře" (poznámenat třeba, že citovaný zákon byl zrušen zákonem č. 283/1993, o státním zastupitelství s účinností od 1. 1. 1994) vyplývá, že protest prokurátora byl speciálním dozorcím prostředkem (svým charakterem v podstatě závazným podnětem k přezkoumání a normativních aktů), který byl oprávněn podat pouze prokurátor v rámci výkonu všeobecného dozoru (§ 14 a násl. zákona o prokuratuře). Správní orgán, proti jehož rozhodnutí byl protest podán, mohl protestu vyhovět a sám rozhodnutí, proti němuž protest směřoval, zrušit nebo je nahradit rozhodnutím odpovídajícím zákonu; pokud protestu nevyhověl, byl povinen jej předložit v zákonem stanovené lhůtě orgánu nadřízenému nebo dohlížejícímu (§ 15 odst. 2 zákona o prokuratuře, § 69 odst. 1, 2 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, správní řád). Proti rozhodnutí, kterým nebylo protestu vyhověno, mohl prokurátor podat nový protest (odst. 5 cit. ustanovení § 15). Pokud bylo protestu vyhověno, rozhodnutí zrušeno a věc vrácena orgánu, jehož rozhodnutím byl porušen zákon nebo jiný právní předpis, byl orgán vydávající nové rozhodnutí vázán právním názorem vysloveným v rozhodnutí o protestu (§ 15 odst. 8 téhož zákona).

Rozhodnutí o protestu prokurátora, kterým správní orgán protestu nevyhověl, nebylo samo o sobě rozhodnutím ve věci samé. Pokud správní orgán protestu vyhověl, následovalo vydání rozhodnutí, kterým je nahrazeno původní pravomocné rozhodnutí; pokud správní orgán protestu nevyhověl, původní pravomocné rozhodnutí, a tedy také práva a povinnosti protestovaným rozhodnutím v minulosti pravomocně založená nebo odňatá zůstávají nedotčena. Jinak řečeno, v hmotněprávní sféře účastníka řízení se nic nemění a nevyhověním protestu tedy nedochází ke "zkrácení na právech" (§ 247 odst. 1 o. s. ř.) a samozřejmě nepřibývá ani žádná právní povinnost, které by tu před podáním protestu nebo negativním rozhodnutím o něm již nebylo.

Rozhodnutím o nevyhovění protestu prokurátora tedy správní orgán pouze vyjádřil svůj procesní postoj k důvodům uplatněným v protestu. V důsledku toho zůstalo původní pravomocné rozhodnutí, tedy rozhodnutí Federálního ministerstva vnitra ze

6 A 91/95-37

dne 21.8.1991 čj. KR-2106/91 a rozhodnutí ministra vnitra ČSFR ze dne 23. 12. 1991 čj. 2D-392/L-91 v oné části, kterou bylo žalobci odňato povolení mít sídlo v bývalé České a Slovenské Federativní Republice, nezměněno a sféra materiálních práv a povinností žalobce zůstala nedotčena.

Žalobce byl žalobou napadeným rozhodnutím o nevyhovění protestu prokurátora dotčen implicitně pouze ve svých procesních právech účastníka řízení v tom smyslu, že řízení skončilo a jeho účastník nemůže dále svá procesní práva uplatňovat. Rozhodnutí, která se dotýkají procesních práv a povinností účastníků správního řízení, jsou rozhodnutími procesními, která jsou však z přezkumu soudem vyloučena inkompetenčním ustanovením § 248 odst. 2, písm. e) o. s. ř.

Soudu proto nezbylo, než řízení zastavit, neboť žaloba směřuje proti rozhodnutí, které nemůže být předmětem přezkoumávání soudem (§ 250d odst. 3 o. s. ř.).

Pro úplnost a nad rámec odůvodnění tohoto usnesení soud poznamenává, že nebylo nutno zabývat se další (a nikoli jednoduchou) otázkou, zda totiž původní pravomocné rozhodnutí Federálního ministerstva vnitra a ministra vnitra ČSFR v části, jímž bylo žalobci odňato povolení mít sídlo na území bývalé ČSFR by za současného právního stavu bylo vůbec možno přezkoumat soudem na základě žaloby proti rozhodnutí správního orgánu. Tuto otázku nebylo nutno zkoumat proto, že zmíněné rozhodnutí nabylo právní moci dne 23. 12. 1991, tedy ještě před účinností zákona č. 519/1991 Sb., který v ČSFR obnovil procesní úpravu správního soudnictví; přezkoumání původního pravomocného rozhodnutí v řízení podle ustanovení § 244 a násl. o. s. ř. pak ustanovení čl. III., bod 4. písm. a) zákona č. 519/1991 Sb. jednoznačně neumožňovalo.

Výrok o nákladech řízení má oporu v ustanovení § 146 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (§ 246c o. s. ř.), podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení podle jeho výsledku, jestliže řízení bylo zastaveno.

Jelikož řízení bylo zastaveno před tím, než soud začal jednat o věci samé, rozhodl soud podle § 10 odst. 2 zákona ČNR č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, o vrácení 50% soudního poplatku, který byl zaplacen kolkovou známku, tedy částky 500 Kč. Podle téhož ustanovení bude částka vrácena z účtu Vrchního soudu v Praze do třiceti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

27. 9. 1996

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu
Za správnost vyhotovení.

Příloha č. 16: Příklady vývoje loga MON (obrázky)

Obr. 45: Logo vytvořené pro II. kongres MON v Praze v r. 1947

Obr. 46: Logo MON (r. 1953)

Obr. 47: Logo MON (r. 1984)

Obr. 48: Logo VIDEOPRESS MON (r. 1984)

Příloha č. 17: Seznam použitých zkratk (text)

Zkratka	Cizojazyčný název	Překlad
ANG	American Newspaper Guild	Americký časopis Guild
CMEA	Council for Mutual Economic Assistance	Výbor pro vzájemnou hospodářskou spolupráci
FENAJ	Federação Nacional dos Jornalistas	Národní federace brazilských novinářů
GEAR	Group of European Audience Researchers	-
IAMCR	International Association for Mass Communication Research	Mezinárodní asociace pro výzkum masových médií
ICP	International Congress of the Press	Mezinárodní kongres novinářů
IFJ	International Federation of Journalists	Mezinárodní federace novinářů
IFJAFc	International Federation of Journalists of Allied or Free Countries	Mezinárodní federace novinářů ze spojeneckých a svobodných zemí
IUPA	International Union of the Press Associations	Mezinárodní unie tiskových sdružení
IUS	International Union of Students	Mezinárodní svaz studentstva (MSS)
MON	International Organization of Journalists	Mezinárodní organizace novinářů
SNJ	Syndicat national des journalistes	Syndikát novinářů (Francie)
SSL	Union of Journalists in Finland	Svaz finských novinářů
ÚSČN		Ústřední svaz československých novinářů
VUML	-	Večerní univerzita marxismu-leninismu
WFTU	World Federation of Trade Unions	Světová odborová federace (SOF)
WIDF	Women's International Democratic Federation	Mezinárodní demokratická federace žen
YLL	General Union of Journalists	Hlavní svaz novinářů (Finsko)